Scînteia

PARTIDUL — un glorios semicentenar

TERRA — cele mai noi date

ŞTIINŢA — „exploziile" unui deceniu

ORGANIZAREA — noutăţile unei preocupări universale

„Avocatul casei" (un breviar juridic în 72 de capitole)

ALMANAH

Lumea peste trei decenii: ficţiune şi certitudini

Creierul omului: unic, uimitor, încă nepătruns

Umor, anecdote, schiţe ştiinţifico-fantastice, teste

1971

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

MAI

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

1972

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29					

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

MAI

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

1971

Scînteia

ALMANAH

Tineretul. Problemă a lumii contemporane?

Crepusculul zeilor — incursiune în universul miturilor

Omul şi catastrofele naturale

Iniţiere în enigmistică

Culisele fotbalului

Cele mai frumoase goluri ale anului

Ghidul sănătăţii
- apele minerale
- plantele medicinale
- îngrijirea inimii
- gimnastica elementară

Circulaţia rutieră: semne, accidente, avertismente

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

Coperta realizată cu cerneluri fabricate la uzina «Policolor», sistemul «Polimix»

1921 GLORIOSUL SEMICENTENAR **1971**

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN forţa propulsoare a societăţii noastre socialiste

Anul 1971 **debutează sub semnul unui mare eveniment: poporul României socialiste se pregătește să sărbătorească aniversarea unei jumătăți de secol de la întemeierea partidului său comunist.**

Destinele noastre sint atit de intim legate și de adinc inrîurite de lupta, principiile și gîndirea creatoare a partidului, încît se poate spune că această mare aniversare — care domină intreg începutul anului 1971 și care își va găsi punctul culminant la 8 mai — este o sărbătoare nu numai națională, ci și personală a **intregului** popor și, totodată, a **fiecăruia** dintre noi, **un imbold de excepțională valoare pentru înfăptuiri noi și importante în viața productivă și spirituală a patriei.**

Ca un singur om, națiunea noastră, poporul român, toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, muncitorii industriei și ai ogorului, cărturarii, tot ce înseamnă suflare omenească de la un capăt la altul al țării, vom sărbători, o dată cu semicentenarul Partidului Comunist Român, **socialismul în acțiune, prezentul dinamic al României: douăzeci milioane de oameni, într-o unitate de țeluri și sentimente cum n-a cunoscut niciodată înainte istoria acestei țări, unitate cimentată necontenit, în gînd și faptă, de avangarda celor două milioane de comuniști, muncim, trăim și deschidem împreună porțile viitorului.**

Despre acest semicentenar, despre partid, despre rădăcinile sale în înseși celulele organice ale ființei poporului, despre capacitatea sa energetică — despre toate acestea și despre alte aspecte, am organizat o „masă rotundă". Firește, vorbitorii n-au intenționat o cuprindere exhaustivă a tuturor momentelor și aspectelor istoriei și politicii partidului — ar însemna să ne lansăm într-o lucrare vastă, care ar depăși cu mult spațiul și posibilitățile almanahului de față — dar au subliniat cîteva momente, legate de amintiri personale, sau cîteva laturi deosebit de importante și semnificative; intervențiile au fost redate, desigur, rezumat. Pe deasupra distanțelor între o localitate și alta, între meserii, vîrste, s-a angajat un schimb de opinii, o convorbire între oameni de o mare diversitate, pe care-i unește însă principalul: dragostea de patrie, devotamentul pentru partid, abnegația pentru cauza construirii socialismului pe pămîntul României, dorința de mai bine. În acest sens, se poate spune că — în ciuda varietății punctelor de vedere sau modalităților de expresie — această „masă rotundă" cuprinde, în mod neîndoielnic, pe lîngă interlocutorii nominalizați, și pe cititorul care parcurge acum aceste rînduri.

Rădăcinile

Discuţia a început, în mod firesc, cu... începutul: geneza partidului.

— Ca istoric — ne spune academicianul **CONSTANTIN DAICOVICIU** — am cercetat, desigur, asemenea momente ca răscoalele lui Tudor sau Horia sau Doja, bătăliile lui Mihai sau Ştefan cel Mare, care dobîndeau pe atunci poate cele mai răsunătoare victorii europene ale unei ţărişoare iubitoare de independenţă împotriva tăvălugului rostogolit de un mare imperiu asupritor. Concluzia? Am descoperit, incrustate în istoria acestui neam, multe momente de aur. Aş spune „aur moral", poate cel mai scump, mai preţios: curaj, vitejie, demnitate, nobleţe. Ca om în vîrstă, care am trăit şi alte vremuri, îmi puneam pe atunci întrebarea: unde este acest aur, ce s-a făcut cu el? Recunosc, nu era o întrebare întru totul originală, şi-a pus-o şi Eminescu... !

Viaţa m-a făcut să înţeleg că aurul istoriei străbunilor nu se pierduse. Intîlnirea mea cu partidul comuniştilor — mai bine zis **înţelegerea** acestui partid — a reprezentat pentru mine o întîlnire cu strunele cele mai profunde ale istoriei acestor pămînturi. Pentru că, — deşi partidul este o forţă prin excelenţă contemporană şi modernă — am înţeles că partidul este fiul real, legitim şi cel mai fidel al acestei naţiuni, a tot ce a implicat mai bun lupta ei revoluţionară, democratică, pentru aceste mari şi nestinse idealuri ce se numesc libertate şi dreptate. Are perfectă dreptate — aş spune că este nu o idee politică, ci un fapt istoric, ştiinţific — tovarăşul Nicolae Ceauşescu cînd spune: **„Partidul comunist este continuatorul luptelor seculare duse de poporul român pentru neatîrnarea ţării, pentru formarea naţiunii române şi a statului naţional unitar, pentru accelerarea progresului social şi înaintarea României pe calea civilizaţiei".** Da, este continuatorul, în primul rînd ca **produs autentic al aspiraţiilor, suferinţelor şi strădaniilor locuitorilor acestor pămînturi**, cît şi în sensul de legatar, de moştenitor care duce lupta pe bazele noi, mai înalte, determinate de etapa superioară pe care o reprezintă dezvoltarea mişcării muncitoreşti şi a gîndirii marxiste. Dacă îmi îngăduiţi să mă exprim poate mai puţin riguros, din inimă, **cununa de foc şi suferinţă venită din adîncul veacurilor este azi o cunună de lauri, dar ea nu ne slujeşte pentru o simplă contemplare laudativă. Laurii imensului său prestigiu, partidul îi utilizează înspre acţiune practică: să mobilizeze toate energiile naţiunii în perfecţionarea construcţiei socialiste româneşti.** Iată de ce fiecare dintre noi — comunist sau fără de partid — spune din toată inima: „partidul nostru".

La confluenţa mişcării muncitoreşti cu marxismul

Răspunsul acad. C. Daicoviciu ne-a purtat spre un trecut depărtat. Se poate însă vorbi de o „pauză istorică" între acest trecut şi constituirea partidului?

— Două şuvoaie care curgeau de mult, care s-au apropiat între ele şi care s-au întretăiat apoi intim, şi-au unit definitiv cursul între 8 şi 12 mai 1921, răspunde dr. **NICOLAE COPOIU**, şef de sector la Institutul de studii istorice şi social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. Mă refer, în primul rînd, la **dezvoltarea mişcării muncitoreşti.** Sînt impresionante frecvenţa, combativitatea, multitudinea acţiunilor de luptă ale clasei muncitoare din

România încă dinspre mijlocul și sfîrșitul veacului trecut ; deși restrîns numericește, pașii săi făceau să vibreze scena vieții sociale românești. Începutul secolului XX, apoi perioada primului război mondial cunosc o creștere puternică, o multiplicare intensă a acestor acțiuni. Această creștere a dus, culme dramatică, la declanșarea grevei generale, marele moment de ridicare a întregului proletariat român.

Alături de mișcarea revoluționară, celălalt șuvoi geamăn era răspîndirea și **afirmarea la noi a ideologiei marxiste, revoluționare.** Am avut, la noi, un sol fertil, foarte receptiv pentru ideologia marxistă. Mă refer atît la condițiile sociale, la „setea" proletariatului de asemenea idei, cît și la terenul spiritual, defrișat, pregătit, prin opera unor iluștri gînditori, cu idei deosebit de avansate. Desigur, îl am în vedere, în primul rînd, pe Bălcescu. După ce ideile socialismului utopic pătrunseseră în țara noastră încă de la începutul secolului al XIX-lea, avînd ca cel mai proeminent reprezentant pe Teodor Diamant, inițiatorul falansterului de la Scăeni, ideile socialiste sînt tot mai larg răspîndite după crearea Internaționalei întîia, la care participă și socialiștii români Mircea Rosetti, Gheorghe Panu, Vasile Conta, Zamfir Arbore, precum și după ce la Timișoara a fost înființată o secție a Internaționalei în frunte cu Carol Farcaș și Gheorghe Ungureanu — „Asociația generală a muncitorilor din Timișoara". De cea mai mare însemnătate este contribuția adusă la răspîndirea marxismului, la maturizarea politică a proletariatului român, de publicațiile socialiste „Contemporanul", „Revista socială", „Critica socială", de vasta activitate teoretică desfășurată de C. Dobrogeanu-Gherea, precum și de alți reprezentanți ai mișcării socialiste ca Ioan Nădejde, Ștefan Stîncă, Panait Mușoiu, Raicu-Ionescu Rion, Constantin Bundugan ș.a.

Aceste două șuvoaie au tins, firesc, să se apropie. A fost un proces marcat de trepte de creștere a gradului de organizare a muncitorimii, de întărirea coeziunii ei. Am în vedere îndeosebi înființarea în ultimele decenii ale secolului trecut a tot mai multe organizații profesionale și cercuri politice ale muncitorilor, **crearea în 1893 a Partidului social-democrat al muncitorilor din România**, moment de însemnătate istorică în dezvoltarea luptelor sociale din țara noastră, în organizarea clasei muncitoare pe plan național. O caracteristică importantă a organizațiilor clasei muncitoare din acel timp a fost caracterul lor unitar, existența unui singur partid al clasei muncitoare. Atît P.S.D.M.R., cît și Partidul Social-Democrat reconstituit în 1910, au reprezentat singurul partid politic al proletariatului român în perioada aceea. Unitatea mișcării muncitorești s-a reflectat și în legătura aproape organică a sindicatelor muncitorești cu partidul.

Cîteva cuvinte sînt necesare și în legătură cu zestrea ideologică adusă de vechea mișcare socialistă la crearea partidului comunist. Oricîte carențe se întîlnesc în literatura socialistă românească, ea avea incontestabil cîteva însușiri remarcabile. Prima : **sursa principală — marxismul.** Socialiștii români s-au considerat totdeauna adepți ai socialismului științific creat de Marx și Engels. A doua : **efortul de adaptare a teoriei revoluționare la realitățile concrete din România,** ceea ce a avut ca rezultat dezvoltarea gîndirii socialiste românești. A treia : **o mare receptivitate la experiența mișcării socialiste internaționale.** Acești factori au favorizat transformarea Partidului Socialist în Partidul Comunist Român.

Desigur, precumpănitoare au fost condițiile sociale, zguduirile provocate de război, ascuțirea violentă a tuturor contradicțiilor sociale, care provocaseră o răscolire profundă a tuturor structurilor societății, procesul de radicalizare a mișcării muncitorești, de clarificare politică și ideologică, greva generală din 1920.

Iar pe plan extern, ecourile furtunoase ale Revoluției din Octombrie. La noi, în mișcarea muncitorească, acest eveniment a fost nu numai salutat cu entuziasm, ci a prilejuit o analiză lucidă a situației din mișcarea muncitorească, din partidul socialist, a perspectivelor acesteia.

...Spuneam că din unirea celor

două șuvoaie s-a născut un fluviu. Aș adăuga doar — un fluviu mai puternic decît Dunărea. Și mă gîndesc, de pildă, la zilele de astăzi, la Porțile de Fier, unde mișcăm Dunărea din loc...

Partid născut din setea de dreptate, din cel mai nobil ideal

— Manualele vorbesc adesea de două „torente" sau „șuvoaie" — ne declară tovarășul **CONSTANTIN PÎRVULESCU**, vechi militant al mișcării muncitorești. Aș vrea să subliniez însă că noi, cei care am trăit evenimentele din preajma întemeierii partidului, simțeam o unitate deplină între „idee" și „mișcare". Pentru noi, era vorba de probleme ale practicii, ale vieții noastre. **Partidul s-a născut din setea de dreptate și din revolta și ura împotriva exploatării.** Eram militar, detașat de la Arsenalul Armatei la Atelierele C.F.R. Nicolina din Iași. Am participat la greva de aproape trei săptămîni izbucnită aci la sfîrșitul lui martie 1918. A fost cea mai puternică grevă din timpul acela. Muncitorilor le ajunsese cuțitul la os. Îndată după război, credința guvernului că va înăbuși valul luptelor muncitorești prin masacrul de la 13 decembrie 1918 s-a dovedit falsă ; dimpotrivă, a turnat gaz peste foc, iar avîntul mișcării revoluționare a cunoscut o nouă creștere furtunoasă. La greva generală din octombrie 1920, mai toți participanții la luptele muncitorești au înțeles nu din cărți, ci **din propria lor experiență**, necesitatea de a făuri un partid marxist-leninist, capabil să organizeze și să conducă așa cum trebuie lupta de eliberare a maselor. Greva, ca și evenimentele ce i-au urmat, au adus din partea aparatului de stat burghez un lanț de arestări, de represiuni, de suferințe. Dar pierderile grele au fost compensate **imediat** de concluziile pe care muncitorii erau obligați — nu găsesc alt cuvînt — erau obligați să le tragă. **Reieșea** limpede că **nu există ieșire decît în luptă, în crearea unui partid de luptă, puternic și bine înarmat.** Partidul devenea astfel, în ochii muncitorilor loviți, arestați, încătușați, instrumentul lor de apărare și organizare, **dascălul** și **totodată creația** lor. De fapt, acest rol dublu s-a păstrat pînă azi, în raport nu numai cu clasa muncitoare, ci și cu întregul nostru popor : conducător al națiunii, partidul este totodată emanația acesteia. Înmănunchind tot ce are mai bun poporul — cadre, idei, energie — partidul pune această uriașă forță în slujba poporului, a țării, a marelui ideal — socialismul.

— Am trăit și eu, încă din 1910, acest proces de clarificare, de luptă pentru întemeierea Partidului Comunist Român, ne spune academicianul **PETRE CONSTANTINESCU-IAȘI**, vechi militant al mișcării muncitorești. La Congresul din 1921 fusesem desemnat raportor la unul din punctele de pe ordinea de zi. Aș vrea să adaug, la cele spuse de antevorbitori, cîteva cuvinte pentru o mai bună înțelegere a momentului respectiv — și a celor ce au urmat. La noi, partidul comunist nu a avut parte de o naștere ușoară. De fapt, el s-a născut în plină luptă. Am în vedere tot șirul de evenimente dramatice, faptul că s-a tras împotriva muncitorilor în Piața Teatrului Național, în decembrie 1918 ; jandarmii i-au arestat și schingiuit pe conducătorii grevei generale din 1920. Cînd a început Congresul din mai 1921, străzile dimprejur erau tixite de armată și poliție, sala era înconjurată de trupe. Așa, sub amenințarea armelor s-au ținut lucrările. Și cînd guvernanții vremii au văzut că toate acestea nu ajută la nimic, cînd, după trei zile de dezbateri, Congresul a hotărît transformarea partidului socialist în partid comunist și afilierea la Internaționala a III-a făurită de Lenin, forțe mili-

tare și polițienești au pătruns în sala unde avea loc Congresul, în timp ce se discuta problema agrară, și au arestat delegații. Au mai fost arestați și alți membri de partid, prezenți la congres ca invitați. Atunci, dintre baionete s-a cîntat „Internaționala". Vestea despre formarea partidului comunist a ajuns în mase aureolată cu adevărata ei semnificație, odată cu știrea despre arestarea delegaților ! dacă mai exista vreun dubiu, a devenit clar că apăruse partidul care reprezenta adversarul real și de temut al exploatatorilor și asupritorilor.

Represiunea nu le-a servit guvernanților, cum ar fi vrut ei. De ce ? Pentru că, pur și simplu, nu poate fi arestat un întreg partid. Desigur, poți aresta pe membrii săi, pe delegații la Congres. Dar nu poți aresta sentimente și idei. **Iar dacă un partid exprimă sentimentele poporului și idealurile lui, încercarea de a-l înăbuși cu forța este la fel de zadarnică și absurdă ca și ideea de a aresta poporul...**

Izvoarele forței

Clandestinitate, represiuni sălbatice ; procese, înscenări judiciare, întemnițări, execuții ; două decenii de necurmată „vînătoare" din partea unui întreg aparat represiv, profilat, „dresat" și orientat exclusiv către anticomunism, către distrugerea structurilor partidului, către nimicirea militanților săi. Și, totuși, în asemenea condiții, cum de a rezistat partidul ? De unde și-a tras forțele care aveau să-l ducă mai tîrziu, în fruntea maselor populare, la răsturnarea vechiului regim, la victorie ?

O singură cheie pentru toate inimile

— Creșterea numărului de membri ai partidului comunist, sau măcar, în unele perioade, împrospătarea rîndurilor decimate de represiune și persecuții, creșterea numărului de simpatizanți — ne spune tovarășul **ION STANATIEV**, Erou al Muncii Socialiste, directorul uzinei „Industria Sîrmei" — reprezintă **un fenomen social unic, cea mai îndelungată și mai puternică probă de vitalitate pe care a dat-o vreo mișcare socială, vreun curent ideologic în țara noastră.** Dacă socotim că lupta, în formele ei cele mai aprige, a început cu ani înainte de ilegalizarea acestuia, partidul comunist **și-a desfășurat existența în condiții ilegale vreme de aproape un sfert de veac.** Jilava, Doftana, Aiud, Dumbrăveni, Tg. Jiu — pretutindeni unde se găseau închisori, temnițe sau lagăre, celulele erau pline cu comuniști. Și nu era totul. În vremea cînd pedeapsa cu moartea fusese abrogată, siguranța și jandarmeria inventaseră un patent propriu : pretextul fugii de sub escortă, împușcarea. Tragic și absurd. Niște asasinate cinice, de aceasta era vorba, care au culminat cu cele din timpul dictaturii antonesciene, cînd spectrul plutonului de execuție plana peste existența fiecărui militant comunist. De ce n-au putut toate acestea paraliza puterea de atracție a partidului ? Pentru că **ideile partidului se găseau în deplină concordanță cu aspirațiile oamenilor muncii,** exprimau într-un grad înalt și necesitățile, și felul lor de a vedea lucrurile, dădeau răspuns la întrebările lor despre felul în care ar trebui făurită o viață demnă, în care munca să fie răsplătită după merit și țara să poată înflori. Am trăit, ca muncitor, în vechea citadelă proletară a Reșiței și mi-am dat seama că, întotdeauna, oamenii găseau răspuns la problemele lor vitale în ideile și

idealurile comuniştilor. Deşi aveam de fapt o singură cheie, ea se potrivea la toate inimile.

Apărătorul intereselor vitale ale poporului

— Aş avea o mică obiecţie la întrebarea dv. — ne spune tovarăşul **EMIL POPA,** vechi militant al mişcării muncitoreşti, vicepreşedinte al Comisiei Centrale de Revizie a P.C.R. Aţi întrebat despre **rezistenţa** partidului, or, aş vorbi mai curînd despre forţa sa de **regenerare** continuă. Adevărul este că, pe măsură ce suferem pierderi sub loviturile duşmanului de clasă, forţa de atracţie a ideilor comunismului aducea de partea noastră noi aderenţi. Pentru muncitori problemele traiului zilnic, ale libertăţilor şi drepturilor sociale reprezentau frămîntări la ordinea zilei. **Socialismul era singura replică posibilă, iar partidul comunist ne chema pe singura cale adevărată spre răsturnarea regimului capitalist.** Marea criză economică mondială din 1929 a dus şi la noi la o intensificare fără precedent a exploatării maselor. Luptele de la Lupeni din 1929, urmate de şirul acţiunilor greviste ale metalurgiştilor, textiliştilor, forestierilor, minerilor, petroliştilor, ca şi ale muncitorilor portuari, au fost răspunsul dat de clasa muncitoare ofensivei patronale. Dar cea mai hotărîtă ripostă au constituit-o bătăliile revoluţionare ale ceferiştilor şi petroliştilor din 1933. Desfăşurate sub conducerea nemijlocită a partidului comunist, ele au marcat un moment de deosebită importanţă în istoria mişcării noastre muncitoreşti, au avut o profundă înrîurire asupra vieţii politice şi sociale din România, înscriindu-se totodată printre primele mari acţiuni ale proletariatului mondial împotriva fascismului, exprimînd voinţa dîrză a muncitorimii noastre de a se opune cu toate forţele sale ascensiunii fasciştilor spre putere.

Ca tînăr muncitor la Atelierele C.F.R. Cluj, am participat la luptele muncitoreşti din ianuarie—februarie 1933. În vîltoarea acelei aprige bătălii de clasă am văzut cum din masa muncitorilor şi-au făcut botezul focului şi s-au călit ca militanţi revoluţionari zeci de oameni care pînă atunci nu fuseseră comunişti. Ei s-au convins în cursul acelor puternice acţiuni împotriva „curbelor de sacrificiu", a înfeudării ţării monopolurilor străine, **că partidul comunist este singurul apărător al intereselor vitale ale poporului. Izvorul forţei de regenerare a partidului era acelaşi ca şi azi : legăturile lui strînse cu oamenii muncii din mijlocul cărora s-a născut.** Ieri, în toiul bătăliilor aspre, al luptei consecvente, organizate, azi în vastul efort creator, în munca organizată pentru construcţia socialistă, partidul îşi alimentează rîndurile cu elementele cele mai înaintate, le atrage ca un magnet, prin forţa idealurilor sale. Această capacitate de regenerare s-a manifestat nu numai în compoziţia partidului, ci şi în **stilul său de muncă,** cu neobişnuită strălucire, îndeosebi după Congresul IX al partidului. Despre această regenerare a vorbit cît se poate de clar şi expresiv tovarăşul Nicolae Ceauşescu, atunci cînd a spus : **„Partidul reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate şi de la care radiază energia şi lumina ce pun în mişcare şi asigură funcţionarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicule de energie şi lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul naţiunii noastre socialiste".**

Stegarul libertăţii şi democraţiei

— Atît în evenimentele evocate pînă acum, adaugă tovarăşul **P. Constantinescu-Iaşi,** cît şi ulterior, în perioada luptei pentru construirea unui larg front popular împotriva

fascismului și în pregătirea insurecției antifasciste, activitatea Partidului Comunist Român, acțiunile pe care le iniția au constituit — recunoscut sau nu de oficialitățile vremii — **capul de afiș al vieții publice românești.**

În 1934—1939, partidul comunist s-a situat în fruntea forțelor progresiste care apărau democrația. Încrederea democraților, a patrioților și antifasciștilor în politica promovată de comuniști a crescut atunci cînd au văzut curajul și dîrzenia cu care Partidul Comunist Român a chemat întregul popor la luptă împotriva Gărzii de Fier, demascînd-o ca o agentură odioasă a hitlerismului, aservită imperialismului german. Desfășurarea istoriei avea să confirme clarviziunea partidului care arăta că demagogia naționalist-șovină a legionarilor nu era decît o perdea de fum menită să camufleze cea mai cinică trădare a intereselor naționale, subordonarea țării dominației Germaniei naziste. Cei care n-au trăit acea perioadă, cu demagogia naționalist-șovină a grupărilor fasciste, cu atmosfera de intimidare creată de Garda de Fier, greu își pot imagina efectul tonifiant al vastei acțiuni de coalizare a forțelor democratice, inițiată de partid. Din însărcinarea P.C.R., am participat pe atunci la tratativele pentru încheierea unui acord cu Frontul Plugarilor, P.S.D., Partidul socialist, P.N.Ț., Madosz, în vederea prezentării unite a forțelor democratice în alegerile parțiale din 1936 în județele Hunedoara și Mehedinți. Succesele repurtate de Frontul Democratic au dovedit prin fapte posibilitatea de a stăvili ascensiunea spre putere a Gărzii de Fier, au avut un larg ecou.

Era un exemplu mic, dar el prevestea, în germene, un fapt major de peste ani. Căci justețea liniei strategice și tactice a partidului, urmărind dezvoltarea alianțelor, lărgirea colaborării cu numeroase alte forțe sociale — în primul rînd pe baza unității clasei muncitoare — avea să-și găsească, peste 7—8 ani, o strălucită verificare în condițiile pregătirii insurecției armate cînd, realizînd Frontul Unic Muncitoresc, partidul a reușit să înmănuncheze într-o largă coaliție toate forțele patriotice ale națiunii, pentru răsturnarea regimului fascist antonescian, alungarea hitleriștilor și înfrîngerea Germaniei naziste.

— Pînă la insurecție — ne spune tovarășul dr. **AUGUSTIN DEAC**, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice — se pot aminti numeroase momente de importanță decisivă, în care partidul a luat o poziție hotărîtă, clară și îndrăzneață, de fermă apărare a intereselor naționale. În acele luni de încercare a forțelor, care au urmat acordului de la München, cînd deasupra țării plana primejdia de moarte a cotropirii de către Germania nazistă, comuniștii au chemat poporul la rezistență armată, declarîndu-se gata să apere **„cu arma în mînă independența României, dacă țara noastră va fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist".** Îndată după ocuparea, în martie 1939, a Cehoslovaciei de către hitleriști, partidul nostru a dat cuvînt de ordine membrilor și simpatizanților săi să se prezinte la unitățile militare spre a fi gata să-și facă datoria față de patrie. Aș menționa, pe de altă parte, reacția față de dictatul de la Viena, reacție care a fost o viguroasă manifestare a patriotismului comuniștilor, cărora li s-au alăturat mase impunătoare de patrioți. La chemarea partidului comunist și a altor organizații democratice, zeci de mii de oameni au umplut străzile și piețele publice, protestînd, manifestînd pentru apărarea Transilvaniei, pentru independență națională, sub lozincile „Jos dictatul de la Viena !", „Vrem dreptate !".

Am citat aci doar două momente, dar de fapt întreaga istorie a partidului demonstrează că partidul a acționat neabătut ca **stegarul suveranității și independenței patriei, al apărării intereselor naționale fundamentale ale poporului, al libertății și înfloririi națiunii.** Și fiindcă discuția se referă acum la perioada ilegalității, cred că ar trebui subliniată lupta partidului împotriva infeudării economice a țării, împotriva acaparării resurselor ei de către capitalul străin, împotriva dominației politice a puterilor im-

perialiste, pentru dreptul nestingherit al poporului român de a se dezvolta de sine stătător.

Statul major al rezistenței antifasciste

— Cred că **puține momente pot sintetiza la temperaturi atît de înalte patriotismul comuniștilor, identificarea luptei lor cu cele mai arzătoare interese naționale ale României și, în același timp, internaționalismul lor** ca perioada celui de-al doilea război mondial — spune tovarășul dr. **GHEORGHE ZAHARIA,** membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. A fost, de fapt, o adevărată **probă de foc.** Este un fapt bine știut că partidul s-a ridicat din prima clipă nu numai împotriva războiului antisovietic în care fusese tîrîtă România, dar chiar și împotriva pregătirii sale. Numai bărbăția, spiritul de sacrificiu și experiența revoluționară a P.C.R. au făcut posibilă înmănuncherea unei game largi de mijloace — greve și acțiuni de sabotaj în întreprinderi ce lucrau pentru front și în transporturi, incendierea unor depozite militare, împotrivirea țărănimii la rechiziții și încorporări, organizarea formațiunilor patriotice de luptă armată. **Partidul era forța diriguitoare, statul major al rezistenței.**

Cuvintele cu care mulți eroi comuniști au întîmpinat plutonul de execuție — „Trăiască România liberă!", „Jos fasciștii!", „Trăiască Partidul Comunist!" — au avut ecou în multe conștiințe, au adus noi aderenți, făcînd comunismul să cîștige teren. Vedeți, **militantul comunist își dăruia viața, dar jertfa sa îi continua activitatea, „recruta" noi militanți.**

Partidului comunist îi revine meritul istoric de a fi organizat glorioasa insurecție antifascistă din august 1944, realizată prin coalizarea în jurul partidului a celor mai largi forțe patriotice, antifasciste. Determinînd răsturnarea dictaturii antonesciene, întoarcerea armelor împotriva hitlerismului, mobilizarea tuturor resurselor umane și materiale ale țării — alături de Uniunea Sovietică și de celelalte forțe ale coaliției antifasciste — pînă la victoria finală asupra nazismului, insurecția din august 1944 a dat un nou curs evoluției țării noastre, a deschis calea înfăptuirii idealurilor de libertate și dreptate socială ale poporului.

Epopeea marii încleștări pentru cucerirea puterii

În chip firesc, discuția s-a deplasat la faza nouă din istoria patriei, cînd, după victoria insurecției armate, partidul a devenit conducătorul celor mai largi mase populare în lupta pentru triumful democrației și socialismului.

— Revoluția populară din România — ne spune tovarășul **DAN MARȚIAN,** secretar al Comitetului municipal de partid București — desfășurată sub conducerea Partidului Comunist Român, **a inaugurat o nouă etapă în dez-**

voltarea țării noastre, ca și a partidului însuși. Partidul dobîndise o victorie strălucită în fruntea forțelor patriotice și democratice care asiguraseră succesul insurecției armate din august 1944, dar baza economico-socială a regimului burghezo-moșieresc se păstrase, iar burghezia și moșierimea mai dețineau poziții preponderente în guvernele ce s-au succedat pînă la 6 Martie 1945, ca și în aparatul de stat. Clasele exploatatoare căutau să saboteze frontul de război antihitlerist, să blocheze reformele sociale și să reîntoarcă lucrurile pe vechiul făgaș; reacțiunea se bucura și de sprijinul forțelor imperialiste străine. În aceste condiții adverse — la care se adăuga starea deosebit de grea a economiei, secătuită de război și de hitleriști — partidul elaborase o strategie și o tactică ale căror obiective principale erau: **mobilizarea tuturor forțelor poporului în războiul pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei și pentru victoria finală a coaliției antifasciste, război pe care ostașii noștri îl purtau alături de Armata Sovietică; intețirea luptei maselor largi populare pentru apărarea intereselor celor ce muncesc; înfăptuirea unor profunde reforme economice și sociale, îndeosebi a reformei agrare; democratizarea aparatului de stat; instaurarea unui guvern care să facă posibilă realizarea acestor țeluri.** Succesul acestei lupte și schimbarea rapidă a raportului de forțe s-au vădit în răsturnarea celor trei guverne cu majoritate reacționară, culminînd cu **instaurarea, la 6 Martie 1945, a primului guvern revoluționar-democratic al României.** În făurirea acestei victorii istorice, un rol de seamă l-au jucat, sub conducerea partidului, sutele de mii de patrioți care au participat la uriașele demonstrații de atunci, uneori cu jertfe de sînge, sutele de mii de ostași ai armatei noastre, zecile de mii de membri ai gărzilor patriotice înarmate, ca și personalitățile eminente care au luat poziție publică în favoarea revendicărilor exprimate de masele populare, conduse de P.C.R. Momentele de seamă ce au urmat — **Conferința Națională a partidului** din 1945, care a fixat punctele de reper ale politicii partidului în noile condiții istorice, a schițat jaloanele dezvoltării ulterioare, în special în domeniul economic, apoi desăvîrșirea **reformei agrare, victoria în alegeri** a blocului partidelor democratice, în 1946, au însemnat noi pași înainte pe calea democratizării și au creat condițiile pentru abolirea monarhiei și **proclamarea Republicii Populare Române, eveniment care a marcat cucerirea întregii puteri de către clasa muncitoare și aliații săi, trecerea țării în etapa revoluției socialiste.** Amploarea și măreția luptelor desfășurate de comuniști în fruntea maselor populare în această etapă **reprezintă momente de culme ale istoriei naționale.**

— Într-adevăr, continuă scriitorul **EUGEN BARBU,** sînt mulți cei pentru care o întîlnire cu partidul a însemnat o întîlnire cu curajul, demnitatea și abnegația. Copil fiind, am văzut Grivița '33 în care, ca să spun așa, am fost implicat în rolul de... aducător de suferință grevistilor. Atunci nu înțelegeam mare lucru, în afara unei mari nedreptăți pe care guvernanții încercau să o „rezolve" cu mitraliera. Înmormîntările ce au urmat acelei zile de februarie m-au marcat definitiv. Mi se părea monstruos să împuști oameni nevinovați, înfometați, cu copii acasă, dezbrăcați și sărmani, numai pentru că cereau să li se facă dreptate. Mai tîrziu, la 20 de ani, în armată, ni s-a cerut să tragem în masele de manifestanți care demonstrau pentru îndepărtarea guvernului Rădescu. Era al doilea act al unei tragedii ce se repeta de prea multe ori. Erau prea multe gloanțe împotriva acestei idei pentru ca ea să nu biruie! Am văzut partidul comuniștilor terminînd un război, l-am văzut reorganizînd țara, l-am văzut clădind socialismul cu o energie fără seamăn, l-am văzut consolidînd puterea cucerită de popor și lăsîndu-și adversarii fără replică, l-am văzut generos, știind să ierte adversari, chemînd pe toți, toată suflarea țării la reconstrucția pămînturilor pustiite, la înflorirea patriei. Am fost cu toții martorii unui vast proces de dialectică socială, unei deveniri istorice — am văzut cum partidul se transformă într-un conducător autentic al na-

țiunii, purtîndu-i falnic aspirațiile spre mai bine. Și, în chip firesc, am devenit ostaș al acestui partid, decis să-l susțin oriunde și oricum.

— Îmi vine în minte — spune scriitorul **AUREL BARANGA** — etapa ce s-a înscris în conștiințele noastre sub emblema „Totul pentru front, totul pentru victorie!" Cine ar fi privit doar zidurile arse ale fabricilor, dărîmăturile din locul cartierelor de locuit ale orașelor bombardate, ogoarele înțelenite, gările distruse sau podurile azvîrlite în aer de retragerea trupelor naziste, ar fi putut trage concluzii exclusiv pesimiste. Și, totuși, la chemarea partidului, a început acel „miracol românesc" ce ne-a adus, cu timpul, o meritată admirație. Această capacitate — de a înmănunchea energia, vrerea maselor și de a le canaliza puterile pe cele mai fertile făgașe, **de a le dirija convergent spre țeluri unitare** — este o **coordonată permanentă** a partidului. Spun permanentă, căci îmi stăruie în amintire imaginea **calamităților** de acum cîteva luni. Au fost unii, peste hotare, care vorbeau de anii numeroși, poate deceniile necesare pentru a reface tot ce a fost nimicit. Tuturor le-a răspuns — și cît de concis, și cît de exact — **tovarășul Nicolae Ceaușescu: „atunci, nu-i cunoașteți pe români!"** În aceste cuvinte se află sintetizată **forța** pe care o inspiră poporului nostru, încrederea în luciditatea, experiența, tenacitatea conducătorului său încercat, partidul.

SOCIALISMUL — cauza întregului popor

Evocînd momente care i-au impresionat personal, vorbitorii au reliefat în diferite perioade ale activității partidului o trăsătură dominantă: capacitatea de a elabora o politică realistă, care să răspundă optim necesităților momentului, cît și perspectivei istorice, — și, totodată, capacitatea de a transforma țelurile stabilite în obiective de acțiune, de a capta și stimula energiile și a le îndrepta spre realizarea lor. Sau, cu alte cuvinte, de a-și exercita rolul conducător.

— Acum douăzeci și ceva de ani, ne spune inginerul **GHEORGHE DĂNĂILĂ**, de la întreprinderea de construcții și montaje siderurgice Galați, eram unul din zecile de mii de tineri care, la chemarea partidului, se îndreptau spre marile șantiere ale patriei. Proclamarea republicii populare deschisese o etapă nouă în istoria patriei, **etapa revoluției socialiste**, care pentru noi, tinerii de atunci, avea să se exprime mai ales prin **muncă**. Îmi dau seama acum, retrospectiv, ce însemnătate mare a avut în februarie **1948 crearea partidului unic al clasei muncitoare** pe baza principiilor marxism-leninismului; unificarea i-a asigurat clasei muncitoare condițiile pentru a putea trece la înfăptuirea unui vast program al construcției socialiste. A urmat, la 11 iunie, naționalizarea principalelor mijloace de producție din industrie. **S-a creat un sector socialist de stat în economie, s-a putut trece la dezvoltarea planificată a economiei naționale.** Am trăit, ca tînăr, la Hunedoara, începuturile acestui măreț efort; **industrializarea socialistă a țării a situat România printre țările cu o economie dintre cele mai dinamice** și — împreună cu **transformarea socialistă a agriculturii** — a reprezentat principala realizare a celor două decenii și mai bine de construcție pașnică.

— Ca om al producției, ne declară tovarășul **BÁLIJ CAROL**, miner din Uricani, m-a impresio-

nat la partidul comunist o permanentă preocupare pentru a traduce **în fapte obiectivele stabilite.** Aş cita şi eu, la loc de frunte, marea acţiune, **marele ţel al industrializării.** Desigur, conducînd ţara, societatea, partidul elaborează documente, hotărîri, rezoluţii foarte importante. Dar „sîmburele" muncii sale de conducere este acela că ştie să arate, să explice oamenilor **de ce** trebuie înfăptuită cutare acţiune, **de ce** este în interesul lor să o îndeplinească. Să ne gîndim la ultimii ani: Conferinţa Naţională şi Congresul al X-lea au pus în circulaţie chemări noi: bătălia pentru eficienţă economică, organizarea ştiinţifică a producţiei. Aceste chemări au cuprins întreaga clasă muncitoare, întregul popor; **partidul a ştiut să ne arate că acum de acestea depinde mersul nostru înainte, a ştiut să sădească în mintea fiecăruia sentimentul răspunderii pentru modul cum mînuim aceste pîrghii.**

Promotorul progresului multilateral al economiei

— Consider că ultimii ani, anii Congreselor IX şi X — ne spune tovarăşul **MARIAN AVRAM,** trasator mecanic la uzinele „23 August" — au dat o expresie din cele mai strălucite uriaşei puteri de creaţie a partidului, au reprezentat **un torent imens de forţe dinamice, în toate domeniile societăţii. Într-un ritm din cele mai intense au fost adoptate ansambluri de măsuri îndreptate spre perfecţionarea activităţii din toate domeniile, au fost create structuri organizatorice noi, capabile să declanşeze puteri productive şi rezerve de nebănuit.** M-aş referi în acest sens la măsurile luate după Congresele IX şi X în domeniul economiei şi în particular al industriei. Am fost cu toţii martorii unei succesiuni de măsuri tinzînd la lărgirea şi perfecţionarea bazei tehnico-materiale a ţării, creşterea eficienţei economice în toate sferele activităţii productive, aplicarea pe scară largă a cerinţelor ştiinţei conducerii, organizarea modernă a producţiei şi a muncii în toate întreprinderile industriale. Prin înfiinţarea centralelor, combinatelor şi grupurilor industriale, s-au creat condiţii favorabile pentru apropierea organelor de conducere de activitatea economică concretă, folosirea raţională a cadrelor, mai buna fundamentare a deciziilor, creşterea operativităţii în dirijarea proceselor economice. Concomitent, s-a asigurat îmbunătăţirea activităţii de planificare. Toate aceste măsuri s-au realizat simultan cu eforturile din fabrici şi uzine pentru echiparea cu tehnica cea mai nouă, punîndu-se un accent aparte pe ramurile cele mai moderne — electronică, automatică, cibernetică, mecanică fină ş.a.

Este de o mare importanţă, pentru succesul politicii partidului, al eforturilor depuse de întregul popor, unitatea deplină a rîndurilor partidului în jurul conducerii acestuia. În realizarea acestei unităţi şi a succeselor dobîndite o deosebită însemnătate are stilul de muncă principial şi exigent, care dezvoltă cele mai bune calităţi ale cadrelor de partid. Aş dori să subliniez în mod deosebit marea energie, marea capacitate de muncă şi marea fermitate în îndeplinirea hotărîrilor care caracterizează conducerea superioară de partid, strîns unită în jurul tovarăşului Ceauşescu, şi care constituie un exemplu viu pentru noi toţi.

— Am urmărit zi de zi de-a lungul anilor — ne spune tovarăşa **MARIA ZIDARU,** Erou al Muncii Socialiste, preşedinta C.A.P. Păuleşti — felul cum o idee importantă, mai întîi expusă în adunări, în ziare, discutată, întoarsă pe toate feţele, **ajunge, treptat, să adune oamenii în juru-i, să devină o idee a fiecăruia în parte, o idee pentru care omul e dispus să lupte, să muncească, să facă sacrificii, o idee pe care o doreşte transpusă**

în viață, dusă mai departe. Mă refer, desigur, la transformarea socialistă a agriculturii — idee măreață a partidului, care a ajutat țărănimea să scape de poverile exploatării și sărăciei — dar și la multe alte fapte zilnice ale vieții satului. La noi, ca și în alte sate, sînt școli nou clădite, cămine culturale, dispensare, magazine universale, avem curent electric, într-un cuvînt, s-au făcut multe, — iar în toate, comuniștii au avut o mare contribuție, nu numai inițiatoare, dar și ca muncă efectivă. **Ei n-au spus „faceți !", ci „veniți să facem !"**

Astăzi, partidul desfășoară o activitate neobosită pentru intensa mobilizare a tuturor rezervelor agriculturii socialiste. Spre acest obiectiv converg programul național privind dezvoltarea zootehniei, precum și cel privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, ca și celelalte măsuri referitoare la îmbunătățirea activității de conducere a agriculturii. Ele sînt menite să ajute fiecare cooperativă agricolă să devină o unitate cu producție intensivă, **să ducă la făurirea unei agriculturi moderne, înfloritoare, pentru belșugul fiecăruia și al patriei.**

Autori și înfăptuitori ai politicii statului

— Am reținut această formulă, ne spune tov. **Dan Marțian** : în loc de „faceți !", — „veniți să facem !". Cred că ea sintetizează de fapt **o întreagă metodologie de acțiune a partidului conducător al țării.** În munca partidului prevalează — la Congresul al X-lea, s-a subliniat că trebuie întotdeauna să prevaleze — metodele muncii politice, metoda de convingere, inclusiv exemplul personal. Dispozițiile, hotărîrile, instrucțiunile, partidul le grefează pe o intensă muncă de modelare a conștiințelor, de educare a responsabilității individului față de interesele obștei socialiste.

Sistematicele dezbateri și consultări populare asupra tuturor problemelor importante ale politicii interne sau internaționale sînt cea mai bună ilustrare a celor de mai sus. Este un mare merit al conducerii partidului de a fi dat un larg imbold, după Congresul al IX-lea, **inițiativei istorice a maselor,** de a fi considerat **democrația socialistă ca parte integrantă, inseparabilă a socialismului, condiționînd dezvoltarea democrației socialiste de participarea efectivă a poporului la conducerea treburilor țării.**

Partidul a creat în ultimii ani forme și structuri adecvate, a luat toate măsurile pentru ca participarea maselor să se poată exercita **efectiv.** Un instrument dintre cele mai puternice îl alcătuiește legea și respectarea ei ; partidul a acționat cu putere pentru **întărirea legalității socialiste,** atît în raporturile organelor de stat și obștești cu masele, cît și în cele ale cetățenilor cu statul. Au fost luate — și continuă să fie luate — **hotărîri de mare însemnătate pentru perfecționarea activității statului, a organelor sale centrale și locale.**

Partidul și statul, organizațiile obștești acționează cu toată consecvența pentru a instaura în întreaga sferă a vieții sociale **spiritul de echitate socială și pentru creșterea spiritului de răspundere civică.** Individualismul, parazitismul, necinstea sînt cu fermitate respinse din universul nostru moral, în care se instăpînește un cod civic, etic avînd ca idee călăuzitoare slujirea intereselor colectivității, ale societății.

Familia strîns unită a republicii noastre

— Toate laturile despre care s-a vorbit aci — ne spune academicianul **Constantin Daicoviciu** — reflectă în esență, după părerea mea,

una și aceeași uriașă înfăptuire istorică: **unitatea întregului nostru popor,** unitate fără precedent, plămădită treptat prin succesele construcției socialiste. Unitatea întregului popor în jurul partidului este o unitate între gînd și faptă, în jurul țelurilor generoase și realiste ale socialismului și frăției între popoare. Iar atunci cînd vorbesc despre unitatea poporului nostru, mă gîndesc, firește, și la unitatea strînsă dintre români, maghiari, germani și toți ceilalți fii, egali în drepturi, ai acestui pămînt binecuvîntat. **Unitatea deplină dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare s-a putut făuri datorită politicii principiale, pătrunse de suflu patriotic și internaționalist, fără șovăire și compromisuri, politică pe care a știut s-o promoveze partidul nostru.** Și, în momente de cumpănă, sau în ceasul unor sarcini constructive de amploare națională, **vedem cu emoție cum întregul popor, oamenii muncii de diferite naționalități, acționează în spiritul unei unități depline, în jurul Partidului Comunist Român.**

— Forța proiectelor și obiectivelor stabilite de partid, traducerea lor în viață sînt direct legate de faptul că el antrenează cele mai largi mase, care răspund conștient chemărilor sale — spune tovarășul **ANTON BREITENHOFER,** scriitor, redactor-șef al ziarului „Neuer Weg". De fapt, unul din izvoarele importante ale progresului României este faptul că partidul a știut **să atragă de partea sa toate, dar absolut toate forțele creatoare din această țară.** În puterea de atracție a ideilor comuniste, un rol puternic l-a jucat, cum s-a mai spus, **idealul frăției naționale.** Desigur, s-ar putea spune multe, foarte multe despre egalitatea drepturilor juridice sau politice, sau despre grija pentru dezvoltarea economică (la rînd cu a întregii țări), a regiunilor unde locuiesc și cetățeni din rîndul altor naționalități, sau despre învățămîntul și viața culturală în limba maternă. Rînd pe rînd, toate aceste fapte s-au înscris în suflete, oamenii le-au înregistrat, judecat și s-au convins de **sinceritatea** și **principialitatea** acestei politici.

Politica de frăție națională dusă de partidul comunist, egalitatea reală în drepturi, stima și respectul, posibilitățile de afirmare și reușită, de educare și cultivare, egale pentru toți, au alimentat încrederea în partid, i-a adus prețuirea oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate din țara noastră. Crearea consiliilor oamenilor muncii de diferite naționalități a dus la lărgirea cadrului instituțional special constituit spre a intensifica participarea mereu mai largă, mai efectivă, a tuturor membrilor societății noastre la conducerea treburilor patriei comune.

Iar rezultatul este că **putem pune în slujba țelurilor comune de progres forța unită a poporului întreg, a douăzeci de milioane de oameni care se știu că formează, așa cum bine se spune, marea și unica familie a republicii noastre.**

— Cine își iubește meleagurile unde s-a născut, ne-a spus scriitorul **SZEMLER FERENC,** nu poate exclude din această dragoste celelalte părți ale lumii, oricît de îndepărtate ar fi ele. **Cine a luptat din greu pentru libertate nu poate să nu vibreze la jertfele altora care luptă pentru același ideal.** Cine se străduiește să-și exprime cît mai corect și mai frumos gîndurile nu-și va pierde nici un moment admirația față de frumusețea și bogăția de gîndire și sensibilitate a celorlalte graiuri ale lumii. Cine muncește cu dîrzenie pentru propășirea patriei sale, pentru realizarea ideii de progres, știe că strădania sa va servi în același timp și altor popoare. Noi, cu toții, fiii acestei patrii, ai acestui pămînt am învățat de la viață lecția îmbinării patriotismului și internaționalismului. Iar ceea ce ne-am însușit cu inima, afectiv sau „intuitiv", partidul ne-a clarificat, cristalizat, purificat, **transformînd sentimentul în convingere, emoția în acțiune.** Politica partidului în problema națională — politică a frăției naționale pe baza idealului și programului comun al construcției socialiste — este nu numai o parte a liniei promovate de partid pentru unitatea întregului popor în jurul țelurilor mărețe ale socialismului și comunismului, dar reprezintă în același timp, așa cum s-a mai spus, o latură a principi-

lor internaționalismului proletar, care au animat partidul încă de la naștere și care sînt aplicate azi cu o consecvență neabătută, exemplară, din inimă.

Înalta misiune istorică

În cadrul „mesei noastre rotunde" participanții s-au oprit asupra relației dintre „nou" și „viitor", edificatoare pentru liniile de perspectivă ale activității partidului.

— Centru vital al întregului sistem social a cărui funcționare normală reprezintă condiția fundamentală a dezvoltării societății noastre, partidul prezintă prin întreaga sa evoluție o **ilustrare grăitoare a spiritului profund novator promovat atît de larg, mai ales în ultimii ani, în toate sectoarele vieții sociale** — ne spune tov. **MIHAI TELESCU**, prim-secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R. Dacă trecem în revistă aspectele multilaterale ale vastului ansamblu de măsuri adoptat în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea, vizînd crearea cadrului organizatoric adecvat pentru perfecționarea activității partidului, realizarea consecventă a conducerii colective, adîncirea democrației interne de partid, crearea unui climat prielnic dezbaterilor creatoare, găsim drept numitor comun **aceleași exigențe riguroase: receptivitatea față de nou, curajul de a înlătura tiparele sclerozate, capacitatea de a desfășura o bogată activitate creatoare pe baza investigării atente a realităților în evoluția lor.** Experiența ultimilor ani confirmă convingător justețea perfecționărilor de ordin funcțional și structural aduse aparatului de partid în scopul eliminării oricăror rămășițe ale practicilor birocratice-administrative, creării condițiilor favorabile unei conduceri directe, vii. Pe baza liniei trasate de Congresele al IX-lea și al X-lea, partidul acționează ca **generatorul și promotorul consecvent al unei uriașe infuzii de spirit înnoitor, de gîndire originală, creatoare, de realism,** chemînd **la înlăturarea hotărîtă a tot ce se dovedește anacronic, depășit,** la aprecierea și interpretarea fenomenelor și proceselor din viața socială nu după clișee rigide sau formule închistate, ci pe baza permanentei confruntări a teoriei cu practica, a analizei marxist-leniniste a realității. Pentru toți activiștii partidului, pentru toți militanții pe frontul ideologic constituie **un exemplu și un îndemn spiritul creator în care secretarul general al partidului concepe marxism-leninismul** ca știință revoluționară vie, permanent regenerată prin raportarea la practică, la realitățile zilei de azi, repudierea copierii sau transpunerii mecanice a unor forme și metode proprii altor etape sau condiții social-politice, contribuția sa remarcabilă la îmbogățirea tezaurului teoriei și practicii revoluționare.

— Cheia succeselor dobîndite de partid în această jumătate de veac — ne răspunde tovarășul **MIRCEA MALIȚA**, ministrul învățămîntului, membru al Academiei de științe sociale și politice — constă în gîndirea sa creatoare, în faptul că pornește — lucru demonstrat deosebit de puternic de Congresele IX și X ale partidului — de la realitățile țării, ale poporului. Folosind materialismul dialectic și istoric ca pe un instrument de analiză și cunoaștere, nu ca pe o colecție de norme livrești gata confecționate, partidul a reușit să pătrundă în resorturile reale ale societății noastre. Această gîndire marxistă vie era refuzată celor ce mînuiau un instrument idealist de cunoaștere, celor care nu au reușit să pătrundă în mecanismul **intim** al mersului înainte al societății. Comuniștii români s-au putut adresa unui „mîine" viabil, unor obiective de realizat pe termen lung. Iar acest „mîine" cu care trăim de „azi" îi ajută să nu fie surprinși de evenimente, să le prevadă, să le „provoace" chiar în sensul necesar și dorit. Viziunea în perspectivă i-a caracterizat din-

totdeauna pe comuniști, pentru care cel mai drag epitet este acela de constructor. Mulți au lucrat sau lucrează la înălțarea unei clădiri ale cărei etaje finale nu vor fi văzute decît de urmașii lor. De fapt, ideea de schimbare este o idee dialectică, asociată organic cu aceea de viitor. De la începuturile sale, partidul inovează, transformă stări de lucruri depășite. Această operă nu se încheie niciodată. Partizanii dialecticii știu că nu există o schemă ideală. Cea mai prețioasă proprietate a unui sistem este de a fi adaptabil, perfecționabil, receptiv la nou. Aceasta este și proba viabilității sale istorice.

— Partidul a afirmat și a demonstrat în fapt — a spus prof. dr. docent **PAVEL APOSTOL,** membru al Academiei de științe sociale și politice — că **socialismul în România izvorăște din necesitățile dezvoltării istorice proprii, fiind menit să soluționeze problemele dezvoltării noastre sociale, umane, în termenii realităților de la noi. Partidul Comunist Român, întreaga sa politică se caracterizează prin aplicarea creatoare a marxism-leninismului la condițiile și particularitățile țării noastre.** Partidul duce o necontenită luptă împotriva încercărilor de a claustra gîndirea și acțiunea revoluționară în forme prefabricate, în constatări particulare, valabile în alte condiții. Acest partid a avut curajul răspunderii, puterea de a gîndi — desigur, ținînd seama de întreaga experiență mondială a mișcării comuniste — și de a înfăptui, pe măsura maturizării condițiilor, proiectul dezvoltării comuniste a țării, în care fiecare cetățean își recunoaște propriile năzuințe. Adînc implantată în istoria și cerințele acestui pămînt, politica partidului s-a dovedit cel mai eficace dinamizator al energiilor națiunii. Angajarea neclintită în promovarea noului, a ceea ce abia se întrezărește, dar posedă în sine germenii viitorului, învestește activitatea teoretică și practică a partidului cu acel incontestabil **spirit prospectiv**, care transformă fiecare forță a prezentului într-un generator al viitorului. Parafrazînd cuvintele celebre ale lui Lenin — viitorul comunist al României nu este o icoană la care ne închinăm, ci **proiecția inițiativei, a invenției și inovației noastre proprii.**

Partidul se străduiește necontenit să elimine din viața, din gîndirea și simțirea oamenilor tot ce e șablon și rutină, dezicere de la putința ori voința de a sesiza — independent, creator — noul. În ce măsură reușește aceasta ? Avem în fața ochilor, quasi-palpabil, acest aflux de nou, de proaspăt, de înviorare pătruns în toate sferele, în toate structurile vieții sociale, gîndirii și activității practice în anii din urmă, după notabilele evenimente marcate de Congresele al IX-lea și al X-lea ale partidului.

Un puternic, un pasionant spirit novator

— Aș dori să concretizez aceasta — a spus acad. **MIRON NICOLESCU,** președintele Academiei Republicii Socialiste România — cu un singur exemplu, poate una din dovezile cele mai elocvente ale receptivității față de nou : marea atenție dată de partid științei. O atenție excepțională, pe toate planurile — începînd de la propria activitate, de la elaborarea pe baze științifice a politicii sale, a obiectivelor acesteia, pînă la eforturile pentru a asigura creației științifice din țara noastră locul cuvenit și necesar, reclamat de orice societate modernă. Asistăm la o adevărată „ofensivă" dirijată de partid pentru difuzarea științei, pentru impregnarea tuturor dome-

niilor de activitate cu spiritul organizării şi metodelor ştiinţifice, pentru însuşirea şi adaptarea a tot ce este nou în creaţia ştiinţifică umană, paralel cu stimularea, aş zice şi „incitarea" inteligenţei proprii.

Este **o orientare care ţine seama de pulsul timpului, de esenţa marilor procese din lumea de azi** — de ampla revoluţie tehnico-ştiinţifică. Nu cred, de aceea, că ar fi o „deformare profesională" dacă aş spune că însuşirea noului îmi apare, în primul rînd, sub forma cunoaşterii, receptării, aplicării şi dezvoltării a ceea ce aduc ştiinţa şi tehnica, gîndirea umană avansată a contemporaneităţii.

— Partidul nostru, concentrînd în rîndurile sale — ne spune prof. dr. docent **ION URSU,** preşedintele Comitetului de stat pentru energia nucleară — **tot** ce are mai preţios naţiunea română, pe cei mai devotaţi, cinstiţi şi experimentaţi fii ai patriei, a devenit o forţă puternică, un nucleu monolit, conducător al întregii societăţi. Nu este nevoie de prea multe demonstraţii pentru a dovedi temeiul acestei concluzii.

Capacitatea partidului de a stabili obiectivele care stau la baza dezvoltării social-economice a României se datoreşte tocmai **cunoaşterii profunde a necesităţilor pe care le comportă progresul general al ţării.** Iată, în domeniul energiei nucleare — domeniu de mare importanţă pentru dezvoltarea viitoare a economiei naţionale, a ştiinţei — din indicaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu a fost elaborat un **program nuclear naţional,** izvorît din necesităţile imperioase ale economiei noastre, ale propăşirii patriei, program al cărui obiectiv principal îl constituie industrializarea energiei nucleare în România. Doresc să subliniez în mod deosebit că, după ce programul nuclear naţional a fost aprobat, etapele prevăzute se realizează sub directa îndrumare a conducerii noastre de partid.

— Este în primul rînd o impresionantă receptivitate la nou, care probează grăitor eterna reîmprospătare şi revigorare a celulelor unui organism profund sănătos — ne spune acad. **CRISTOFOR SIMIONESCU,** rectorul Institutului Politehnic Iaşi. Această sensibilitate a partidului faţă de nou şi de progres este indisolubil legată de înseşi principiile fundamentale ale doctrinei sale, de înţelegerea profundă a dialecticii social-istorice, de caracterul său de avangardă revoluţionară a societăţii. Un singur exemplu: împotriva mentalităţii rigide a ideologiilor claselor exploatatoare, care ne hărăzeau pe vecie statutul de ţară eminamente agrară, partidul a iniţiat o vastă acţiune pentru a determina trecerea României socialiste în rîndul ţărilor industriale şi acţionează cu neabătută consecvenţă pentru ca industrializarea să se realizeze cu echipamentul cel mai modern existent astăzi pe plan mondial, echipament conceput astfel ca să dispună de resursele necesare spre a depăşi performanţele atinse. E vorba, deci, nu numai de receptivitate la progres, dar şi de **crearea celor mai favorabile condiţii pentru continua germinare şi autocreare a progresului;** această mare receptivitate a partidului faţă de nou se manifestă mai ales în faptul că promovează acel spirit „critic şi revoluţionar" prin care Marx şi-a definit propria sa metodă şi concepţie. De aici, **neîmpăcata sa adversitate faţă de gîndirea şi acţiunea lipsite de aderenţă la realităţile epocii şi ţării.** El se simte capabil şi îşi ştie capabil poporul **să discearnă, să imagineze, să înfăptuiască noul, pe temeiul cuceririlor ştiinţei, tehnicii, culturii contemporane, în care marxismul reprezintă nu numai mişcarea reală, dar şi cea spirituală decisivă.** De aceea, partidul se străduieşte necontenit să elimine din viaţa, din gîndirea şi simţirea oamenilor tot ce e închistare, dezicere de la putinţa ori voinţa de a sesiza — independent, creator — noul.

Grăbind ritmurile, veghind armoniile...

— Aş dori să adaug cîteva cuvinte, a spus tovarăşul **BRĂDUŢ COVALIU**, preşedintele Uniunii Artiştilor Plastici, şi despre artă. Consider că **interesul pentru om** este acela care a generat în politica partidului nostru **interesul pentru nou**. Cultura românească a ajuns o realitate vie, dinamică, în viaţa socială a patriei. Bogăţia folclorică şi originalitatea artei noastre naţionale au cîştigat, sub influenţa partidului, un nou avînt. Creaţia artistică românească a cucerit şi peste hotare succese demne de relevat. S-a înregistrat, datorită partidului, un imens salt calitativ de la o ţară care pînă mai ieri avea atît de mulţi analfabeţi, la societatea viitorului apropiat, cînd, practic, fiecare cetăţean va avea cel puţin 12 ani de şcoală. Vă daţi seama — o ţară cu o populaţie formată numai — şi cel puţin — din absolvenţi de liceu, ca să folosesc un termen ce mi-e mai la îndemînă. Nu este cituşi de puţin dificil de anticipat ce perspective rezervă aceasta dezvoltării culturii, artelor.

Desigur că slujitorii artei trebuie să se pregătească pentru acest viitor şi să contribuie la apropierea lui, promovind noul în creaţia lor.

— Ca om de literatură, preocupat de reflexul mutaţiilor sociale în conştiinţa omenească, ne spune scriitorul **CEZAR BALTAG**, am simţit, în cursul ultimilor ani, creşterea şi densificarea voinţei unificate a sufletului colectiv, unda de hotărîre şi concentrare a poporului nostru întru împlinirea aspiraţiilor sale.

Dacă astăzi, în ţara noastră, omul a căpătat sentimentul plenar că este cu adevărat stăpîn al destinului său, acest lucru se explică prin faptul că **partidul nostru, devenit cheia de boltă a României contemporane, a înţeles adinc pulsul etern al istoriei acestui pămînt, sensul profund al realităţii noastre, situîndu-se permanent în fruntea tendinţelor novatoare, imprimînd un curs ascendent dezvoltării ţării pe calea pe care ea şi-a ales-o.** Pentru România de astăzi, partidul înseamnă respiraţia istorică a ţării, nucleul în care se unesc liniile de forţă ale puternicei realităţi sociale de la noi. **Acţionînd ca accelerator al tuturor energiilor societăţii, partidul concentrează aspiraţiile sufletului nostru, polarizînd cugetul şi simţirea poporului într-un flux unic.**

— Dialectica devenirii istorice, ne spune multilateralul artist **LIVIU CIULEI**, conţine — în însuşi sensul acestor cuvinte — dezvoltarea logică şi imperios necesară a unei suite de evenimente. Ea conţine transformările de rigoare determinate de condiţiile obiective ale dezvoltării societăţii în complexul economic, social, istoric în care trăim. Şi trăim, după umila mea părere, în mod categoric, **un început de eră nouă.** Ce legătură are fenomenul artei cu acest fenomen major şi care va preciza traiectoria omenirii cel puţin pe cîteva secole ? Nu cred că există artă care să poată să se sustragă reflexului imediat al marilor şi importantelor condiţionări istorice. Şi tot ce este artă adevărată în secolul nostru, toate curentele care s-au succedat şi sînt o expresie vie a timpului, toate enunţă puternic, cu un ceas înaintea consemnării teoretice, istorice, politice, ştiinţifice, prin acea calitate greu de definit, nemijlocită a artei pe care cîteodată o numim intuiţie, imensul eveniment al cărui părtaşi sîntem : începutul acestei ere. **La noi, în fruntea acestui proces se află partidul. La noi artei i se deschide acest drum către viitor prin grija şi prin directivele partidului, care a luat în miinile sale dialectica devenirii istorice, grăbindu-i ritmurile şi veghindu-i armoniile.** Aş

vrea să subliniez rolul partidului și ca promotor consecvent al ideii de progres **în planul conștiinței individuale.** Mai concret, în cel al conștiinței sociale, politice, economice a omului de cultură. Activitatea de răspîndire și adîncire a ideologiei marxiste s-a soldat cu sudarea și consolidarea în conștiința artistului român a unei mereu veghetoare atenții față de fenomenul social. De aici și saltul înregistrat de arta românească de la o preocupare artistică afectivă către una **de idei, de angajare și dinamizare a vieții sociale.**

Patrioți și internaționaliști

O caracteristică esențială a întregii istorii și activități a partidului constă în îmbinarea intereselor naționale cu cerințele internaționalismului, în faptul că partidul, acționînd ca exponent neabătut al intereselor poporului român, care i-a încredințat mandatul conducerii destinelor sale istorice, își îndeplinește, totodată, cu cinste îndatoririle față de clasa muncitoare internațională, față de cauza socialismului în lume.

— Pentru mine, ne-a spus tovarășul **Constantin Pîrvulescu** — care am intrat în mișcarea revoluționară cu peste 5 decenii în urmă, rememorarea acestui răstimp înseamnă răsfoirea unor file vii de istorie care reflectă organic împletirea, în tot cursul activității P.C.R., a patriotismului cu solidaritatea internaționalistă față de lupta pentru libertate și progres social a altor popoare. În Moldova anului 1918, am participat la primele greve de solidaritate cu revoluționarii ruși, apoi m-am înrolat ca voluntar în regimentul revoluționar românesc al Armatei Roșii, format la Poltava. Am fost astfel martorul elanului cu care mii și mii de români, între care numeroși prizonieri din fosta armată austro-ungară, aflîndu-se pe teritoriul Rusiei, au luptat în rîndurile Armatei Roșii. La Odesa au fost alcătuite unități militare românești, care au luptat eroic în regiunile Donului, Caucazului, Moscovei, pe frontul Tarițînului și pînă în Turkestan. Congresul de constituire a P.C.R. a adoptat o moțiune specială de solidaritate cu proletariatul rus, solidaritate care avea să constituie o trăsătură caracteristică a întregii vieți a partidului nostru. Tradiția aceasta avea să-și găsească continuarea peste decenii, cînd a pecetluit-o sîngele vărsat de ostașii armatei române și armatei sovietice pe cîmpurile de luptă pentru eliberarea țării și apoi, pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, pentru înfrîngerea Germaniei naziste.

— Membru al P.C.R. din 1932, ne-a spus sculptorul **VIDA GEZA,** m-am numărat printre cei aproape 500 de voluntari români care, răspunzînd chemării partidului, am plecat să luptăm în cadrul brigăzilor internaționale în războiul revoluționar al poporului spaniol. Mulți și-au dat viața pe pămîntul Spaniei cu conștiința că luptă aici și pentru libertatea poporului român.

Vă reamintiți cînd la Congresul X ne-am reîntîlnit la tribună cu cîțiva dintre miile de militanți revoluționari români care au participat nemijlocit la diferite evenimente de răsunet istoric — lupta pentru apărarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, apoi a Republicii Ungare a sfaturilor, luptele detașamentelor de partizani din Franța, Iugoslavia, Cehoslova-

cia, Polonia și Belgia, din China și Coreea. Mulți dintre cei care au participat la aceste lupte eroice lipseau dintre noi. Mormintele lor, risipite de-a lungul multor meridiane, sînt tot atîtea însemne ale solidarității internaționaliste, în spiritul căreia partidul nostru și-a educat militanții.

— S-ar putea adăuga multe alte file de istorie, reia firul ideii dr. **Gheorghe Zaharia**, despre participarea comuniștilor români la diferite mari campanii de puternic răsunet internațional : manifestările de protest împotriva instaurării dictaturii fasciste a lui Mussolini, acțiunile în apărarea insurecției populare din Bulgaria, larga campanie populară de solidaritate cu Dimitrov și Thälmann, protestele împotriva atacării Abisiniei de către Italia fascistă, iar mai tîrziu împotriva anexării Austriei și cotropirii Cehoslovaciei de către naziști... Și multe, multe altele, înainte, cît și după 23 August. Nu a existat și nu există **cauză dreaptă**, luptă revoluționară a proletariatului, a mișcărilor de eliberare națională **care să nu găsească ecou în inima partidului nostru, a poporului român. Am mers și mergem alături, umăr la umăr, cu toți cei care luptă pentru viitorul omenirii.** Iar în tot ce făurim în țara noastră, acționează, ca o puternică forță propulsoare, ideea, convingerea reală, justificată, că asigurînd înflorirea României contribuim la întărirea forțelor comunismului, ne aducem partea de contribuție ce ne revine ca ideile socialismului să strălucească și mai mult, să fie mai atractive în lume. Foarte frumoase au fost cuvintele tovarășului Ceaușescu la consfătuirea de la Moscova, — permiteți-mi să le citez : **„Fiind comuniști români, noi sîntem apărători hotărîți ai intereselor naționale ale poporului nostru, nu precupețim nimic pentru edificarea socialismului în România — și, în același timp, ne aducem întreaga contribuție la întărirea forțelor mondiale ale socialismului...".**

— Împletirea organică a patriotismului cu solidaritatea internaționalistă față de lupta pentru progres a tuturor popoarelor, ne spune acad. **Petre Constantinescu-Iași**, și-a găsit o puternică expresie în intensa activitate desfășurată de P.C.R., în pofida condițiilor aspre ale ilegalității, pentru demascarea politicii antisovietice a reacțiunii, pentru popularizarea înfăptuirilor primului stat socialist din lume. În condițiile în care expansiunea Germaniei naziste primejduia grav pacea Europei, o rezoluție a P.C.R. din 1936 sublinia că alianța strînsă cu Uniunea Sovietică se cere pentru România nu numai în interesul păcii generale, ci și în interesul strict național al României. Ca unul care, împreună cu numeroși reprezentanți de prestigiu ai intelectualității românești, am luat parte în 1934 la constituirea Asociației „Amicii U.R.S.S.", iar ulterior a „Societății pentru întreținerea raporturilor culturale dintre România și Uniunea Sovietică", am putut cunoaște nemijlocit primirea favorabilă pe care opinia noastră publică a făcut-o inițiativelor acestor asociații. Este semnificativ pentru a releva forța curentului de opinie în favoarea relațiilor prietenești cu U.R.S.S., creat sub influența largii acțiuni desfășurate de partidul nostru — curent de opinie care reunea cercuri foarte diferite, foarte largi ale tuturor păturilor sociale, o seamă de politicieni burghezi lucizi — faptul că în vara anului 1936 guvernul burghez a adoptat o rezoluție prevăzînd sistarea atacurilor presei reacționare și fasciste împotriva U.R.S.S., precum și alte măsuri menite să contribuie la apropierea între cele două state.

— Internaționalismul consecvent, militant al partidului nostru își găsește expresie în **dezvoltarea legăturilor cu toate partidele comuniste și muncitorești**, în scopul întăririi solidarității cu ele și a coeziunii mișcării comuniste internaționale, subliniază tovarășul dr. **Augustin Deac.** Pornind de la considerentul că unitatea reprezintă o condiție esențială a dezvoltării întregului proces revoluționar, activitatea P.C.R. a fost marcată, mai ales în ultimii ani, ca una din trăsăturile sale caracteristice, de efortul stăruitor pentru refacerea uni-

tății, pentru întărirea coeziunii partidelor comuniste și muncitorești. În această activitate, partidul nostru se călăuzește neabătut de ideea că **esențial și hotărîtor pentru întărirea solidarității este așezarea neabătută a relațiilor reciproce pe baza principiilor verificate ale marxism-leninismului și internaționalismului proletar**, ale deplinei egalități în drepturi, ale stimei și respectului reciproc, ale dreptului inalienabil al fiecărui partid de a-și hotărî singur politica internă și internațională, fără nici un amestec din afară. Partidul nostru s-a situat consecvent pe poziția că deosebirile de păreri — inerente în virtutea marii diversități de condiții în care acționează partidele comuniste — nu trebuie să afecteze relațiile tovărășești, că nu trebuie întreprins nimic de natură să adîncească divergențele, ci ele să fie supuse unor discuții principiale, în spiritul respectului reciproc, cu dorința de a se promova cauza unității. Viața, practica relațiilor internaționale ale partidului dovedesc că acest lucru este pe deplin posibil și explică de ce partidul nostru întreține relații cu peste 90 de partide frățești, de ce el și-a dobîndit respectul și prietenia în rîndurile comuniștilor, ale forțelor progresiste, antiimperialiste de pretutindeni. Aș dori să amintesc în acest sens, cu titlu de exemplu, cuvintele tovarășului Santiago Carillo, secretar general al P.C. din Spania : „Cum să nu fii prieten cu un popor și cu un partid mîndru, ferm, capabil să construiască socialismul, capabil să-și aducă contribuția, independent și activ, la cauza luptei pentru socialism în întreaga lume, cum să nu fiu prieten cu un popor și cu un partid care luptă ca și noi pentru unitatea mișcării comuniste pe baza marxism-leninismului, pe baza respectului independenței fiecărui partid și a fiecărui popor socialist".

Aș dori să remarc de asemenea că P.C.R., acționind corespunzător necesității de a uni cele mai largi forțe sociale în lupta comună împotriva imperialismului, pentru independență, pace și progres, dezvoltă legături de colaborare cu mișcările de eliberare națională și partidele democratice din noile state independente, cu partide socialiste și alte formații politice progresiste din țările capitaliste. Relevînd rolul pozitiv al acestei orientări, tovarășul Masahi Ishibashi spunea la Congresul al X-lea : „Partidul Socialist din Japonia are un respect profund față de Partidul Comunist Român care, de la fondarea sa, a slujit în mod statornic interesele poporului, a condus poporul, prin eroica sa luptă, la cucerirea independenței naționale, la dezvoltarea multilaterală a construcției socialiste, a adus o măreață contribuție la lupta împotriva imperialismului, pentru pace și progres social, la unitatea și coeziunea sistemului socialist".

— Ideea strînsei îmbinări dintre îndatoririle naționale și cele internaționale, la care s-au referit antevorbitorii, călăuzește neabătut întreaga politică externă a partidului și statului nostru — remarca tovarășul **JEAN AMARIEI**, muncitor la Uzina de autocamioane din Brașov. **Este o politică pornind de la interesele fundamentale ale poporului român, pătrunsă de spiritul unei înalte răspunderi față de cauza socialismului, a libertății și independenței tuturor popoarelor, față de destinele întregii omeniri.** De aici, prezența vie, dinamică a țării noastre pe arena internațională, eforturile ei perseverente în favoarea unui curs pașnic, constructiv, al evenimentelor. De aci și stăruința **în afirmarea principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc — ca singura temelie sănătoasă pentru dezvoltarea unor relații internaționale care să răspundă dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta.**

Consecventă, fermă, activă este orientarea României — orientare constituind elementul central al politicii externe a partidului și statului nostru — spre dezvoltarea prieteniei, alianței frățești și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste, de care ne simțim uniți prin comunitatea de orînduire, de interese, idealuri și țeluri. Pre-

ocuparea asiduă în această direcție se oglindește între altele în lărgirea continuă a schimburilor economice și a cooperării în producție, pe plan tehnico-științific, cultural-artistic cu aceste țări. România ia parte activă la Consiliul de Asistență Economică Reciprocă, își îndeplinește cu lealitate obligațiile ce îi revin ca membră a Tratatului de la Varșovia. Am salutat cu multă căldură în țara noastră pe conducătorii de partid și de stat din țările socialiste care au vizitat România în ultima vreme, ca și vizitele conducătorilor noștri în țările frățești. Am văzut cu toții în convorbirile prietenești, prilejuite de aceste contacte, în încheierea tratatelor de alianță cu Uniunea Sovietică, Polonia, Bulgaria, Republica Democrată Germană, în hotărîrile privind dezvoltarea legăturilor de cooperare pe multiple planuri hotărîrea neabătută a partidului nostru de a acționa pentru dezvoltarea prieteniei și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste — în interesul reciproc și al unității sistemului mondial socialist.

Sîntem martori și participanți ai eforturilor constante pe care le depune partidul nostru pentru promovarea unității țărilor socialiste. Calea sigură a întăririi acestei unități o vedem în înfăptuirea strictă a principiilor marxism-leninismului și internaționalismului socialist, ale suveranității și independenței, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi, avantajului reciproc, întrajutorării tovărășești. Promovarea acestor principii corespunde intereselor dezvoltării și înfloririi fiecărei țări socialiste, ale întăririi sistemului socialist în ansamblu, ale creșterii influenței socialismului în lume.

Propria noastră experiență ne dovedește, totodată, însemnătatea extinderii relațiilor cu celelalte state, fără deosebire de orînduire socială, a dezvoltării schimburilor economice, tehnico-științifice, culturale. Această orientare răspunde cerințelor obiective ale lumii contemporane, principiului coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite, ca unică alternativă a unui război pustiitor. Ea înseamnă posibilități de cunoaștere mai bună și de apropiere între popoare, de cooperare internațională în folos reciproc, înseamnă o cale sigură spre destindere și pace.

— Noi, tinerii — a spus în cadrul discuției tov. **MARIA MAREȘ**, studentă la Facultatea de științe juridice din București — sîntem profund interesați într-o politică de pace, care să ducă la evitarea războaielor, în cursul cărora tineretul a dat grele jertfe, și să ne permită să beneficiem de marile cuceriri ale epocii contemporane. Acestor aspirații le răspunde politica externă a României, fundamentată și aplicată de partid, de Comitetul său Central, și îndreptată în mod ferm spre realizarea destinderii pe plan mondial, a întăririi păcii. România se pronunță pentru stingerea cît mai grabnică a focarelor de conflicte și încordare ce mai persistă în diferite regiuni ale lumii.

În mod hotărît și ferm, partidul și țara noastră promovează ideea securității europene, desfășurînd în acest sens o amplă activitate de contacte cu toate statele interesate.

Tuturor ne produce o vie satisfacție faptul că această activitate susținută, constructivă, corespunzătoare intereselor progresului și păcii, are un profund ecou internațional, trezește simpatie și solidaritate peste hotarele țării. Nu pot să nu evoc în acest cadru mîndria pe care am resimțit-o fiecare dintre noi, tineri și vîrstnici, atunci cînd tovarășul Ceaușescu a făcut să răsune, atît de viguros și demn, de la înalta tribună a O.N.U., glasul României socialiste, afirmînd pozițiile ei constructive, hotărîrea ei neabătută de a contribui la soluționarea marilor probleme ale omenirii contemporane. **Este mîndria pe care ne-o dă faptul că politica externă a partidului și statului nostru, care întrunește adeziunea întregului nostru popor, se bucură de o prețuire tot mai mare pretutindeni în lume, de un prestigiu, cum se poate spune din plin, fără precedent în întreaga istorie a țării.**

VIITORUL — suprema certitudine: COMUNISMUL

— România de astăzi, eliberată de grija unei zile de mîine care „nu știam ce aduce" — intervine în discuție tovarășul **Aurel Baranga** — privește viitorul cu o conștiință limpede, eliberată de neliniști, și fiindcă implică în viitorul ei un prezent de demnitate națională și de incontestabil prestigiu internațional. Poporul nostru a contribuit la spulberarea umilitorului eres al statelor mici, fără acces la colocviul problematicii mondiale. **Glasul României** este ascultat astăzi în lume, în cele mai înalte foruri, cu interes și încredere, fiindcă e glasul unei națiuni care pledează și luptă pentru demnitatea omului de pretutindeni, pentru viitorul întregii umanități : la cincizeci de ani de la înființarea sa, partidul urcă spre zările comunismului cu toate steagurile desfășurate.

— Dacă ar fi să cuprindem într-o formulă unică politica orientării spre viitorul socialist și comunist — ne spune tovarășul **Dan Marțian** — eu aș numi-o **politica certitudinilor**. Partidul, poporul și-au realizat cu fermitate proiectele, de-a lungul deceniilor de muncă pașnică ; azi, datorită acestei munci, dispunem de o mare putere de acțiune, de industrii multiple, în plin avînt, de mijloace tehnice moderne și cadre competente. Această echipare materială și umană este premisa sigură a înfăptuirii noilor obiective grandioase conturate de partid și care vor face ca România modernă de azi să fie mult depășită de România anilor imediat următori. Cincinalul viitor include un volum de investiții aproape dublu față de cel al deceniului trecut. Programe specifice, programul nuclear, sau cel de echipare cu calculatoare și echipament informațional sau cel de îndiguiri etc. — jalonează dezvoltarea accelerată a țării noastre pe cele mai multiple planuri.

Cred că realismul obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea este **cea mai strălucită încununare a semicentenarului partidului.** Căci garantul, **temelia certitudinilor este partidul, în jurul căruia gravitează întreaga noastră societate, pășind spre comunism.**

— Sub conducerea partidului comunist, țara noastră a săltat în ierarhia nescrisă a țărilor, pe lista performanțelor economice și sociale — relevă tovarășul **Mircea Malița.** Sînt semnificative în această privință progresele realizate privind indicii de rapiditate a dezvoltării, dinamica industrializării, dezvoltarea comerțului exterior, absorbția de cultură tehnică, generalizarea culturii generale și modernizarea formelor de învățămînt. Opera aceasta istorică pentru destinul poporului român este îndeplinită cu un mers sigur de partid, care deține — alături de celelalte chei ale conducerii științifice și ale organizării energiilor poporului nostru — și **sentimentul fundamental al certitudinii.**

— Viitorul României se trasează limpede în acești ani — continuă ideea tovarășul **Eugen Barbu.** Nu vreau să spun că trăim din sărbătoare în sărbătoare. **A clădi înseamnă a pune umărul, a asuda, a fi victorios prin biruirea greutăților.** Cîndva toată această lume împărțită va fi una, sub un singur steag. Atunci ne vom aduce aminte cu plăcere de aceste zile de încordare, de efortul nostru extraordinar pentru victoria de mîine. Și ea va fi... România va arăta lumii că sîntem o națiune splendidă, viguroasă, care știe să privească, să înainteze spre viitor.

„Masă rotundă" organizată de
TUDOR OLARU

PRINTRE SECRETELE OPERAȚIEI „ORGANIZARE"

● O anchetă printre pionierii metodelor noi de conducere a economiei ● Implementare: e oare nou doar cuvîntul sau și stilul de lucru? ● Toată arta: să-l cucerești pe ȘTIU și să treci la POT ● Un ordinator gonește prin „jungla cifrelor" ● Între un an și o lună, diferența e doar de... un minut ● „Pachete de programe" gata pregătite pentru fabrica dumneavoastră ● Între specialist și „generalist" ● „Vreți un calculator? Mai intîi, meritați-l!"

— „Georgică" știa că am împlinit 20 de ani de muncă, ne povestește tov. Valeriu Pavel, și mi-a dat la salariu un spor mărit, de la 7% la 10%. De fapt, „Georgică" ține minte și data de naștere a copilului meu ; cînd copilul o să mai crească, „Georgică" o să scoată din calcul alocația pe care mi-o dă acum. „Georgică" știe tot ce mi-am cumpărat mai de valoare în casă, mai precis toate ratele pe care le datorez ; mi le scade negreșit, iar dacă ele întrec un anumit procent din leafă, mă ține minte pentru luna viitoare.

„Georgică" — înțelegeți de ce trebuie să-i scriem numele între ghilimele — este un calculator, mai bine-zis porecla pe care i-au dat-o cei de la uzina „Policolor" din București. Fișa prin care calculatorul comunică în scris fiecărui salariat, cu cinci zile înainte de chenzină, cît va primi constituie numai o parte a înnoirilor introduse la „Policolor". În povestirea simplă de mai sus se relatează elementele mai spectaculare, de suprafață, ale unei **revoluționări adînci a metodelor de muncă.** Ea se desfășoară la cîteva întreprinderi din Capitală, dar, fiind vorba de întreprinderi „pilot", ceea ce se experimentează astăzi aici se va răsfrînge mîine pe o arie mult mai largă, în munca și traiul poate al fiecăruia dintre noi. Conducerea științifică a încetat mai pretutindeni să fie o problemă care interesează sau privește doar pe cîțiva teoreticieni sau un număr restrîns de cadre economice conducătoare. Acum cincizeci de ani, despre **anod** și **catod** vorbeau doar fizicienii ; azi, starea tubului catodic îl interesează pe mai fiecare om ce posedă un televizor. La fel — problema organizării științifice tinde să pătrundă, să-și implînte rădăcinile în viața cotidiană a fiecăruia. (Să ne gîndim, de fapt, la sutele de mii de muncitori, ingineri, tehnicieni cuprinși în acțiunea declanșată în anii din urmă pe linia acestui obiectiv.).

A dobîndi în munca noastră, în activitatea sau treburile de zi cu zi — în producție, la registratură sau la percepție, la poștă sau în administrarea unui spital — rezultatele cele mai raționale, într-un timp cît mai scurt și cu o cheltuială socială cît mai mică, toate acestea nu mai sînt aspecte particulare, probleme ale unor domenii specifice, ci țin de un numitor comun, de o organizare științifică a muncii, cu nenumărate aplicații și implicații.

„Anatomia deciziei" ne privește pe noi toți. În fiecare zi sîntem puși în situația de a lua anumite hotărîri, a transmite, a executa, a propune sau a iniția un număr de decizii. Între **„știu"** și **„pot"**, între informație și acțiune, se desfășoară un univers pasionant, pe care milioane de oameni în diferite domenii, funcții, locuri de activitate încearcă să-l stăpînească într-o acțiune **„non-stop"**, neîntreruptă și mereu perfectabilă, pe căile progresului modern. Prezentăm cititorului, în cele ce urmează, un crîmpei din această mare acțiune.

Ion NICULESCU
director general al CEPECA

CALCULATORUL — UN INSTRUMENT PE CARE TREBUIE SĂ-L MERIȚI

— Pare-se că activitatea centrului dv. s-a ramificat mult — i-am spus tovarășului ing. Ion Niculescu, *directorul Centrului de Perfecționare a Pregătirii Cadrelor de Conducere din Întreprinderi — și cuprinde azi*

Operatoare la unul din tablourile de comandă ale calculatorului de la CEPECA. Dacă s-a stabilit o „limbă" comună între om și mașină, înțelegerea e rapidă și lesnicioasă.

aplicații practice care au depășit faza simplei „consultări". Care este stadiul actual al aplicațiilor practice ?

— Întreaga noastră muncă trebuie să conveargă înspre practică. Nici nu se poate vorbi de vreun alt scop. E vorba de întreprinderi, iar întreprinderile, după cum se știe, se ocupă cu producția bunurilor materiale. E adevărat că metodele moderne de conducere au un cîmp de aplicație mai larg, care poate cuprinde în mare măsură și alte structuri — să zicem magazine, școli, spitale — dar conducerea de partid și de stat, **inițiind crearea CEPECA, au conceput-o ca unul dintre instrumentele de acțiune practică mai întîi**, în producție și în conducerea producției.

— *Puteți însă măsura oare rezultatele practice obținute de CEPECA ? Un specialist de renume mondial, Peter Drucker, spunea* că sarcina actuală a conducerii științifice este să mărească productivitatea muncii intelectuale, *așa cum a mărit-o pe aceea a muncii manuale ; dar tot el adăuga că măsurătorile existente în munca manuală nu pot fi încă aplicate muncii intelectuale, deocamdată.*

— Drucker și-a făcut comunicarea în cadrul Congresului de la Tokio, organizat de Comitetul internațional al organizării științifice ; acolo s-au discutat mult și **metodele de măsurare a aportului individual în conducere** — de pildă, în **metoda conducerii prin obiective.** Precizia „măsurării" crește, dar știm că această evaluare nu e un scop în sine, ci un mijloc de a spori eficiența muncii intelectuale. Prima noastră grijă, la CEPECA, a fost aceea **de a acționa realmente**, cu efecte bune, iar „evidența" acțiunilor vine a doua la rînd. Nu există în lume consultant care să poată schimba în bine vreun aspect al activității dintr-o întreprindere, fără să se bucure de concursul celor din întreprinderea respectivă. Tot ce s-a făcut bun într-o serie de întreprinderi bucureștene și din țară, unde au acționat cadrele noastre proprii sau cadrele trecute prin cursuri la CEPECA, s-a făcut datorită oamenilor întreprinderii respective.

— *Noi v-am ruga ca, din ansamblul activităților dumneavoastră, să ne vorbiți numai despre cele care s-ar putea numi* activități de aplicații practice.

— Intre activitățile noastre, etapa cea mai pretențioasă o reprezintă obținerea informației necesare și buna stăpinire a sistemului informațional cu ajutorul calculatoarelor. Firește, calculatorul nu este decit un **instrument**, un instrument terminal, folosește numai în măsura în care ai clădit PÎNĂ la el un sistem informațional adecvat. **Pînă la un punct, poți să clădești acest sistem și cu mijloace manuale**, cu un simplu „plaivaz" (cel puțin la intreprinderile mici) dar chiar și în cazurile acestora, cu un ochi trebuie să tragi spre calculator, să știi spre ce eră te indrepți. **Este greșit să stai cu miinile incrucișate și să aștepți instalarea calculatoarelor, să spui că pînă atunci n-ai ce face în materie de organizare științifică. Dar există și o greșeală inversă, aceea de a face imbunătățiri izolate, fără a le coordona și gindi intr-un ansamblu, fără o perspectivă clară la capătul drumului.** Din acest punct de vedere, acțiunea cea mai importantă mi se pare cea in curs, de a „muta" pe calculator o parte mereu mai mare din activitatea de evidență, control și de obținere a elementelor necesare pentru conducere și planificare la patru mari unități din Capitală.

Paul CONSTANTINESCU
director științific al CEPECA

„I" NU SUPLINEȘTE NIMIC, DAR COORDONEAZĂ TOTUL

— *Despre care unități e vorba?*

— **Dacia, F.M.U.A.B.** (Fabrica de mașini-unelte și agregate București), **G.I.L.V.** (Grupul industrial lacuri și vopsele, din care face parte și uzina „Policolor") și **„23 August"**, ne răspunde tov. P. Constantinescu.

— *În ce constă acțiunea?*

— N-a fost egală la toate cele patru unități. La unele am izbutit să „închidem bucla", adică să încheiem un ciclu complet, la altele acțiunea este încă in curs. Dacă o să vă spun despre ce e vorba, prima dumneavoastră impresie o să fie că sinteți podidit, in primejdie de inec. Să vedeți: o intreprindere ca „23 August" manipulează anual vreo 30 000 articole — materii prime și materiale — pentru circa 250 000 de repere specifice, care slujesc pentru vreo 15 000 de subansamble, vreo 4 000 de ansamble, vreo 1 000 de produse distincte; are vreo 450 furnizori și nu știu ciți beneficiari. E o junglă de cifre, de o complexitate inevitabilă oricărei intreprinderi moderne de amploare și cu producție diversificată. **Ca să faci un plan cu maximă precizie și exactitate și un program al producției in asemenea condiții** — să știi ce piese și materiale iți vor trebui, la ce dată, pe care mașină, in ce măsură produsul obținut se va combina cu altele, ca să dea la timp articolul comandat de cutare sau cutare beneficiar — **calculele ar trebui să ajungă la miliarde de cifre.**

— *Și cum procedează conducătorii unei asemenea intreprinderi, in lipsa unui centru teritorial de calcul, cind vor să intocmească, să zicem, necesarul de piese?*

— Nu se poate evita calculul. Uzinele „23 August", de pildă, au o stație mecanografică, lucrează cu cartele perforate. În general, diferitele sisteme — afară de cel făcut posibil prin calculatoarele mari — cer timp mult, nu pot cuprinde tot, se bazează pe o documentare care conține marje de erori mergind pînă la 30%. Se intimplă des

ca aceeași piesă să fie fișată sub două denumiri diferite — românească și străină — să existe coduri duble, în funcție de serviciul care le folosește, să ai specialiști care vorbesc „limbi diferite". Pe scurt, factorii de decizie ai întreprinderii sînt puși în situația de a lucra **euristic.**

— *Ce înseamnă aceasta? La întîmplare?*

— Nu chiar la întîmplare, dar fără a putea lua în considerație toate variantele, toate soluțiile.

— *Și, dacă ajung la o evidență mai bună, este oare asta destul pentru a lucra impecabil? Se pare că există o diferență între a ști și a putea. Ce te faci dacă ai un necesar foarte clar de materii, dar furnizorul nu ți le dă?*

— Informația nu poate ține loc de materie primă, dar este indispensabilă obținerii ei — prin cererea din timp, prin solicitarea în cantitățile strict necesare. **Înainte de a obține materia de care ai nevoie trebuie să știi de care materie ai nevoie.** Dacă știi mai din **vreme, îi dai posibilități și furnizorului să satisfacă mai bine cererea. Dacă ai ajuns în impas și nu mai ai materia primă respectivă, calculatorul poate furniza altă variantă, alte comenzi, astfel ca mașinile să nu stea neîntrebuințate — și ține vechea comandă în suspensie, pînă ce „află" că a sosit în magazie materia așteptată.** O uzină ca „Policolor" se adresează calculatorului încărcîndu-i treptat cu rețete de rezervă: cînd nu poate procura o anumită materie primă, sau n-o are în magazie, schimbă toate planurile afectate. E un lucru mult prea complicat ca să poată fi înfățișat în cîteva cuvinte.

— *Din ce mi-ați spus pînă aici, calculatorul apare mai curînd ca un depozitar al evidenței. Care e însă rolul său activ în producție?*

— Depinde de dibăcia celor ce-l folosesc. Să luăm un singur exem-

În ciuda „micii mecanizări" și a instrumentarului electronic, coordonarea datelor mai cere încă un vast personal. Progresele „software"-ului, ale programării vor îngădui ca munca operatorilor să fie treptat înlocuită de cea a analiștilor, programatorilor, lucrătorilor de concepție: (Vedere de la centrul electronic de calcul al Direcției Centrale de Statistică din București).

plu: spălarea maşinilor de imprimat, la „Dacia". Maşinile fac imprimeuri de diferite culori. La unele modele e nevoie de pauze mai mari pentru spălare, la altele pauza aproape că nu este deloc necesară. Ai deci mare interes să vină la rind articole cit mai apropiate intre ele; astfel, spălatul maşinilor durează puţin, colorantul soseşte la timp, totul merge pe roate. Planifici deci o succesiune ideală. Asta, in birou. Cind păşeşti insă in larma atelierelor, toate se incurcă: comerţul a anulat o comandă. pentru că articolul respectiv s-a demodat; un beneficiar extern promite o primă, dacă ii dai pină intr-o săptămină un alt model, cerut pe piaţa mondială. Mulţi ani de zile, concepţiile noastre de organizare infăţişau o situaţie ideală, iar activitatea practică părea o necontenită „perturbare" a celei „ideale", planificate la inceputul trimestrului.

— *Dacă nu mă inşel, porniţi acum de la ideea că programarea trebuie să inceapă tocmai de la eventualitatea necunoscutului, a perturbaţiilor?*

— Dacă dispui de toate informaţiile şi ai acces la un calculator in stare să le prelucreze cu rapiditate, după program, capeţi o retroacţiune, o informaţie primită indărăt, in replică, foarte precisă, care-ţi permite o programare a producţiei pe fiecare zi, pe fiecare schimb. Deci, partea intii este ca — pe baza planului de stat, a sarcinilor intreprinderii, a comenzilor pe care le are — să stabilim **programarea producţiei, lansarea produselor**; partea a doua, şi inchiderea „buclei", este **controlul producţiei**. „Buclele" mai inalte, de perspectivă, privesc **conducerea planificării** şi **găsirea unor noi variante sau oportunităţi, obiective, direcţii de dezvoltare.**

— *La „bucla" elementară la care vă refereaţi, serviciile „vii", adică alcătuite din oameni, lucrează in paralel cu calculatorul?*

— In intreaga lume, **„nivelul integrat in implementare"** desemnează o perioadă de verificare, pentru a se constata că inlocuirea oamenilor prin calculator nu se soldează prin erori; după o scurtă perioadă de funcţionare comparată, calculatorul rămine „singur" stăpin pe situaţie.

— *Ce se intimplă cu oamenii?*

— Numai bine. Calculatorul, contrar celor ce se crede, nu reprezintă o simplă economie cantitativă, care te-ar scuti de plata citorva zeci de salarii. Costul calculatorului care serveşte un grup de intreprinderi e mult prea inalt, iar beneficiile şi perfecţionările aduse de el sint mult prea mari şi adinci, ca să putem judeca problema in asemenea termeni. In prima fază a apariţiei sale, calculatorul „subţiază" puternic servicii cum ar fi contabilitatea, planul, lansarea in fabricaţie, financiarul, muncă şi salarii etc., dar ingroaşă rindurile unor **servicii de tip nou** — informatică (mai ales analişti şi programatori), metodică, servicii ale personalului altfel organizate etc. Nu e vorba de faptul că un serviciu s-ar schimba cu altul. Intreprinderile deservite de **un centru teritorial de calcul dobindesc o nouă structură** nebănuită inainte, **cu mult mai funcţională,** gradul de programare şi analiză se schimbă din temelii — totul cu rezultate profunde, mai ales asupra productivităţii muncii, a randamentului maşinilor. Cadrele conducătoare ale intreprinderii scapă de „povara sarcinilor curente" şi se pot concentra mai puternic asupra problemelor de perspectivă, necesitate pe care o sublinia cu putere tovarăşul Nicolae Ceauşescu, in Raportul prezentat la Conferinţa Naţională a partidului.

— *Care sint limitele, problemele pe care nu le rezolvă imbunătăţirea sistemului informaţional?*

— Sistemul poate stăpini teritoriul pe care operează, microeconomia, adică intreprinderea. El nu poate ingloba incă in măsură suficientă macroeconomia, mediul inconjurător al intreprinderii, mai precis canalele de intrare — aprovizionare, cantitate, calitate — şi canalele de ieşire — desfacere, mai ales că aici se cer sondaje intensive, pentru studii sistematice, de perspectivă. Dar şi in această privinţă putem spune că au apărut **elementele unei macroeconomii informaţionale,** o structură de piramide in piramidă, prin elementul centralizator reprezentat de planul de stat. Eu cred că, dacă reuşim să implantăm bine rădăcinile siste-

(Continuare in pag. 269)

Din cronica unui deceniu:

„EXPLOZIILE ŞTIINŢIFICE"

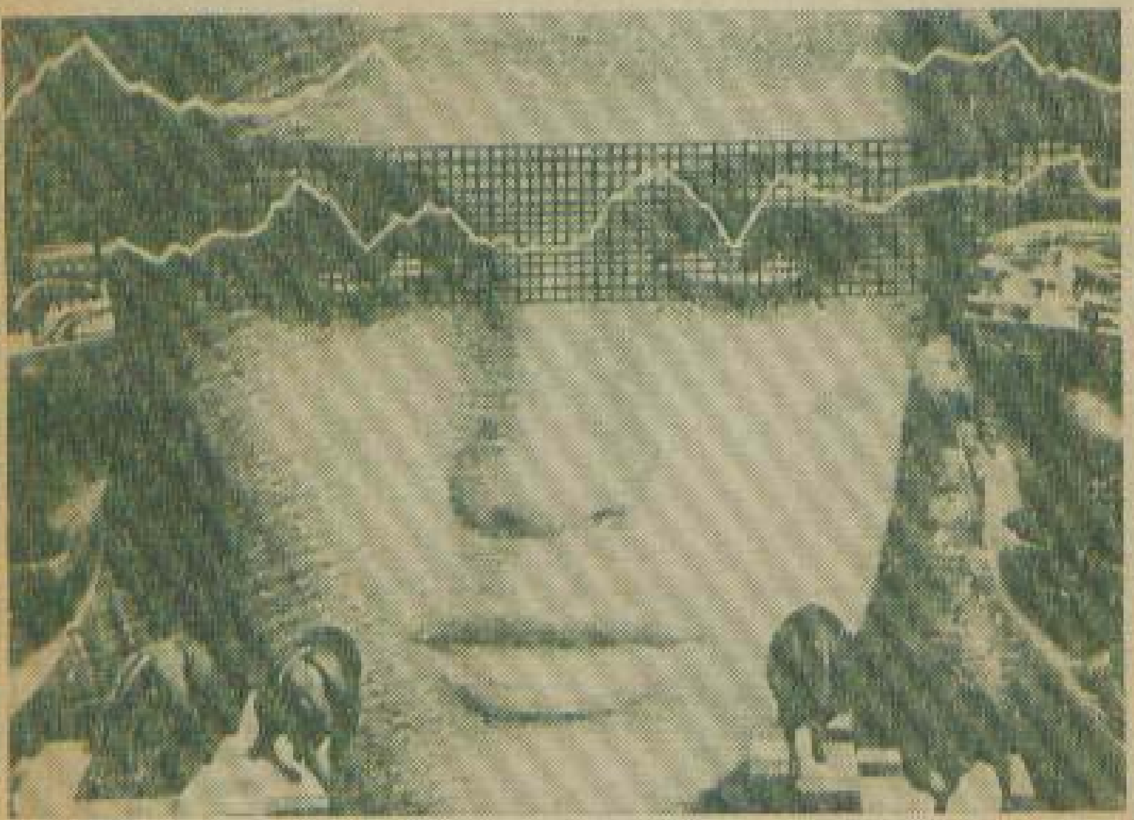

● Ştiinţa în anii 1961–1970 ● De la abordarea Cosmosului la misterele „quasarilor" ● Stroboscopia vă înfăţişează mişcările nevăzute ● Genetica pregăteşte „fabrica de oameni"? ● Premiera transplanturilor cardiace şi speranţa vaccinului anticancer ● Criogenia şi... nemurirea ● Stele cu emisii de un milion de ori mai puternice decît întreaga Cale Lactee

Dorim să punem la îndemîna cititorilor o prezentare sumară a cîtorva din descoperirile unui deceniu fabulos prin cuceririle gîndirii umane.

Nici un om de știință n-are azi pretenția de a cunoaște în întregime toate noutățile și implicațiile existente în specialitatea lui, și cu atît mai puțin de a se pricepe în toate ramurile odată. Cronica de față nu urmărește o înfățișare a tuturor descoperirilor științifice din ultimii zece ani — ar trebui volume — și nici aprecierea lor. Scopul este mult mai modest: a readuce în memoria cititorului cîteva din punctele de răscruce ale științei deceniului, a-i oferi un mic tablou sintetic de referință.

La toate descoperirile menționate mai jos s-ar putea adăuga altele, și nu puține, poate la fel de importante. Decada dintre 71—80 va arăta în ce măsură descoperirile revoluției tehnico-științifice care păreau promițătoare azi și-au justificat speranțele și în ce măsură cercetări aproape neobservate și-au relevat, în noul deceniu, o însemnătate nebănuită.

O cronică aparte (făcută de altminteri aproape săptăminal în paginile „Scînteii", de-a lungul ultimilor ani) ar trebui închinată unei sinteze a laborioasei activități a oamenilor de știință români. Sub semnul unei tot mai strînse legături cu practica, cu cerințele construcției socialiste, știința noastră și-a mărit aportul într-o serie de ramuri importante, legate de multe dintre evenimentele științifice descrise mai sus.

Rugăm cititorii să ne comunice observațiile lor asupra prezentei cronici și mai ales să-și precizeze opiniile într-o problemă asupra căreia — pînă în prezent — cărțile poștale și scrisorile cuprinzînd părerile lectorilor despre almanah încă nu ne-au clarificat.

Unii cititori socotesc că almanahul ar trebui să cuprindă o mai scurtă înșiruire de fapte și un mai lung comentariu cu caracter publicistic. Alții, dimpotrivă, apreciază caracterul enciclopedic-informațional al almanahului și doresc ca el să devină predominant în anii ce urmează. Părerea dumneavoastră poate influența balanța.

Cum este și firesc, locul întîi în succinta noastră rememorare îl deține cucerirea Cosmosului.

SCARA SPRE LUNĂ

Deceniul al 7-lea este denumit de mulți „deceniul spațial".

Deceniul a început cu lansarea primei făpturi omenești în spațiul cosmic, în afara Pămîntului — Gagarin — și va marca „revanșa" mașinii prin reușita lui „Luna-16".

Analizele mostrelor de sol selenar au demonstrat că printr-un proces chimic s-ar putea obține din rocă oxigen și hidrogen. Posibilitatea de a dobîndi apă „la fața locului" deschide perspectiva instalării unor baze de cercetări pe Lună. De asemenea, s-ar putea crea aici o stație intermediară pentru rachetele ce ar urma să plece spre alte planete.

În dialogul explorator om-robot, cercetătorii americani au pus la

punct planul coboririi pe planeta Marte, în cursul anului 1973, a unei stații automate. Ea va pregăti eventuala debarcare a unui echipaj uman. Stația automată va transmite date despre compoziția solului și atmosferei, prezența sau absența vieții sub orice formă, temperatură etc. Sint luate în considerație proiectele unor zboruri în direcția planetelor Saturn, Venus, Mercur, Jupiter, Uranus și Neptun. Potrivit unor prime aprecieri, fiecare din aceste călătorii va dura aproximativ 8 ani.

La rîndul lor, constructorii de rachete depun eforturi susținute pentru perfecționarea motoarelor cu energie nucleară și a celor ionice, singurele capabile la ora actuală să asigure acoperirea distanței Pămînt — Marte.

RECAPITULARE: OAMENI ȘI MAȘINI ÎN COSMOS

Și acum, după scurta evocare a perspectivelor, o cronică recapitulativă a evenimentelor „deceniului spațial".

Inaugurarea acestui deceniu: **la 12 aprilie 1961 este lansată nava cosmică sovietică „Vostok-1" pilotată de Iuri Gagarin.**

În acest fel omul depășește prima oară în istorie granița atmosferei și pornește „în persoană" la asaltul Cosmosului.

La 6 august, la bordul navei „Vostok-2" este lansat în spațiu cel de-al doilea cosmonaut sovietic, Gherman Titov.

Anul 1962 consemnează lansarea navelor americane **„Friendship-7"** (23 februarie — **John Glenn jr.**), **„Aurora-7"** (24 mai — **Malcolm Carpenter**), a navelor sovietice **„Vostok-3"** (**11 august — Andrian Nikolaev**), „**Vostok-4**" (12 august — **Pavel Popovici**) și, în sfîrșit, a navei americane **„Sigma-7"** (3 octombrie — **Walter Shirra**).

În cursul anului 1963 au fost lansate navele **„Faith-7"** (15 mai — **Gordon Cooper**), **„Vostok-5"** (14 iunie — **Valeri Bikovski**), **„Vostok-6"** (16 iunie — **Valentina Tereșkova**).

În anul 1964 este lansată prima navă cu echipaj multiplu **„Voshod-1"** (12 octombrie — **Vladimir Komarov, Konstantin Feoktistov, Boris Egorov**).

Anul 1965 este marcat de o a doua treaptă a cuceririi spațiului cosmic. 18 martie: nava **„Voshod-2"** îi are la bord pe **Pavel Beleaiev, Alexei Leonov. Pentru prima dată asistăm la ieșirea propriu-zisă a unui om în spațiu;** Alexei Leonov iese printr-o „ecluză" în afara navei și desfășoară, timp de aproape 20 de minute, un amplu program de observare și fotografiere. Este demonstrată posibilitatea supraviețuirii și desfășurării unei activități dincolo de pereții protectori ai navei spațiale.

În cursul aceluiași an sînt lansate în spațiu navele **„Molly Brown"** (23 martie — **Virgil Grissom** și **John Young**), **„Gemini-4"** (3 iunie — **James Mc. Divitt** — iese și el din cabină — și **E. White**), **„Gemini-5"** (21 august — **Gordon Cooper, Charles Conrad**), **„Gemini-7"** (4 decembrie — **Frank Borman, James Lovell**), **„Gemini-6"** (15 decembrie — **Walter Shirra, Thomas Stafford**).

În cursul anului 1966 sînt lansate ultimele nave în cadrul programului **„Gemini"**, care încheie pregătirile în vederea programului **„Apollo"**.

1967: o singură lansare de navă spațială — **„Soiuz-1"** (23 aprilie — **Vladimir Komarov**).

1968: debutul programului **„Apollo"**, care va face ca omul să pășească efectiv pe suprafața Lunii. Sînt lansate navele **„Apollo-5"** (la 22 ianuarie), 6 (4 aprilie), 7 (11 octombrie), 8 (21 decembrie). La 26 octombrie este lansată nava cosmică sovietică **„Soiuz-3"**.

Anul 1969 intră în istorie prin debarcarea primului echipaj omenesc pe suprafața Lunii. Piciorul omului calcă intîia oară pe solul lunar, la 21 iulie, orele 3,56 (ora Bucureștiului). Echipajul **„Apollo-11"** este format din **Neil Armstrong**, (primul coborît pe Lună), **Edwin Aldrin, Michael Collins.**

Alte lansări : **„Soiuz-4"** (14 ianuarie), **„Soiuz-5"** (15 ianuarie), **„Apollo-9"** (3 martie) și **„Apollo-10"** (18 mai). La 11 și respectiv 12 și 13 octombrie ale aceluiași an sînt lansate în spațiu navele cosmice sovietice **„Soiuz-6", „Soiuz-7"** și **„Soiuz-8".** Echipajele respective efectuează primul pas pe calea realizării unui laborator spațial, prin manevrele de cuplare și de decuplare a navelor cu care au fost lansate.

Deceniul — la data cînd dăm spre tipărire almanahul — se încheie cu „revanșa" mașinii, despre care vom vorbi în capitolul următor.

Desenul lui A. Sokolov, publicat în „Pravda", a devenit celebru. Stația automată („Luna 16") aflată pe suprafața Selenei.

AUTOMATELE: EVITAREA SACRIFICIILOR, DEPĂȘIREA LIMITELOR BIOLOGICE

Marșul triumfal al OMULUI în spațiul cosmic a fost, din nefericire, marcat de cîteva accidente tragice : la 28 ianuarie 1967 astronauții americani **Virgil Grissom, Edward White** și **Roger Chaffee** își pierd viața prin explozia cabinei spațiale în timpul unui antrenament la sol ; patru luni mai tîrziu, la 24 aprilie, cosmonautul **Vladimir Komarov** piere o dată cu nava „Soiuz-1", la revenirea acesteia în atmosferă. În sfîrșit, omenirea urmărește cu răsuflarea tăiată recuperarea expediției „Apollo-13", al cărei echipaj, din cauza unor defecțiuni la bord, a trebuit să renunțe la debarcarea pe Lună. Pierderea celor patru vieți și lupta dramatică pentru recuperarea echipajului „Apollo-13" au reamintit riscurile tragice ale omului în Cosmos, nemaivorbind de limitele organismului uman.

La 12 septembrie 1970 este lansată stația automată sovietică „Luna-16", moment deosebit de important în cucerirea spațiului cosmic. Pentru prima dată sînt recoltate mostre de sol selenar fără a se trimite în Lună un echipaj uman. Este deschisă calea înlocuirii omului prin tehnica viitoare

a roboţilor. La 20 septembrie a avut loc aselenizarea lină a staţiei. În cursul şederii pe suprafaţa Selenei, staţia a recoltat mostre de sol de la o adîncime de 35 cm, a efectuat o serie de operaţiuni de autocontrol al parametrilor locului şi poziţiei de aselenizare etc.

La plecarea retrorachetei spre Terra, aparatele rămase pe Lună au început un amplu program de măsurători ale intensităţii radiaţiei gama, ale cîmpului magnetic local, ale densităţii superficiale a solului selenar etc. De asemenea, a fost efectuată o nouă măsurătoare a distanţei Pămînt — Lună cu ajutorul unei sonde laser. La 24 septembrie, containerul cu mostre de sol selenar a aterizat în bune condiţii în zona prestabilită, marcînd încheierea cu succes a unei noi etape a cuceririi spaţiului cosmic.

SATELIŢII — ÎN FAZA „DE SERIE"

Între 16 martie 1962 — 1 octombrie 1970, Uniunea Sovietică a lansat 364 de sateliţi artificiali (din seria „Cosmos"). Numărul total al sateliţilor artificiali lansaţi de S.U.A. şi U.R.S.S. „gravitează" în jurul cifrei de o mie. Ei cercetează atît spaţiul înconjurător, cît şi pămîntul însuşi.

De reţinut : lansări de mai mulţi sateliţi cu o singură rachetă (exemplu : „Cosmos" 336—343, cu 8 sateliţi, lansaţi cu o singură rachetă).

23 aprilie 1965 : este inaugurat sistemul sovietic de comunicaţii prin sateliţi, o dată cu lansarea satelitului sovietic „Molnia-1" (are loc o comunicare telefonică Vladivostok — Cosmos — Moscova). Acest sistem cuprinde la ora actuală încă 12 sateliţi de acelaşi tip.

Statele Unite lansează de la Cape Kennedy şi baza de la Vandenberg o serie de sateliţi, atît americani, cît şi canadieni, britanici etc. Este realizat sistemul de sateliţi geostaţionari „Intelsat", ce asigură legături telefonice, radiofonice şi joacă rolul de staţii releu pentru transmisiile intercontinentale de televiziune (alb-negru şi color).

Luna noiembrie 1963 a adus începutul transmisiunilor de televiziune pe scară mondială printr-un paradox tragic. Telespectatorii din lumea întreagă au putut urmări desfăşurarea ceremoniei de inhumare a fostului preşedinte al S.U.A., John Kennedy, căzut victimă unui atentat terorist, în condiţii şi azi controversate. Cea mai înaintată tehnică — televiziunea transmisă instantaneu, la scară mondială — a oglindit o tristă ceremonie, cauzată de reminiscenţele şi recrudescenţa violenţei într-un veac al progresului tehnic.

Cu ajutorul sateliţilor s-a întreprins un vast program : întocmiri de hărţi, cercetări meteorologice, geologice şi chiar zoologice.

VENUS ŞI MARTE DE APROAPE

Din 1961 pînă în 1969, cele 17 staţii interplanetare lansate de pămînteni („Venus", „Marte", „Zond", „Mariner") au transmis un volum impresionant de informaţii asupra compoziţiei chimice a atmosferei şi solului acestor planete, inclusiv fotografii. Prelucrarea lor a făcut ca planurile de debarcare a unui echipaj pe Marte să nu mai pară o fantezie. S-a aflat, printre altele, că Marte îşi datorează porecla de „Planetă roşie" uriaşei cantităţi de oxizi de fier de la suprafaţă. Variaţiile de temperatură şi relieful acestei planete se pare că nu vor constitui un impediment în calea planificatei debarcări.

SEMNE URIAŞE DE ÎNTREBARE LA ORIZONTURILE LUMII: QUASARII ŞI PULSARII

Deceniul al 7-lea este marcat şi de apariţia unor obiecte de studiu pentru astronomi, care înainte nu „existau" pentru că nu exista aparatura care să le detecteze. **Quasarii (quasi — stellar radio sources)** sînt descoperiţi în 1963. Este vorba de puternice surse de radiaţii luminoase şi electromagnetice, identificate iniţial cu ajutorul radiotelescoapelor, prin detectarea emisiei radio. Unii dintre quasari au o emisie radio de un milion de ori mai mare decît cea a Căii Laptelui, care este formată din 100 miliarde stele !

O trăsătură importantă a quasarilor o constituie variaţia rapidă a caracteristicilor emisiunii în banda vizibilă a spectrului, cît şi a emisiei radio. Această variaţie arată că este vorba de corpuri cereşti de dimensiuni relativ mici. Studierea acestora a condus la descoperirea, în februarie 1968, a unor radio-surse pulsante, cunoscute astăzi sub numele de pulsari. Pînă în prezent au fost identificaţi peste 60 de pulsari, cu o perioadă a emisiei ce variază de la 0,033 pînă la 3,5 secunde. Cea mai interesantă caracteristică a acestor surse de radiaţii o constituie extrema regularitate a emisiilor. **Abaterile constatate sînt de ordinul unei milionimi de secundă pe an.** Datorită acestei precizii, unii autori fac speculaţii, dacă nu poate fi vorba de semnale emise intenţionat de fiinţele altor lumi. O altă caracteristică o constituie durata impulsului propriu-zis, foarte mică în raport cu intervalul dintre două emisii succesive. Datorită scintilaţiei, pulsarii au putut fi detectaţi şi cu telescoapele optice. O primă ipoteză asupra originii acestor radio-surse pulsate afirmă că ar fi vorba de **stele neutronice pitice, cu un diametru de aproximativ 20 de kilometri, aflate în rotaţie.**

LASER, MASER

Numele laser provine din iniţialele cuvintelor engleze „light amplification by stimulated emission of radiation" — amplificarea luminii prin stimularea radiaţiei.

Era laserului a început în 1960, cînd fizicianul Theodor Maimon a anunţat realizarea primei experienţe cu un asemenea dispozitiv. Laserele încep să fie construite în Statele Unite în anii 1960—1961. În anul 1962, la Institutul de Fizică Atomică din Bucureşti este construit primul laser românesc, de către un colectiv de cercetători, sub conducerea profesorului I. Agîrbiceanu.

În decursul unui deceniu, laserul face uriaşul salt de la experienţă la aplicaţie practică. Datorită capacităţii sale de a crea densităţi uriaşe de energie pe suprafeţe foarte mici şi-a găsit aplicarea la aparatele de perforat materiale extrem de dure, precum şi în realizarea topirilor locale ale materialelor greu fuzibile.

La rîndul ei, medicina a fost dotată cu catetere şi bisturie cu fascicul laser, care permit operaţii extrem de fine, chiar şi pe creier, fără sîngerare.

Astronomii beneficiază în prezent de o nouă posibilitate de a măsura cu precizie ridicată distanţele pînă la celelalte corpuri cereşti (distanţa Pămînt-Lună a fost determinată cu precizie de ordinul centimetrilor, în urma plasării, pe supra-

fața satelitului nostru natural, a unui „reflector" de fascicul laser).

Aplicația cea mai recentă și probabil cea mai larg răspîndită în viitor : realizarea filmelor artistice tridimensionale. În august 1970, o casă de filme americane a anunțat producerea primelor filme tridimensionale realizate prin procedeul **hologramelor.** Procedeul a fost preconizat din 1948, de D. Goabor (Anglia). Cu ajutorul unui dispozitiv relativ simplu subiectul este „iluminat" cu două fascicule laser — unul direct și altul reflectat; imaginile produse de cele două fascicule sînt „prinse" pe pelicula aparatului de filmat, formînd astfel holograma obiectului sau a persoanei filmate. Printre primele filme realizate prin acest procedeu se numără și cel prezentînd peripețiile lui Ulise.

Maserul (microweave amplification by stimulated emission of radiation) reprezintă omologul laserului în domeniul microundelor electromagnetice. Cu acest dispozitiv se pot obține emisii continue sau emisii de impulsuri puternic direcționalizate și focalizate, utilizate în radiolocație, radioastronomie, la construirea etaloanelor de timp etc. Mai simplu spus, printre altele, un descendent evoluat al radarului. Importanța laserului și maserului a fost subliniată în 1964 prin acordarea unor premii Nobel (**Basov** și **Proborov** — U.R.S.S. ; **Townes** — S.U.A.).

REVOLUȚII ÎN TRANSPORTURI

Aviație. Deceniul șapte a adus generalizarea jeturilor și turbojeturilor în zborurile comerciale, cu pasageri și marfă. Pe liniile internaționale, avioanele cu mai puțin de 100 pasageri devin adesea „nerentabile" și „mici"; pe porțile deceniului opt intră avioanele cu 300 și 400 pasageri. La 31 decembrie 1968 avionul supersonic de trans-

Stroboscopia : o nouă tehnică (sau artă ?) fotografică. Imaginile pe care le vedeți nu sînt rezultatul unui trucaj, ci al unui nou procedeu cu ajutorul căruia, prin descompunerea imaginii, poate fi surprinsă mai bine schema succesivă a unei mișcări. Autor : Joseph ft.,bout.

port **„TU-144"** efectuează primul zbor (38 de minute). Plafonul de zbor al acestui gigant al aerului este de 20 000 m. „TU-144" poate transporta 121 de pasageri cu o viteză de 2 500 km/oră. Supersonicul sovietic poate zbura fără escală 6 500 de kilometri. Trenul său special de aterizare-decolare îi permite să utilizeze orice aerodrom.

La 2 martie 1969, deci la două luni de la primul zbor al avionului „TU-144", la Toulouse are loc premiera avionului franco-britanic **Concorde 001**, construit în Franța. Cu 38 de zile mai tîrziu, la 9 aprilie, la Bristol a avut loc primul zbor al aparatului **Concorde 002**, construit în Anglia. Dimensiunile sale mai mari îi permit avionului Concorde să transporte 134 de pasageri cu o viteză maximă de 2 300 km/oră. Viteza de croazieră a aparatului franco-britanic este de 1300 km/oră. Deci, el poate acoperi distanța Paris — New York în 3 ore și jumătate...

Uriașul **„Boeing-747"**, cunoscut și sub numele de „Jumbo Jet", a și început să execute zboruri regulate deasupra continentelor și oceanului, transportînd la fiecare zbor 350—400 de pasageri. Ce-i drept, acest colos al aerului zboară cu „numai" 1000 km/oră.

În viața automobilului — industrie oarecum mai conservatoare, întrucît fiecare schimbare radicală costă mult — atenția e fixată asupra securității (găsirea unor soluții constructive care, în caz de accident, să micșoreze procentul de mortalitate și rănire gravă) și a căilor de eliminare a poluării. În automobilul propriu-zis, afară de schimbări mărunte (Citroën—faruri ce se întorc în viraj, înălțimea mașinii reglată pneumatic în raport cu viteza etc) cîștigă teren în deceniul 7 **motorul „Wankel"**, cu piston rotativ. Pe lîngă faptul că este mult mai simplu din punct de vedere constructiv, motorul „Wankel" prezintă avantajul unui gabarit redus și al unui randament ridicat.

Primele automobile echipate cu motor „Wankel" au fost construite de firma N.S.U. (R.F.G.) și sînt cunoscute sub numele de „Printz Spider". Tot firma N.S.U. a mai construit un motor cu două celule de cîte 500 cm. c. destinat limuzi-

Primul intrat în funcțiune, între supersonicele de transport : TU-144 (U.R.S.S.)

nelor. În Statele Unite, firma „Curtiss Wright" a pus la punct un motor cu două celule a 1 000 cm. c., ce poate dezvolta 185 C.P. la 5 000 rotații pe minut și cîntărește 107 kg.

În fața extinderii utilizării motorului cu piston rotativ stau o serie de probleme legate de uzura rapidă a segmenților și cămășilor cilindrului, consumul ridicat de ulei și, mai ales, gradul ridicat de toxicitate a gazelor de eșapament. Dintre acestea, problema uzurii cilindrului și a segmenților se pare că poate fi rezolvată prin cromarea dură a pereților cilindrului și confecționarea segmenților din oțel sintetizat.

Paralel, deceniul al 7-lea consemnează dezvoltarea construcției de limuzine și autocamioane echipate cu **motoare cu turbină**, în special în Statele Unite (Chrysler). În acest fel au fost construite autovehicule cu un randament sporit și cu un grad ceva mai redus de poluare a aerului.

În căutarea unei soluții împotriva poluării iau avînt cercetări menite să ducă la motorul electric, cu aburi sau cu acționare hibridă (motor electric pentru circulația în oraș și motor „clasic" pentru

În lupta contra poluării, unul din modelele de electrocar propuse de constructorii japonezi. După cum se vede, locul ocupat de acumulatori este încă prea mare. Viteza, față de cea a vehiculelor cu benzină, încă redusă. Greu poate fi convins consumatorul individual să aibă două mașini — una pentru oraș, cealaltă pentru autostrăzi. Pînă nu se găsește o soluție care să-l ispitească pe consumator, sau să-l constrîngă prin lege, el va prefera soluția mai economică — mașină mai spațioasă, mai rapidă, cu consum mai mic — chiar dacă ea contribuie la poluarea aerului din oraș.

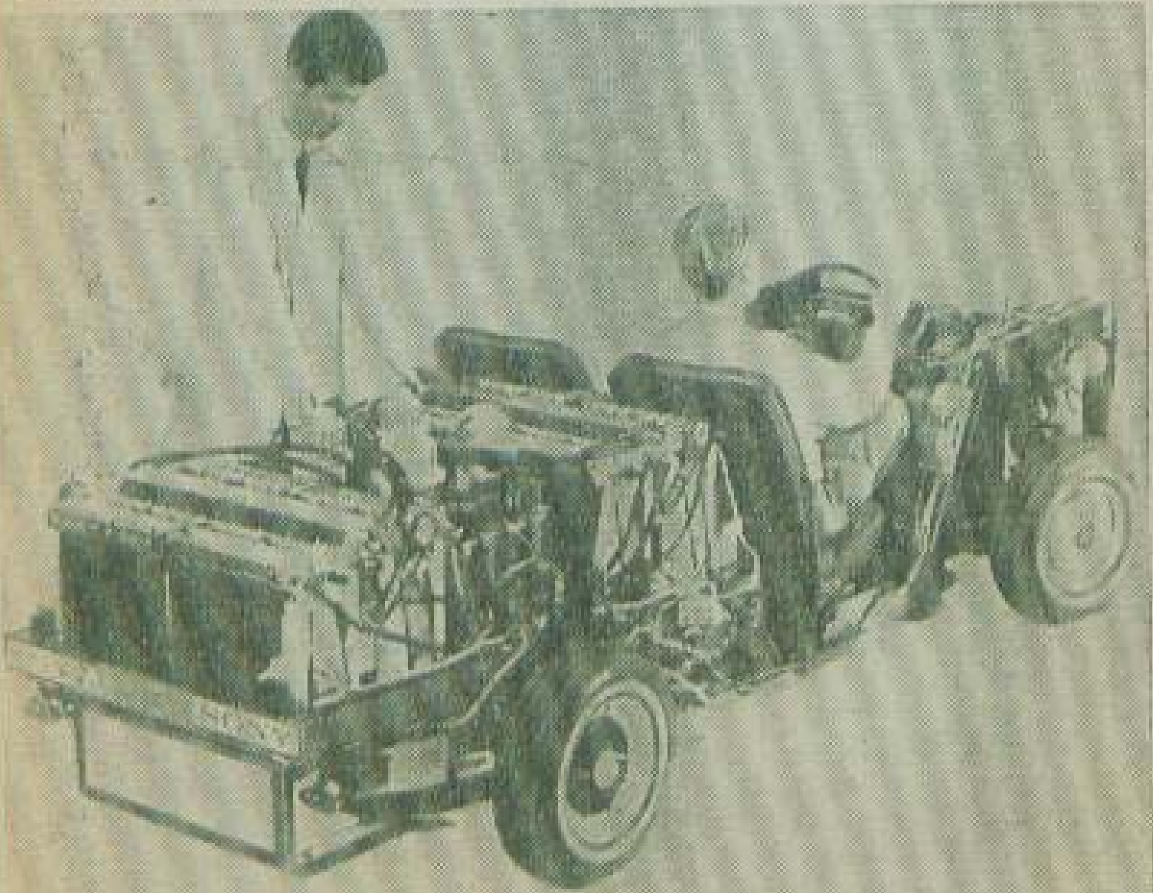

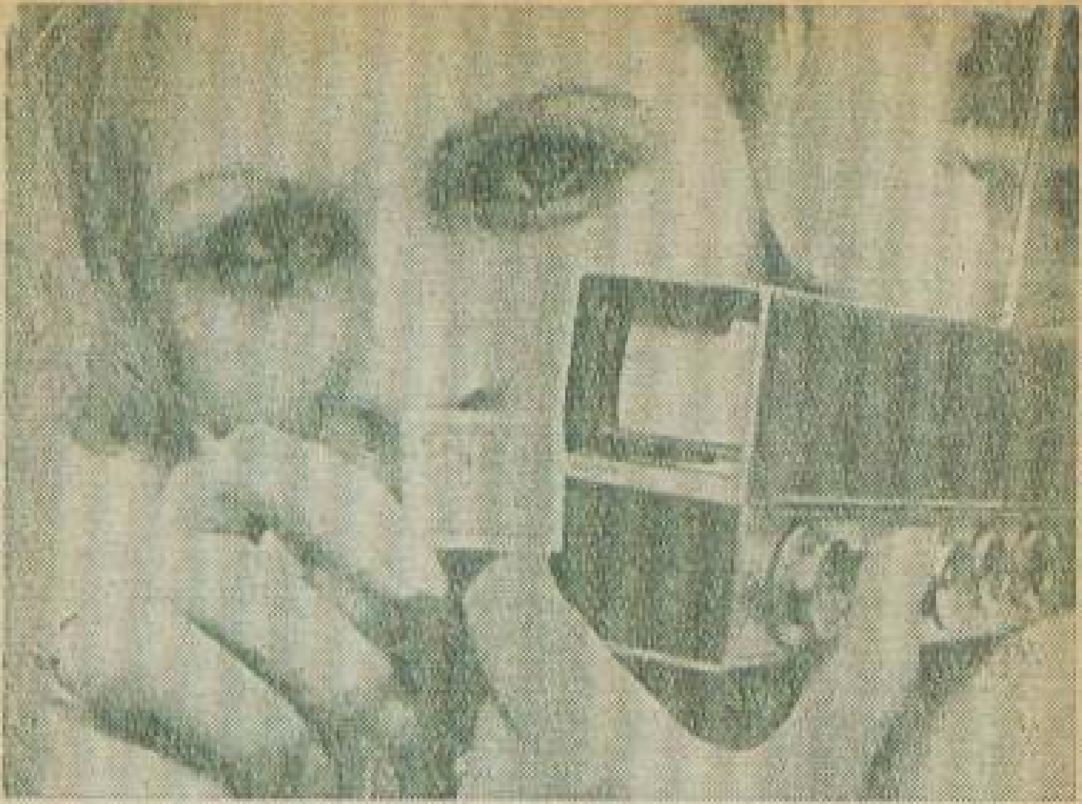

Știința se revarsă în domeniul aplicațiilor diurne. Camere de televiziune cu obiectivul mic cît un timbru poștal nu mai sînt azi o raritate. Posibilitățile electronicii și miniaturizării nu se opresc însă aici.

circulația în afara zonelor dens populate). Datorită randamentului scăzut sau al costului mult prea mare, automobilele prezentate nu au depășit încă stadiul experimentelor.

Transporturile feroviare cunosc în deceniul al 7-lea o serie de perfecționări legate atît de principiul de acționare a locomotivelor, cît și de caracteristicile generale ale traficului. Rețin atenția locomotivele electrice de mare putere și, mai ales, **trenurile cu viteze sporite**, de genul celui dat în exploatare pe linia Tokio—Osaka, care poate atinge o viteză de peste 200 km/oră. Se impune din ce în ce mai mult **containerizarea transportului feroviar** (în loc de a ține vagonul în loc pentru încărcare, i se pune o „cutie" enormă — containerul — descărcat la destinație). Acest nou mod de vehiculare a produselor creează o serie de avantaje prin sporirea vitezei de încărcare-descărcare și înlăturarea necesității unor mari antrepozite.

GENETICA PREGĂTEȘTE „FABRICA DE OAMENI"?

Mulți oameni de știință afirmă că în biologie și mai ales în genetică deceniul șapte „clocește" descoperiri care în viitorul apropiat vor aduce în viața omenirii prefaceri de mărimea celor aduse de roată,

foc și abur! Punctul crucial constă în progresele către descoperirea și explicarea mecanismului de transmitere a caracterelor ereditare.

Încă din 1953, Watson și Crick obținuseră o serie de imagini (cu ajutorul razelor Roentgen) ale ADN-ului (acidul dezoxiribonucleic). Descifrarea codului ereditar deschide porțile spre o lume în care s-ar putea „regla" dinainte nu numai sexul, dar și constituția și psihicul urmașilor noștri. Posibilitățile de creare a „roboților umani" și a „pieselor de schimb" — deși publicului larg îi apar fantastice — îngrijorează de pe acum oamenii de știință, care se întreabă cum ar putea societatea preveni abuzurile în folosirea descoperirilor geneticii.

Molecula de ADN este compusă din două „lanțuri", răsucite asemenea unei frînghii. Aceste lanțuri se desfășoară în sens opus, se desprind unul de celălalt, și, în sfîrșit, fiecare din cele două subansamble își reconstituie perechea, folosind substanțele pe care le are la dispoziție. Astfel, fiecare fir dă naștere la alte două ș.a.m.d. O primă verificare și confirmare a acestei teorii a fost realizată de Kornberg. Punctul culminant este atins la începutul lunii iunie 1970, cînd echipa de cercetători condusă de H. G. Khorana anunță sinteza unei gene specifice, pornind de la compuși organici simpli. (Așadar, „agenții" ereditari pot fi zămisliți pe cale sintetică, în laborator).

Pentru a se ajunge la aceste rezultate au fost necesari o serie de pași, dintre care cei mai importanți s-au realizat în cursul deceniului trecut.

În 1961, F. Jacob și J. Monod (Franța) emit ipoteza că există un agent transmițător al informației genetice (acidul ribonucleic).

După 11 ani de cercetări asidue, Kornberg și Goulian reușesc să sintetizeze ADN-ul biologic activ — ceea ce marchează încă un pas pe calea sintetizării materiei vii.

La 30 ianuarie 1969, David Kohne, de la Institutul american Carnegie, anunță că a reușit să izoleze, în stare chimic pură, gene specifice. Comentînd acest fapt, dr. Caryl Has-

Delicată ca o mînă adevărată, această proteză poate palpa și „simți" obiecte diverse, poate și să scrie. Este realizată de savanți iugoslavi de la Belgrad

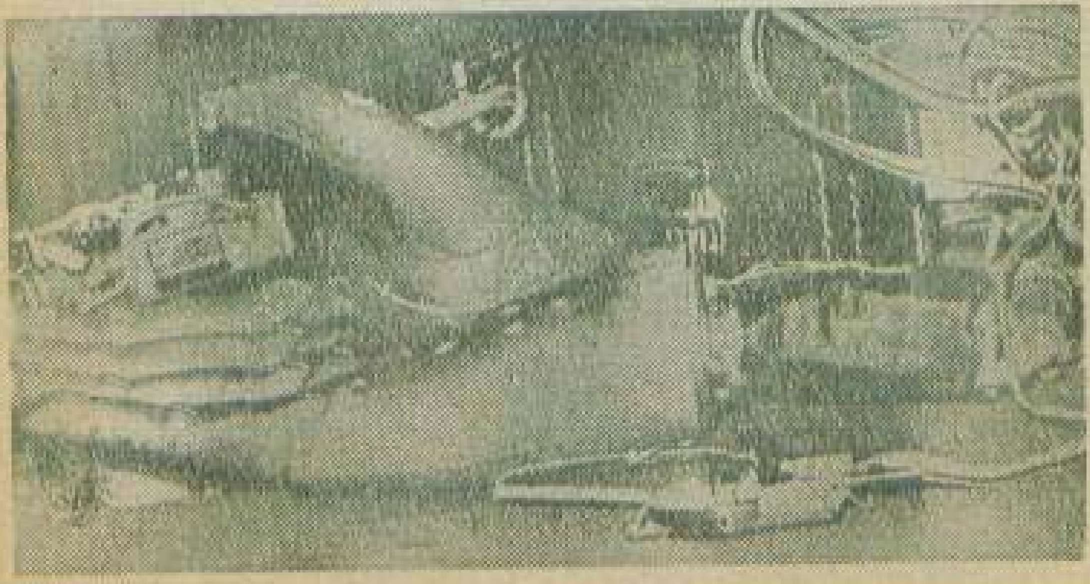

kins, directorul institutului, subliniază posibilitatea teoretică de a se identifica orice genă pe cale chimică. In acest mod ar putea fi deschisă calea spre înlocuirea oricărei gene „defecte". Astfel, o serie de maladii, incurabile pînă în prezent, sau unele tare care li se transmiteau urmașilor — tare ereditare — ar putea fi vindecate sau atenuate.

Din păcate, descoperirile umane urmează aceeași schemă: **intîi** apare descoperirea și abia pe urmă morala și dreptul, legislațiile fiecărei țări și dreptul internațional își pun problema cum să reglementeze noua cucerire. In prezent, geneticienii și biologii din lumea întreagă încearcă să antreneze oamenii de știință, opinia publică și guvernele la dezbaterea și reglementarea acestor probleme **înainte** de ivirea descoperirilor respective. Dacă prin modificarea codului genetic devine posibilă „fabricarea" de făpturi predeterminate — mașini umane de gîndit, sportivi de performanțe excepționale etc., dar și de „soldați", carne de tun vie, dar inconștientă sau semiconștientă, dacă se pot plămădi „conștiințe" dirijate dinainte, dacă se pot obține ființe omenești „modelate" după concepțiile unui savant sau ale altuia, implicațiile morale ale unei asemenea activități sînt foarte mari, efectele practice fiind încă greu de prevăzut.

TRANSPLANTURI: ORGANE DE „ÎNCHIRIAT"?

In timp ce miezul real al „bombei biologice" se află în genetică, publicul larg, din motive lesne de înțeles, s-a arătat mai viu interesat de o noutate cu efecte imediate: înlocuirea unor organe.

Grefe de rinichi. Incep să fie practicate încă din 1958. Prima operație de acest gen, realizată între persoane care nu sînt frați sau gemeni, are loc în februarie 1962, la Paris (J. Hamburger). (Gradul de înrudire prezintă importanță, deoarece organismul „simte" corpurile străine și generează anticorpi). De la data menționată, în întreaga lume au fost efectuate **peste 200** de transplanturi de rinichi. Organele transplantate au provenit fie de la donatori în viață, rude cu primitorul (succes în 70% din cazuri), fie de la cadavre (succes în 50% din cazuri).

Grefe hepatice. Prima operație reușită de transplantare a ficatului este realizată în iulie 1963 (Tomash Starzl, la Denver, statul Colorado). Ulterior au mai fost efectuate o serie de asemenea operații, din care 6 asupra unor copii.

Grefe cardiace. Premiera este realizată la 3 decembrie 1967 de către dr. Christian Barnard. Primul om care a trăit cu o inimă transplantată a fost Louis Washanski (a supraviețuit 18 zile de la operație). Celebritatea în acest domeniu o cucerește dr. Blaiberg, operat tot de Barnard, care a supraviețuit 21 de luni operației. La ora actuală, „recordul mondial de supraviețuire" este deținut de Lewis Russel, care, în luna revizuirii spre tipar a acestei cronici — octombrie 1970 — supraviețuia operației de 27 de luni.

Un moment deosebit în evoluția tehnicii transplanturilor cardiace: în 1969, dr. Denton Cooley implantează în toracele lui Harpell Karp o inimă confecționată din material plastic. După 64 de ore, este demontată și înlocuită cu o inimă provenind de la o femeie. Operația a stîrnit un adevărat scandal în lumea chirurgilor americani, unii grăbindu-se chiar să formuleze diverse acuzații la adresa lui Cooley.

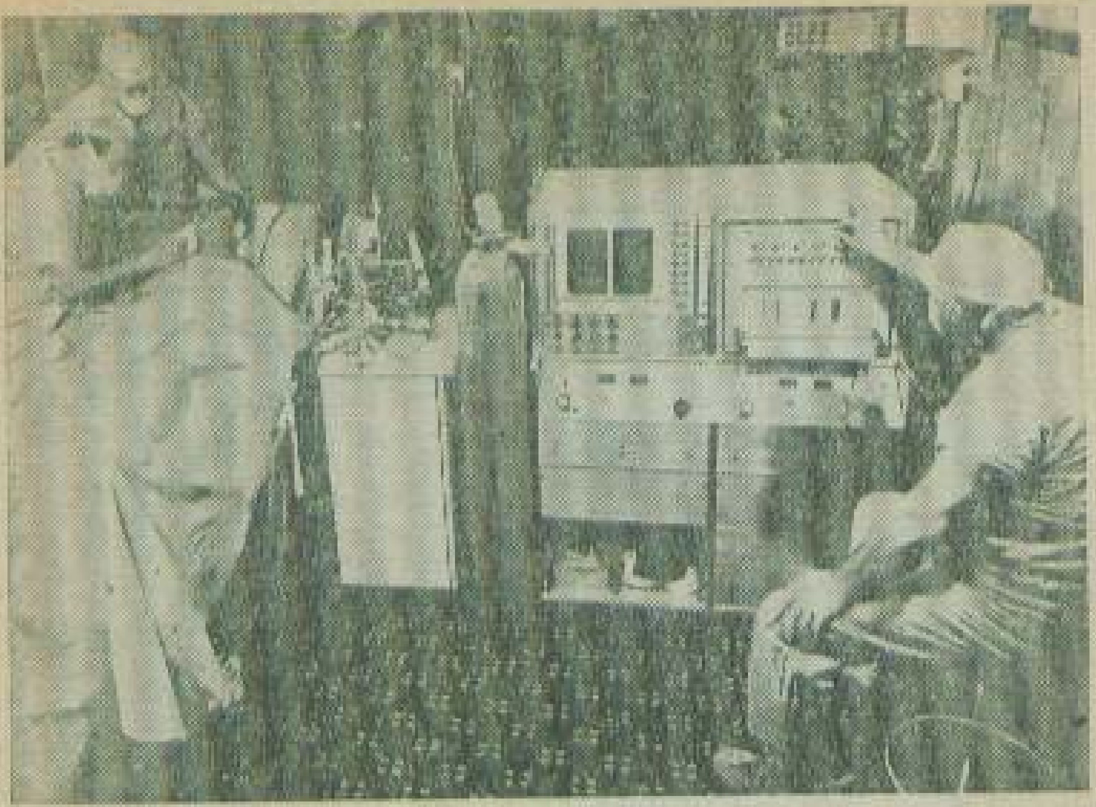

— Unde-s ochelarii mei ? au fost primele cuvinte ale pacientului revenit miraculos la viață, cu o inimă artificială (vezi în dreapta fotografia aparatului).

Operația — făcută de Denton Cooley, un chirurg american în vîrstă de 50 de ani, ale cărui soluții curajoase au fost viu contrazise de colegii săi — n-a avut ca scop o instalare „definitivă" a inimii artificiale, ci un provizorat de salvare a vieții, pînă la găsirea unui „donator". După 64 de ore a fost găsit un donator. Bolnavul, care fusese conștient în tot timpul cît a purtat inima artificială, a murit apoi de o pneumonie. Dar se cîștigase o mare victorie în principiu : dacă s-a putut 64 de ore, de ce nu s-ar putea săptămîni și ani ? (O prezentare mai amănunțită puteți citi la pag. 309—312).

Oricum, s-a dovedit posibilitatea folosirii unor inimi din material plastic ca eventuală alternativă de viitor a acestei noi practici chirurgicale.

Grefe de plămini. In acest domeniu, realizările sint ceva mai modeste. Prima operatie de transplantare a plăminilor este realizată la 14 noiembrie 1968, in Belgia, asupra lui Alois Vereeken, de către prof. Deron (la Gand).

O serie de colocvii și congrese internationale desfășurate la sfirșitul anului 1969 subliniază principalele caracteristici ale realizărilor in domeniul transplanturilor. Este scos in evidență faptul că metoda in sine, deși este adesea salutară, nu are șanse de izbindă fără o strinsă „cooperare" cu metode de tratament imunologice sau de altă natură.

Unul dintre principalele obstacole încă neinvinse pină acum in calea extinderii transplanturilor de orice gen o constituie fenomenul de respingere a organului nou grefat. Această problemă se pare că ar putea fi soluționată prin mijloace imunologice sau prin vaccinarea copiilor in primele stadii ale vieții, cu vaccinuri care să impiedice ulterior apariția in organism a unor anticorpi ce ar produce respingerea unui organ grefat, prelevat de la un animal oarecare.

Problema este strins legată și de dificultățile intimpinate la ora actuală in găsirea unor organe pentru transplant. Fie din cauza incompatibilității biologice, fie din motive rasiale, de drept, religioase sau etice, de foarte multe ori este aproape imposibil să se găsească un donator convenabil. S-a pus problema creării unor „bănci" de organe susceptibile transplanturilor. Acestea sint speculații fantastice, dar devine de domeniul viitorului imediat ca vechile proteze — dinți, oase, membre — să fie completate cu proteze de organe: nu mai bune decit cele moștenite ereditar, dar permițind omului să trăiască un număr suplimentar de ani.

CANCERUL: LUMINI DE SPERANȚĂ LA ORIZONT

Sfirșitul celui de-al 7-lea deceniu este marcat de consemnarea unor rezultate deosebite in domeniul cercetărilor oncologice. La 10 noiembrie 1968, cercetătorii Gordon Zubrod, Howard Skipper și William Bruce anunță că au stabilit proprietatea unor substanțe de a permite realizarea unui „control complet" al anumitor tipuri de cancer: leucemie acută, maladia lui Hodkin, precum și in cazul unor forme de tumori canceroase.

La 13 decembrie 1968, Donald Morton și Richard Malmgren reușesc să stabilească legătura existentă intre prezența unui anumit virus și cancerul osos. Cu toate acestea nu s-a putut incă determina cu precizie dacă „virusul joacă un rol de pasager incidental" sau este unul dintre factorii determinanți ai bolii. Tot Morton, impreună cu echipa sa de cercetători, pune in evidență legătura dintre apariția melanomei — un cancer al pielii — și anumite infecții virale.

La 2 martie 1969, canadianul Phil Gold a anunțat că, impreună cu colaboratorii săi, este pe punctul de a definitiva o serie de procedee, bazate pe analize ale singelui, ce permit detectarea in stadii incipiente a cancerului colonului și rectului.

La inceputul anului 1970, cercetători latino-americani și japonezi declară că au reușit să izoleze și chiar să fotografieze o serie de agenți cancerigeni de natură virală. Aceste descoperiri reprezintă incă un pas pe calea spre punerea la punct a unei metode de prevenire și tratare a cancerului prin procedee asemănătoare celor vaccinării. Se apreciază că identificarea agenților specifici fiecărui tip de can-

CRIOGENIA ŞI ...NEMURIREA

Poate că unii dintre cititori îşi amintesc filmul „Hibernatus", comedie care înfăţişa revenirea la viaţă, după decenii, a unui individ conservat între gheţuri. Subiectul era, desigur, de comedie, dar se referea la o realitate serioasă, legată de dezvoltarea contemporană a ştiinţei şi tehnicii: posibilitatea de conservare a vieţii prin congelare. Deocamdată sînt conservate părţi de materie organică: diferenţele mari dintre ţesuturile specializate ale omului fac încă dificilă, dacă nu improbabilă, conservarea vieţii organismului în ansamblu.

Imaginile alăturate reflectă optimismul epocii şi, poate, singura cale de a înfrunta distanţele uriaşe ale zborurilor spaţiale, a căror parcurgere ar cere un timp mai mare decît acela al unei vieţi omeneşti, de a înfrînge barierele biologice în timp — peste secole — sau în spaţiu. Iată un corp ţinut în conservare prin noile metode ale criogeniei. „Trezirea" ar putea avea loc în alt secol, prin „decongelarea" ţesutului viu. Sus: un corp — experiment! — aflat în capsula de conservare criogenică; la mijloc: un cercetător controlează operaţiunea; jos: capsulă transportabilă.

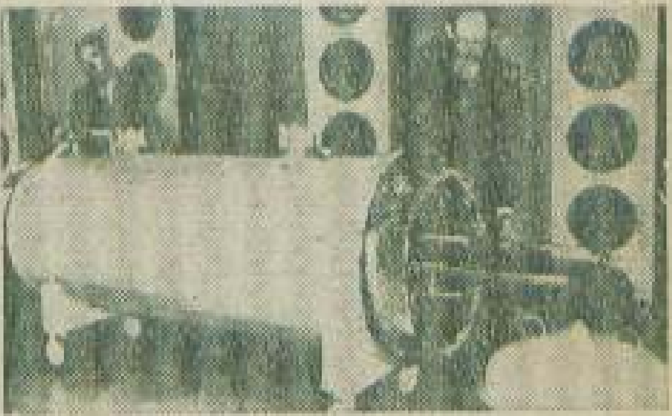

cer ar putea deschide calea spre punerea la punct a unor vaccinuri specifice. Astfel, după succesele vaccinului antipoliomielitic (Jonas E. Salk, 1954), s-ar crea posibilitatea prevenirii cancerului. Cercetările deceniului al 7-lea lasă să se întrevadă că tratarea cancerului nu poate fi făcută numai pe o singură cale și că chimioterapia, chirurgia, imunologia, radioterapia etc. trebuie să-și dea mîna pentru a se putea realiza o vindecare reală.

Pînă atunci, cancerul joacă un rol „de excepție": harta mortalității s-a schimbat radical în deceniul șapte. Maladiile „fizice", între care cele infecțioase, încep să capete un rol de codaș între cauzele de deces, iar cauzele „nervoase" urcă vertiginos, în frunte cu bolile de inimă, atribuite mai ales tensiunii nervoase.

Și aici s-a înregistrat în cursul deceniului șapte o mare schimbare, deocamdată cunoscută mai mult de specialiști. Multe din bolile mintale, altădată un mister total și nevindecabil, și-au căpătat adversari chimici, grupe noi de medicamente cu acțiune asupra psihicului. Chiar dacă n-au atins încă stadiul vindecării, noile medicamente au permis într-o serie de țări scăderea simțitoare a numărului de pacienți în spitalele pentru bolnavii psihici, ceea ce este un rezultat remarcabil. Noile grupe de „tranchilizante" și „deconectante" au devenit însoțitor de nedespărțit a milioane de oameni, deși nu rareori ele înșală cu efecte nocive.

COMPUTERELE ÎN A TREIA GENERAȚIE

Anii '60—'70 reprezintă deceniul în care s-a născut **cea de-a treia generație** de calculatoare. Aceasta deschide calea unui dialog direct între om și mașină într-un limbaj tot mai apropiat de cel uman. Ce înseamnă cea de-a treia generație, despre care se vorbește atît? **Prima generație** avea tuburi electronice (lămpi), **a doua** — tranzistoare, iar elementul de bază al computerelor din generația **a treia** sînt **circuitele integrate** și alte soluții tehnice deosebit de eficiente. Astfel, sînt evitate neajunsurile primelor două generații — durata limitată de funcționare continuă din cauza supraîncălzirii tuburilor, unele imprecizii în funcționare, cote de gabarit uriașe, siguranță destul de redusă în funcționare etc.

Prin posibilitățile lor multiple și prin numărul mare în care au fost realizate, calculatoarele au început să devină un bun indispensabil al civilizației contemporane și vieții diurne. Dacă în 1953 prima generație de calculatoare era alcătuită din 25 de unități, în 1961 cea de-a doua generație număra 4 400 de mașini; în 1966 cea de-a treia generație ajunsese la 35 000 de „reprezentanți". Cifrele nu spun totul, pentru că fiecare calculator al generației a 3-a reprezintă un multiplu al celor din generația I. Pentru anul 1972 se prevede să se ajungă la 150 000 de calculatoare în întreaga lume. Se pregătesc căile spre generația a patra.

Computerele au încetat să mai fie un apanaj al institutelor de cercetări. Marile uzine, întreprinderile comerciale etc. le folosesc pe scară largă pentru găsirea soluției optime de desfășurare a activității, pentru ținerea unei evidențe operative a fluxului uriaș de operațiuni desfășurate zi cu zi. Un studiu întreprins destul de recent arăta că fără prelucrarea datelor de evidență cu ajutorul calculatoarelor, în următorii 15—20 de ani populația globului ar fi insuficientă pentru a prelucra manual „muntele" de fișe de evidență și control. Totodată, asupra calculatoarelor trece și sarcina de a dirija nemijlocit diversele mașini-unelte de o complexitate și precizie din ce în ce mai mare, cu o viteză de lucru care face ca omul să nu mai poată să le conducă el însuși.

E. IONESCU

TERRA LA ZI 1971

- În cîteva secunde, **ESENŢIALUL** despre fiecare ţară: suprafaţă – populaţie – oraşe – monedă – limbă – geografie – economie – forma de guvernămînt
- Un „minighid“ alfabetic, de mare utilitate practică, cuprinzînd cele mai recente date despre ţările lumii

Răspunzînd miilor de cărți poștale care ne cereau permanentizarea rubricii „Terra la zi", publicăm mai jos ghidul alfabetic al țărilor lumii, cuprinzînd datele cele mai recente existente pînă în octombrie 1970.

Utilitatea unor asemenea date proaspete este evidentă avînd în vedere faptul că an de an fiecare țară înregistrează schimbări determinate de dinamica populației, economiei, — ba, unele, chiar și în privința formei de guvernămînt. Unii cititori însă ne întreabă cum se face că, de la un an la altul, unele țări își schimbă — fără să fi cunoscut modificări teritoriale — datele privitoare la... suprafață.

În acest caz, cifrele diferite sînt rezultatul unei îmbunătățiri legate de noile măsurători efectuate. Îndeosebi sateliții artificiali și diferitele mijloace electronice de investigație geografică apărute în deceniul care se încheie au permis aprecieri mai exacte și ale suprafeței teritoriilor de stat.

Tot astfel, schimbările spectaculare privind populația unor țări sînt rezultatul nu atît al unor sporuri naturale masive sau emigrări ori catastrofe, cît al îmbunătățirii evidenței, al înlocuirii unor cifre estimative cu altele, bazate pe recensămînt.

TERITORIUL FRANCEZ AL POPULAȚIEI AFAR ȘI ISSA

(fostă Somalia franceză)

(Territoire français des Afars et des Issas)

Suprafața : 22 000 kmp.

Populația (1969) : 125 000.

Densitatea : 5,8 locuitori pe kmp.

Capitala : Djibouti — 43 000 loc.

Moneda : 1 Djibouti franc = 100 centimes.

Limbi vorbite : Africane, franceza.

Specific geografic : Situată în partea de nord-est a Africii, pe coasta strîmtorii Bab-el-Mandeb. Relief predominant muntos. Climat călduros și secetos.

Economia : Zăcăminte — cupru, mangan, sare, gips. Industrie — energie electrică (25 milioane kWh), textilă, alimentară. Culturi — mei, cafea. Caprine (600 mii capete), ovine (85 mii capete), bovine (16 mii capete), cămile. Păduri. Pescuit.

Teritoriu de peste mări al Franței.

AFGANISTAN

(Dulat i Padshahi ye Afganistan)

Suprafața : 647 497 kmp.

Populația (1969) : 16 516 000 (84% rural, 16% urban).

Densitatea : 28 locuitori pe kmp.

Capitala : Kabul — 480 400 loc. **Orașe principale :** Kandahar (123 000), **Herat** (100 000), Mazar-i-Sharif (42 000).

Moneda : 1 afgan = 100 puls.

Limbi vorbite : Afgana, pashtu.

Specific geografic : Situat în partea de sud-vest a Asiei, la circa 500 km de țărmul Oceanului Indian. Relief muntos, 75% din teritoriu (Hinducuș — 6 500 m). Clima — continentală, subtropicală, cu puternice oscilații diurne și anuale ale temperaturii.

Economia : Zăcăminte — petrol, cupru, plumb, aur, argint. Industria — extractivă, pielărie, a covoarelor. Culturi — cereale (2,2 mil. t), orez (335 mii t), sfeclă de zahăr, mac, oleaginoase, bumbac. Ovine — (15 mil. capete), bovine (3,7 mil. capete), cămile (300 mii capete), cabaline.

Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Afganistanul a cunoscut o civilizație strălucitoare (secolul IX). În secolul XVIII se constituie statul feudal independent afgan ; pierde in-

dependența în 1880 și o recapătă la 27 mai 1919 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

REPUBLICA AFRICA CENTRALĂ

(République Centrafricaine)

Suprafața : 622 984 kmp.
Populația (1969) : 1 518 000 (85% rural, 15% urban).
Densitatea : 2 locuitori pe kmp.
Capitala : Bangui — 250 000 loc. **Orașe principale** : Berberati (40 000), Bossangoua (40 000), Bambari (35 000), Bangassou (30 000), Bouar (30 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Sango, franceza.
Specific geografic : Relieful — platou muntos, acoperit de savane.
Economia : Zăcăminte — aur, diamante, uraniu, cupru, cărbune. Culturi — mei, porumb, orez, batate, cafea, bumbac. Apicultură. Bovine (450 mii capete), ovine (112 mii capete), caprine (500 mii capete), porcine (21 mii capete).
Formă de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză din anul 1894. Independentă de la 13 august 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

ALBANIA

Republica Populară Albania

(Republica Popullore e Shqipërisë)

Suprafața : 28 748 kmp.
Populația (1968) : 2 019 000 (35% urban, 65% rural).
Densitatea : 70,2 locuitori pe kmp.
Capitala : Tirana — 177 000 loc. **Orașe principale** : Durrës (47 870), Shkodër (47 000), Vlorë (47 000), Korçë (44 000), Elbasan (34 100).
Moneda : 1 lek = 100 quintar.
Limba vorbită : Albaneza (schipa).
Specific geografic : Stat situat în partea de vest a Peninsulei Balcanice. Munți înalți (pînă la 2 700 m), de unde și denumirea de Schipetaria (Țara Vulturilor). La sud, o cîmpie litorală, lungă de circa 150 km și lată de 15—35 km.
Economia : Zăcăminte — petrol (1967 : 1,1 mil. t), fier, cărbune (1968 : 450 mii t), cupru, crom, sare. Industrie — energie electrică, extractivă, petrolieră, ciment, sticlă, textilă. Culturi — grîu (115 mii t), porumb (165 mii t), orez, sfeclă de zahăr (150 mii t), bumbac, tutun, viță de vie, citrice, măslini. Ovine (1,7 mil. capete), bovine (427 mii capete), caprine (1,2 mil. capete), porcine (147 mii capete), cabaline. Păduri de castani, fag, stejar. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică populară (stat socialist).

Teritoriu ocupat succesiv de romani, bizantini, venețieni, apoi de turci. În 1912 își cucerește independența. Ocupată de trupele Italiei fasciste în 1939 ; la 29 noiembrie 1944 se eliberează — sărbătoarea națională. La 11 ianuarie 1946 se proclamă republică populară.

ALGERIA

Republica Algeriană Democratică și Populară

(Al-Jumhuriya al-Jazaîriya al Dimokratiya al Chaabiya)

Suprafața : 2 381 741 kmp.
Populația (1969) : 13 349 000 (32% rural, 68% urban).
Densitatea : 6 locuitori pe kmp.
Capitala : Alger — 943 100 loc. **Orașe principale** : Oran (395 000), Constantine (255 000), Annaba (168 800), Sidi Bel Abbès (105 000), Setif (98 300).
Moneda : 1 dinar = 100 centimes.
Limbi vorbite : Araba, berbera, franceza.
Specific geografic : Țară în nordul Africii. Circa 2 000 000 kmp. fac parte din deșertul Sahara. La nord, regiune muntoasă (Munții Atlas), podișuri joase.
Economia : Zăcăminte — petrol (1969 : 45 mil. t), cărbune, gaze naturale (1969 : 4,5 miliarde mc), fier (1968 : 3 mil. t), fosfați, plumb, zinc. Industrie — extractivă, energie electrică (1968 : 1,3 miliarde kWh), textilă, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 1,9 mil. t), orz, ovăz, cartofi, sfeclă de zahăr (1,38 mil. t), tutun (1,36 mil. t), legume, viță de vie, măslini, smochini, curmali, citrice. Ovine (7 mil. capete), bovine (800 mii capete), cămile (175 mii capete), cabaline.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă de la 5 iulie 1962 ; la 25 septembrie 1962 se proclamă Republică Democratică și Populară. Sărbătoarea națională : 1 noiembrie — Aniversarea revoluției algeriene.

ANDORRA

(Principado de Andorra = Vallés d'Andorre)

Suprafața : 453 kmp.
Populația (1968) : 17 000.
Densitatea : 37,5 locuitori pe kmp.
Capitala : Andorra la Vella (Andorre la Vieille) — 3 000 loc.
Monede : Francul francez, peseta spaniolă.

Limbi vorbite: Catalana, spaniola, franceza.
Specific geografic: Unul din „statele pitice" ale Europei, situat între Franța și Spania. Regiune muntoasă (Pirinei).
Economia: Industrie — alimentară. Culturi — cartofi, tutun, pomi fructiferi. Ovine (25 mii capete), bovine (3 mii capete), cabaline (1000 capete). Turism — importantă sursă de venituri.
Forma de guvernămînt: Coprincipat sub dubla suzeranitate, condus de doi coprinți, unul fiind reprezentantul Franței, celălalt al episcopului de Urgel (Spania).

Independentă din 1278

ANGOLA

Suprafața: 1 246 700 kmp.
Populația (1968): 5 362 000.
Densitatea: 4,2 locuitori pe kmp.
Capitala: Luanda — 280 000 loc.
Orașe principale: Nova Lisboa (38 000), Lobito (35 000), Benguela (16 000).
Moneda: 1 escudo angolez = 100 centavos.
Limbi vorbite: Bantu, portugheza.
Specific geografic: Situată în vestul Africii. Relief muntos, îndeosebi în regiunile de vest (Moko 2 610 m), junglă. Climă ecuatorială musonică.
Economia: Zăcăminte — petrol (1969: 5 mil. t), diamante, mangan, minereu de fier, aur, uraniu, cupru. Culturi — sisal, cafea (225,1 mii t), cacao (400 t), trestie de zahăr, porumb (105 mii t), bumbac, palmieri, arbori de cocos. Bovine (2,1 mil. capete), ovine (136 mii capete), porcine (314 mii capete).

Colonie a Portugaliei din a doua jumătate a secolului XIX; statut de provincie (posesiune) portugheză.

ARABIA SAUDITĂ

(Al-Mamlaka al-Arabiya as-Saudiya)

Suprafața: 2 149 690 kmp.
Populația (1967): 6 990 000 (70% rural, 30% urban).
Densitatea: 3,2 locuitori pe kmp.
Capitala: Riyadh — 300 000 loc.
Orașe principale: Mecca (250 000), Jidda (200 000), Medina (72 000), Buraida (50 000).
Moneda: 1 riyal = 100 halala.
Limba vorbită: Araba.
Specific geografic: Stat situat în sud-vestul Asiei, între Marea Roșie și Golful Persic. Cea mai mare parte a teritoriului acoperit de nisipuri deșertice. Marele deșert Rub-el-Hali. Climă fierbinte și uscată.
Economia: Zăcăminte — petrol (1968: 140,8 mil. t, locul IV în lume), aur, argint, cupru, plumb, sare. Industrie — petrochimică, textilă, ciment. Culturi — orz, cafea, curmale, smochine, viță de vie. Ovine (3,6 mil. capete), cămile (350 mii capete), cabaline. Pescuit. Perle.
Forma de guvernămînt: Monarhie.

În limitele actuale este cunoscută după primul război mondial. Constituția și numele de Arabia Saudită le-a primit la 22 septembrie 1932.

REPUBLICA ARABĂ UNITĂ

Egipt = Misr

(Al-Jumhuriya al-Arabiya al-Muttahida)

Suprafața: 1 001 449 kmp.
Populația (1969): 33 000 000 (62% rural, 38% urban).
Densitatea: 32,9 locuitori pe kmp.
Capitala: Cairo — 4 885 000 loc.
Orașe principale: Alexandria (1 916 000), Damietta (398 000), Ismailia (344 000), Port Said (290 000), Suez (269 000), Al Giza (262 200).
Moneda: 1 liră egipteană = 100 piaștri.
Limba vorbită: Araba.
Specific geografic: Stat în nord-estul Africii. Cea mai mare parte a reliefului este deșert (96% din teritoriu). Locuibili și cultivabili sînt numai 35 580 kmp, adică 4% din suprafața țării. Un rol deosebit în viața țării îl joacă Nilul și Canalul de Suez. Climă tropicală continentală, foarte aridă. Pe țărmul Mării Mediterane, climă subtropicală mediteraneană.
Economia: Zăcăminte — petrol (1969: 20 mil. t), fosfați, mangan, fier, salpetru, sare marină. Industrie — energie electrică (1968: 6,6 miliarde kWh), siderurgică, ciment, textilă, confecții, încălțăminte, alimentară, sticlă, hîrtie. Culturi — porumb (1967: 2,2 mil. t), grîu (1967: 1,5 mil. t), orez (1967: 2,3 mil. t), orz, trestie de zahăr, curmale, smochine, migdale, citrice, legume, bumbac (1968: 344,6 mii t), tutun. Bovine (1,63 mil. capete), bubaline (specii de bivoli — 1,64 mil. capete), ovine (1,95 mil. capete), asini (1,16 mil. capete), caprine, cămile (170 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică.

Istoria cunoscută a Egiptului începe în mileniul IV î.e.n. R.A.U. s-a constituit în 1958, prin federarea Egiptului și Siriei. În 1961, Siria se retrage din federație. Egiptul păstrează numele de Republica Arabă Unită. Sărbătoarea națională: 23 iulie — Aniversarea revoluției.

ARGENTINA

(Republica Argentina)

Suprafața : 2 776 656 kmp.
Populația (1969) : 23 983 000 (70% urban, 30% rural).
Densitatea : 9 locuitori pe kmp.
Capitala : Buenos Aires — cu suburbii — 7 000 000 loc. **Orașe principale :** Cordoba (846 000), Rosario (751 000), Matanza (402 600), La Plata (400 000), Mar del Plata (300 000), Tucuman (287 000), Santa Fe (260 000).
Moneda : 1 peso = 100 centavos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Situată în America de Sud. Relief muntos în vest (Anzii Cordilieri), cîmpii la est (Gran Chaco, pampas) și podiș la sud (Patagonia). Climă tropicală, subtropicală și temperată.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 17,5 mil. t), gaze naturale (1968 : 5 340 mil. mc), cărbune, plumb, mangan, fier, argint, cupru. Industrie — extractivă, energie electrică (1968 : 13,5 miliarde kWh), siderurgică (oțel 1968 : 1,5 mil. t), constructoare de mașini, chimică, ciment (1968 : 4,2 mil. t), alimentară, textilă. Culturi — porumb (1968 : 6,5 mil. t), grîu (1968 : 5,9 mil. t), ovăz, secară, viță de vie, bumbac, floarea-soarelui (1968 : 1,1 mil. t — locul II în lume), in, tutun. Bovine (1968 : 51,4 mil. capete — locul IV în lume), porcine (1968 : 4,2 mil. capete), ovine (1967 : 48,7 mil. capete). Pescuit. Exporturi însemnate de carne și produse de carne, cereale, piei, lemn, fructe, grăsimi.
Forma de guvernămînt : Republică federală.

În 1534 devine colonie spaniolă. Independentă din 1816. Sărbătoarea națională : 25 mai — Aniversarea revoluției din 1810.

AUSTRALIA

(The Commonwealth of Australia)

Suprafața : 7 686 810 kmp.
Populația (1968) : 12 173 000 (75% urban, 25% rural).
Densitatea : 1,6 locuitori pe kmp.
Capitala : Canberra — 100 980 loc. **Orașe principale :** Sydney (2 591 700), Melbourne (2 277 300), Brisbane (795 200), Adelaide (784 100), Perth (579 500), Newcastle (332 700), Wollongong (182 800), Hobart (143 300), Darwin (24 000).
Moneda : 1 dolar australian = 100 cenți.
Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Cel mai mic continent. În răsărit, relief muntos (Alpii Australieni), în centru, zonă de cîmpie, semipustiu ; în vest, podiș (400—500 m alt.) ; pentru creșterea animalelor și agricultură 60% din suprafață ; terenuri aride 40%. Climă ecuatorială musonică, de deșert (centru) și subtropicală (sud).
Economia : Zăcăminte — aur, argint, minereuri de fier (1969 : 26 mil. t), plumb, zinc, cupru (1969 : 105 mil. t), cositor, bauxită (1969 : 4,9 mil. t), uraniu, pietre prețioase, cărbuni (1968 : 64,2 mil. t). Industrie — extractivă, energie electrică (1968 : 48,8 miliarde kWh), siderurgică și metalurgică (1968 : fontă — 5,6 mil. t ; oțel — 6,5 mil. t), constructoare de mașini, chimică (acid sulfuric 1967 : 2,3 mil. t), ciment (1968 : 3,9 mil. t), textilă, confecții, pielărie și încălțăminte, alimentară (carne, 1967 : 1,8 mil. t). Culturi — grîu (1968 : 13 mil. t), orz, porumb, ovăz, trestie de zahăr, viță de vie. Ovine (1969 : 178 mil. capete — locul I în lume), bovine (1968 : 19,2 mil. capete), porcine (2 mil. capete).
Forma de guvernămînt : Stat parlamentar.

Explorată de olandezi la începutul secolului XVII, care au denumit-o Noua Olandă, iar mai tîrziu Australia, deoarece este situată în emisfera sudică (australă) a Pămîntului. În secolul XVIII apar primele colonii ale Marii Britanii. Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth). Sărbătoarea națională : 26 ianuarie — Ziua Australiei.

AUSTRIA

(Republik Österreich)

Suprafața : 83 849 kmp.
Populația (1969) : 7 361 000 (50% rural, 50% urban).
Densitatea : 87,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Viena — 1 640 106 loc.
Orașe principale : Graz (253 400), Linz (205 700), Salzburg (118 500), Innsbruck (110 000).
Moneda : 1 schilling = 100 groschen.
Limba vorbită : Germana.
Specific geografic : Teritoriu situat în Europa centrală. Relief în cea mai mare parte muntos (Alpii de est). Păduri 36%, pășuni 28%, teren arabil 20%, teren nelucrat 16%. Climat continental temperat, precipitații abundente.
Economia : Zăcăminte — cărbuni (1968 : 4 176 mil t), petrol (1968 : 2,7 mil. t), gaze naturale (1968 : 1 630 mil. mc), fier (1968 : 3,5 mil. t), mangan, bauxită, plumb, zinc, cupru, caolin. Industrie — extractivă, energie electrică (1968 : 25,7 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 2,5 mil. t ; oțel — 3,4 mil. t), constructoare de mașini, electrotehnică, chimică, textilă, pielărie și încălțăminte, optică, alimentară, forestieră. Culturi — grîu,

secară (1968 : 413 mii t), orz (772 mii t), ovăz, cartofi (1968 : 3,4 mil. t), sfeclă de zahăr (1968 : 2 mil. t). Bovine (1968 : 2,5 mil. capete), porcine (1968 : 2,9 mil. capete), ovine. Turism (1968 : 6,63 mil.).
Forma de guvernămînt : Republică federală.

A luat naștere ca stat național după primul război mondial. In octombrie 1955 parlamentul austriac a adoptat legea neutralității permanente. Sărbătoarea națională : 26 octombrie — Ziua proclamării neutralității.

BAHREIN

(Bahreins Islands Protectorate)

Suprafață : 598 kmp.
Populația (1969) : 205 000.
Densitatea : 342,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Manama — 79 100 loc.
Moneda : 1 dinar — Bahrein = 1 000 fils.
Limbi vorbite : Araba, engleza.
Specific geografic : Insule coraligene în Golful Persic.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 3,7 mil. t), fosfați. Culturi — cocos, copra, citrice. Pescuit. Industrie — alimentară (ulei de cocos), textilă (fibre de cocos). Construcții de nave.

Emirat sub protectorat britanic. In luna mai 1970, Consiliul de Securitate a adoptat o rezoluție prin care recomanda ca Bahreinul să devină „stat independent și suveran, liber să hotărască singur asupra relațiilor sale cu alte țări".

BARBADOS

Suprafața : 430 kmp.
Populația : (1968) : 254 000.
Densitatea : 590,6 locuitori pe kmp.
Capitala : Bridgetown — circa 100 000 loc.
Moneda : 1 dolar al Caraibilor de est = 100 cents.
Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Insulă în arhipelagul Antilelor Mici, în apropierea coastelor Americii de Sud.
Economia : Țară agrară, bazată pe plantațiile de trestie de zahăr (1968 : 159 mii t). Se mai cultivă — mahon, tamarind, bananieri, tutun, cafea. Ovine (23,5 mii capete), bovine (18 mii capete), porcine (19,7 mii capete). Produse industriale — zahăr, rom, melasă. Zăcăminte de gaze naturale. Pescuit. Turism.

Colonie a Marii Britanii din secolul XVII. Independentă de la 30 noiembrie 1966, membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

BELGIA

(Royaume de Belgique — Koninkrijk België)

Suprafața : 30 513 kmp.
Populația (1969) : 9 600 000.
Densitatea : 315 locuitori pe kmp.
Capitala : Bruxelles — 1 079 200 loc.
Orașe principale : Anvers (675 300), Liège (450 000), Charleroi (282 400), Gand (232 700).
Moneda : 1 franc belgian = 100 centimes.
Limbi vorbite : Franceza, flamanda.
Specific geografic : Teritoriu situat la nord-vestul Europei. Relief de cîmpie joasă, apărată de apele Mării Mînecii prin diguri. La sud-est se află munții Ardeni (circa 400 m alt.). Climat maritim moderat.
Economia : Zăcăminte — cărbuni (1968 : 14,8 mil. t) Industrie — extractivă, energie electrică (1968 : 26,5 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 10,3 mil. t ; oțel 11,5 mil. t), constructoare de mașini, electrotehnică, chimică (acid sulfuric, 1968 : 1740 mii t), utilaj minier, textilă, pielărie, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 844 mii t), orz, ovăz, secară, cartofi (1968 : 1,6 mil. t), sfeclă de zahăr (1967 : 3,6 mil. t), flori. Bovine (1968 : 2,8 mil. capete), porcine (1968 : 2,5 mil. capete). Pescuit
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Statul belgian este independent din 1830. Sărbătoarea națională : 21 iulie — Ziua independenței.

BHUTAN

(Druk-Yul)

Suprafața : 47 000 kmp.
Populația (1967) : circa 850 000 (95% rural, 5% urban).
Densitatea : 18 locuitori pe kmp.
Capitala : Thimbu — 8 000 loc.
Moneda : Rupia indiană.
Limba vorbită : Dzongka (dialect tibetan).
Specific geografic : Teritoriu situat între R. P. Chineză și India, într-o regiune muntoasă. 34% din suprafață acoperită de păduri.
Economia : Țară agrară, cu văi fertile. Culturi — grîu, orez, porumb, mei, legume, bumbac. Elefanți, ponei, iaci (boi tibetani), ovine. Mici exploatări de cupru. Artizanat.
Forma de guvernămînt : Principat.

Din anul 1907 este condus de un prinț. Este legat printr-un tratat (1949) de India, care îl reprezintă în relațiile externe.

BIRMANIA

(Burma)

(Myanma Nainggan-Daw)

Suprafața : 678 033 kmp.
Populația (1969) : 26 980 000 (80% rural, 20% urban).
Densitatea : 40 locuitori pe kmp.
Capitala : Rangoon — 1 783 000 loc.
Orașe principale : Mandalay (322 000), Moulmein (190 000), Bassein (107 300), Akyab (67 700).
Moneda : 1 kyat = 100 pyas.
Limbi vorbite : Birmana, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în partea occidentală a Peninsulei Indochinei. Relief muntos, împădurit (57% din suprafața țării), văi largi. Rîuri principale : Iraanddi și Salouen.
Economia : Zăcăminte — petrol, cărbune, minereuri neferoase (wolfram — 1968 : 117 t). Industrie — extractivă, textilă, artizanat. Rubine, safire. Culturi — orez (1967 : 7,7 mil. t), mei, grîu, porumb, arahide, bumbac, trestie de zahăr, tutun, arbori de cauciuc. Bovine (1967 : 6,6 mil. capete), porcine, elefanți domesticiți.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie a Marii Britanii. A făcut parte din imperiul Indiei pînă în 1937. Independentă din 4 ianuarie 1948 — data sărbătorii naționale.

BOLIVIA

(Republica de Bolivia)

Suprafața : 1 098 581 kmp.
Populația (1969) : 4 804 000 (66% rural, 34% urban).
Densitatea : 4,3 locuitori pe kmp.
Capitala : Sucre — 75 000 locuitori ; sediul guvernului — La Paz (500 000) — la peste 3 600 m altitudine. **Orașe principale :** Cochabamba (110 000), Oruro (100 000), Santa Cruz (100 000), Potosi (70 000).
Moneda : 1 peso = 100 centavos.
Limbi vorbite : Spaniola, amerindiene.
Specific geografic : Așezată în partea centrală a Americii de Sud, Bolivia are la vest un podiș înalt (circa 4 000 m) cuprins între culmile Anzilor ; la est, cîmpie. Din suprafața țării : 43% — păduri, 10% — pășuni, 2,8% — teren arabil. Climă subecuatorială-tropicală.
Economia : Zăcăminte — cositor (1967 : 26,9 mii t, primul loc în lume), fier, argint, wolfram, bismut, aur, platină, plumb, zinc, cupru, antimoniu, azbest, sulf. Industrie — energie electrică (1968 : 610 mil. kWh), ciment, alimentară (zahăr), textilă, pielărie, blănuri, bijuterii. Culturi — porumb (1968 : 400 mii t), orz, grîu, batate, manioc, trestie de zahăr (1968 : 1,9 mil. t), cafea, cacao, coca, chinină, cauciuc, tutun. Ovine (1968 : 5,5 mil. capete), bovine (1968 : 2,1 mil. capete), caprine, porcine, cabaline, lame.
Forma de guvernămînt : Republică.

În secolul XVI devine colonie spaniolă. Independentă de la 6 august 1825 — sărbătoarea națională.

BOTSWANA

(Republic of Botswana)

Suprafața : 600 372 kmp.
Populația (1969) : 629 000 (80% rural).
Densitatea : 1 locuitor pe kmp.
Capitala : Gaberones — 18 000 loc.
Orașe principale : Serowe (36 000), Kanye (35 000), Molepolole (30 000), Mochudi (18 000), Lobatsi (8 000).
Moneda : 1 rand sudafrican = 100 cents.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în sudul Africii, cu relief predominant de pustiu (Kalahari), mărginit de o zonă de podiș. Climă tropicală.
Economia : Zăcăminte — aur, argint, azbest, mangan. Culturi — porumb, sorg, mei, bumbac, arahide. Bovine (1967 : 1,1 mil. capete), ovine (1967 : 218 mii capete), caprine (717 mii capete). Forțe de muncă atrase la minele și fermele din Republica Sud-Africană și Rhodesia.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fost protectorat al Marii Britanii (din 1885) sub denumirea de Bechuanaland. Stat independent de la 30 septembrie 1966. Membru al Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

BRAZILIA

Statele Unite ale Braziliei
(Estados Unidos do Brasil)

Suprafața : 8 511 965 kmp.
Populația (1969) : 90 840 000 (53% urban, 47% rural).
Densitatea : 11 locuitori pe kmp.
Capitala : Brasilia — 500 000 loc. **Orașe principale :** Sao Paulo (5 800 000), Rio de Janeiro (4 200 000), Belo Horizonte (1 152 000), Recife (1 045 000), Porto Alegre (919 000), Salvador (915 000).
Moneda : 1 cruzeiro nou = 100 centavos.
Limbi vorbite : Portugheza, amerindiene.
Specific geografic : Ocupă aproape jumătate din America de Sud. Podișul brazilian reprezintă majoritatea teritoriului : acoperit în mare

parte de păduri tropicale. Climat tropical.
Economia : Zăcăminte — fier (1968 : 25 mil. t — 1/3 din rezerva mondială), mangan, nichel, cărbune (1967 : 2 mil. t), petrol (1968 : 7,8 mil. t), magneziu, cositor, cupru, plumb, mercur, crom, wolfram, uraniu, bauxită, aur, platină, diamante. Industrie — extractivă, energie electrică (1968 : 35,5 miliarde kWh), siderurgică, constructoare de mașini, electrotehnică, chimică, textilă, alimentară. Culturi — cafea (1967 : 1,3 mil. t — locul I în lume), cacao, bumbac, lemn, cauciuc, orez, banane (1967 : 8 mil. t), citrice, porumb (1968 : 13 mil. t) Bovine (1967 : 90,6 mil. capete — locul III în lume), porcine (1968 : 64,7 mil. capete — locul II în lume), ovine (1967 : 22,3 mil. capete).
Forma de guvernămînt : Republică federală.

Din anul 1500, colonie portugheză. În 1822 obține independența ca imperiu ; în anul 1889 devine republică. Sărbătoarea națională : 7 septembrie — Proclamarea independenței.

MAREA BRITANIE

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord

(United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland)

Suprafața : 244 030 kmp.
Populația (iunie 1969) : 55 534 000 (74,9% urban, 25,1% rural).
Densitatea : 227,5 locuitori pe kmp.
Capitala : Londra — cu suburbii — 8 186 000 loc. **Orașe principale :** Manchester (2 453 500), Birmingham (2 437 100), Leeds (1 720 000), Liverpool (1 382 610), Glasgow (1 036 321), Sheffield (500 000), Edinburgh (475 400), Belfast (416 000).
Moneda : 1 liră sterlină = 20 shillings ; 1 shilling = 12 pence.
Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Stat insular în nord-vestul Europei. Relief în mare parte muntos, de mică altitudine. În Scoția aspect de podiș puternic fragmentat. Munții Grampiani — 1 343 m (vîrful Ben Nevis). Partea nordică a Angliei — munții Pennini. Dealuri line și cîmpii în sudul țării. Din suprafața totală : 50% livezi și pășuni, 30% terenuri arabile, 7% păduri, 13% terenuri necultivate. Climă temperat-oceanică, influențată de Golfstream (curentul principal al Atlanticului).
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 164,2 mil. t), minereu de fier (1968 : 14 mil. t), plumb, zinc, cupru, argint, sare (1967 : 7,3 mil. t — locul III în lume). Industrie — energie electrică (1968 : 221,4 miliarde kWh), atomică, siderurgică (1968 : fontă — 16,7 mil. t ; oțel — 26,3 mil. t), aluminiu, construcțioare de mașini, construcții navale, electrotehnică, aparate de precizie, chimică, medicamente, cosmetică, ciment (1968 : 17,9 mil. t) și materiale de construcție, sticlă, ceramică, hîrtie, textilă, confecții, pielărie și încălțăminte, alimentară (carne, 1968 : 2 mil. t). Culturi — grîu (1969 : 3,5 mil. t), orz (1969 : 8,3 mil. t), ovăz, secară, cartofi, sfeclă de zahăr și furajeră, in, cînepă. Ovine (1968 : 28,9 mil. capete), bovine (1968 : 12,1 mil. capete), porcine, (1968 : 7,4 mil. capete), cabaline. Pescuit (unul din primele locuri în lume). Flotă comercială (1969 : 23,844 mil. t. — locul III în lume). Turism (1969 : 5 mil.).
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Statul englez modern începe să se cristalizeze după bătălia de la Hastings (1066), cînd normanzii îi supun pe anglo-saxoni. Republică între 1649—1660. În secolele XVII-XX a stăpînit un vast imperiu colonial. Sărbătoarea națională : 11 iunie — Ziua de naștere a reginei.

BRUNEI

Suprafața : 5 765 kmp.
Populația (1969) : 116 000.
Densitatea : 20 locuitori pe kmp.
Capitala : Brunei — 56 900 loc. **Localități principale :** Kuala Balait (5 000).
Moneda : 1 dolar Brunei = 100 cenți.
Limbi vorbite : Malayeza, chineza, engleza.
Specific geografic : Situat în nordul insulei Kalimantan (Borneo). Relief jos de cîmpie. Climă ecuatorială.
Economia : Zăcăminte — petrol (1967 : 5,1 mil. t), cărbune. Culturi — orez (33,5 mii t), sago, cocotieri, cauciuc, tapiocă. Bovine (1800 capete), bubaline (14,2 mii capete), porcine (6 200 capete), caprine. Lemn (tec). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Sultanat.

Protectorat al Marii Britanii.

BULGARIA

Republica Populară Bulgaria (Narodna Republica Bălgariia)

Suprafața : 110 911 kmp.
Populația (1969) : 8 472 000 (49,5% urban, 50,5% rural).
Densitatea : 76,3 locuitori pe kmp.
Capitala : Sofia — 884 500 loc. **Orașe principale :** Plovdiv (230 400), Varna (191 800), Russe (137 400), Burgas (114 000), Stara Zagora (88 500), Plevna (79 200), Pernik (75 800), Sliven (68 300).
Moneda : 1 leva = 100 stotinki.
Limba vorbită : Bulgara.
Specific geografic : Pe aproape 1/4

din teritoriu se întind munții Balcani și Rodopi. Un rol important în viața țării îl au fluviul Dunărea și ieșirea la Marea Neagră.
Economia : Zăcăminte — minereu de fier (1968 : 2,6 mil. t), plumb, zinc, cupru, crom, bauxită, cărbune (1969 : 31,2 mil. t), mangan. Industrie — extractivă, energie electrică (1969 : 17,2 miliarde kWh), siderurgică (1968 : oțel — 1,5 mil. t ; fontă — 1 mil. t), constructoare de mașini, chimică, ciment, textilă, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 2,5 mil. t), porumb (1968 : 1,7 mil. t), orez, secară, orz, zarzavaturi, trandafiri (locul I în lume în producția de ulei de trandafir), tutun, viță de vie, pomi fructiferi. Bovine (1968 : 1,4 mil. capete), ovine (1968 : 9,9 mil. capete), porcine (1968 : 2,3 mil. capete). Turism (1969 : 1,79 mil.).
Forma de guvernămînt : Republică populară (stat socialist).

Teritoriul Bulgariei a fost locuit în vechime de către triburi trace. În secolele VI—VII a cunoscut migrațiunea slavilor, iar spre sfîrșitul secolului VII pe cea a bulgarilor conduși de Asparuh. A fost cotropit de bizantini și turci. În 1908 își proclamă independența. La 9 septembrie 1944 — insurecția armată antifascistă. La 15 septembrie 1946 s-a proclamat republică populară. Sărbătoarea națională : 9 septembrie — Aniversarea revoluției socialiste.

BURUNDI

(République du Burundi)

Suprafața : 27 834 kmp.
Populația (1969) : 3 475 000 (98% rural, 2% urban).
Densitatea : 125 locuitori pe kmp.
Capitala : Bujumbura — 80 000 locuitori.
Moneda : 1 franc burundez = 100 centimes.
Limbi vorbite : Kirundi, franceza.
Specific geografic : Situat în Africa ecuatorială. Relief puternic fragmentat. Climă ecuatorială musonică.
Economia : Zăcăminte — aur, cositor, wolfram, tantal, beriliu. Culturi — cafea, manioc (1967 : 832 mii t), bumbac, sorg (121 mii t), grîu, cartofi (757 mii t), banane (1,4 mil. t), orez. Bovine (1967 : 600 mii capete), ovine (210 mii capete), porcine. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Pînă la primul război mondial, colonie germană. După tratatul de la Versailles din 1919 a trecut sub tutela Societății Națiunilor și administrația Belgiei. Independent de la 1 iulie 1962. Sărbători naționale : 1 iulie — Ziua independenței ; 28 noiembrie — Ziua proclamării republicii.

CAMBODGIA

(Preah Reach Ana Chak Kampuchea)

Suprafața : 181 035 kmp.
Populația (1969) : 6 701 000 (87% rural, 13% urban).
Densitatea : 37 locuitori pe kmp.
Capitala : Pnom Penh — 550 000 loc.
Orașe principale : Battambang (100 000), Kompong Cham (30 000).
Moneda : 1 riel = 100 sen.
Limbi vorbite : Khmera, franceza.
Specific geografic : Situată în sud-estul Asiei, în peninsula Indochina. Relief muntos și cîmpii aluvionare ; străbătută de fluviul Mekong.
Economia : Industrie casnică. Produse de artizanat, obiecte de lux și de uz casnic. Culturi — orez (1968 : 2,36 milioane t), porumb (1968 : 179 mii t), trestie de zahăr, bumbac, piper, arahide, tutun, arbori de cauciuc. Bovine (2,3 mil. capete), bubaline (856 mii capete), porcine (1,1 mil. capete), elefanți domestici. Pescuit (100—150 mii t pe an).
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Regat în primele secole ale erei noastre. Din 1863, sub protectorat francez. Independentă de la 9 noiembrie 1953 — sărbătoarea națională. La 18 martie 1970 a avut loc o lovitură de stat ; noul regim de la Pnom Penh a proclamat, la 9 octombrie 1970, republica — act declarat ilegal de șeful statului.

CAMERUN

(République Fédérale du Cameroun)

Suprafața : 475 442 kmp.
Populația (1968) : 5 562 000 (85% rural, 15% urban).
Densitatea : 11,7 locuitori pe kmp.
Capitala : Yaoundé — 110 000 loc. **Orașe principale :** Douala (200 000), Garoua (80 000), Kumba (50 000), Nkongsamba (50 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Bantu, dialecte sudaneze, franceza, engleza.
Specific geografic : Situat în Africa de vest, teritoriul cuprinde masive vulcanice și cristaline. De la sud la nord, o zonă forestieră, savane și stepă.
Economia : Zăcăminte — bauxită, cositor, aur, petrol, gaze naturale, diamante, siliciu, uraniu, wolfram. Culturi — sorg (1967 : 369,8 mii t), porumb (1967 : 286,4 mii t), cacao, cafea, banane (1967 : 641,4 mii t), bumbac. Caprine (3,5 mil. capete), bovine (1967 : 1,85 mil. capete), porcine.

Forma de guvernămînt: Republică federală.

Fostă colonie germană, engleză, franceză. Independentă de la 1 ianuarie 1960.

CANADA

Suprafața: 9 976 177 kmp.
Populația (1.I.1970): 21 260 000 (73,6% urban, 26,4% rural).
Densitatea: 2,1 locuitori pe kmp.
Capitala: Ottawa — cu suburbii — 494 500 loc. **Orașe principale:** Montreal (2 436 800), Toronto (2 158 500), Vancouver (892 300), Quebec (413 400), Edmonton (401 300).
Moneda: 1 dolar canadian = 100 cents.
Limbi vorbite: Engleza, franceza.
Specific geografic: Situată în partea nordică a continentului America de Nord. Ca întindere, este al doilea stat din lume, după U.R.S.S. Condițiile naturale de climă, sol, vegetație sînt foarte diferențiate. Relief în cea mai mare parte de cîmpie.
Economia: Zăcăminte — cărbune (1968: 10 mil. t), petrol (1968: 51,2 mil. t), gaze naturale (1968: 52,2 miliarde mc — locul III în lume), fier (1968: 43 mil. t), nichel, platină, aur, argint, cupru, zinc (1968: 1,13 mil. t) — locul I în lume), bauxită, azbest, sulf, molibden, wolfram, cobalt, uraniu. Industrie — energie electrică (1968: 175,4 miliarde kWh), siderurgică (1968: fontă — 7,7 mil. t; oțel 10,2 mil. t), constructoare de mașini, electrotehnică, chimică, textilă, alimentară, blănărie. Culturi — grîu (1968: 17,7 mil. t — locul III în lume), secară, ovăz, orz, cartofi. Bovine (1968: 11,8 mil. capete), porcine (1968: 6 mil. capete), ovine. Păduri (1968: cherestea 28,5 mil. mc). Pășuni. Pescuit. Turism (1968: 26,73 mil. — inclusiv tranzit).
Forma de guvernămînt: Stat federal.

Fostă colonie franceză și engleză. În anul 1867 a obținut statut de dominion, unind în Confederația Canadiană cele patru provincii independente: Noua Scoție, New Brunswick, Quebec și Ontario. Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth). Sărbătoarea națională: 1 iulie — Ziua Confederației.

CEHOSLOVACIA

Republica Socialistă Cehoslovacă (Ceskoslovenská Socialistická Republika)

Suprafața: 127 869 kmp.
Populația (1969): 14 445 000 (61,8% urban, 38,2% rural).
Densitatea: 113 locuitori pe kmp.
Capitala: Praga — 1 104 100 loc. **Orașe principale:** Brno (333 000), Bratislava (276 500), Ostrava (269 000), Plzen (142 700), Kosiçe (112 400).
Moneda: 1 coroană = 100 haleri.
Limbi vorbite: Ceha, slovaca.
Specific geografic: Situată în Europa centrală. Relief în general înalt. Podișul Cehiei, în vest, ocupă 1/3 din suprafața țării; în partea centrală — Cîmpia Moraviei. În Slovacia — Munții Tatra (2 663 m). Climă temperat-continentală.
Economia: Zăcăminte — cărbuni (1968: 102 mil. t). Industrie — extractivă, energie electrică (1969: 43 miliarde kWh), siderurgică (1968: fontă — 6,9 mil. t; oțel — 10,5 mil. t), metalurgie neferoasă, constructoare de mașini, chimică, ciment (1969: 6,7 mil. t), de prelucrare a lemnului, alimentară, textilă. Culturi — grîu (1968: 3,1 mil. t), secară, orz (1967: 1,9 mil. t), porumb, hamei, sfeclă de zahăr (1968: 7,8 mil. t), in, cînepă. Bovine (1968: 4,4 mil. capete); porcine (1968: 5,6 mil. capete), ovine, păsări. Turism (1968: 4,16 mil.).
Forma de guvernămînt: Republică socialistă organizată federativ.

Statul cehoslovac s-a constituit la sfîrșitul primului război mondial. În 1948 devine republică populară, iar la 11 iulie 1960, în urma adoptării unei noi constituții, republică socialistă. Sărbătoarea națională: 9 mai — Ziua eliberării.

CEYLON

(Sri Lanka)

Suprafața: 65 610 kmp.
Populația (1968): 11 964 000.
Densitatea: 182,3 locuitori pe kmp.
Capitala: Colombo — 546 200 loc.
Orașe principale: Jaffna (95 000), Moratuwa (77 600), Kandy (68 200), Galle (65 200), Trincomalee (34 800), Batticaloa (23 000), New Eliya (13 500).
Moneda: 1 rupie ceyloneză = 100 cents.
Limbi vorbite: Singaleza, tamila, engleza.
Specific geografic: Stat insular, situat la sud de India, în Oceanul Indian. Relief muntos (2 500 m). Cîmpii litorale.
Economia: Zăcăminte — grafit, caolin, pietre prețioase. Industrie — ciment, textilă, hîrtie, alimentară. Culturi — ceai, cacao, cafea, orez, arbori de cocos, arbori de cauciuc (1968: 147 mii t), copra, batate. Bovine (1,66 mil. capete), bubaline (763 mii capete), porcine (138 mii capete), ovine (25 mii capete), caprine (580 mii capete). Elefanți domesticiți. Pescuit.

Forma de guvernămînt : Dominion.

Stat independent de la 4 februarie 1948 — sărbătoarea națională. Membru al Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

CHILE

(República de Chile)

Suprafața : 756 945 kmp.
Populația (1969) : 9 566 000 (70% urban, 30% rural).
Densitatea : 13 locuitori pe kmp.
Capitala : Santiago — cu suburbii — 3 000 000 loc. **Orașe principale :** Valparaiso (400 000), Conception (250 000), Vina del Mar (180 000), Antofagasta (150 000), Temuco (111 000).
Moneda : 1 escudo chilian = 100 centesimos.
Limbi vorbite : Spaniola, amerindiene.
Specific geografic : Poziție geografică originală : teritoriul său se întinde de-a lungul țărmului Oceanului Pacific (sud-vestul Americii de Sud), pe o lungime de peste 4 000 km, avînd o lățime de numai circa 300 km. Relief muntos (Anzii Cordilieri), des expus cutremurelor.
Economia : Zăcăminte — salpetru, fier (1968 : 11,6 mil. t), cupru (1968 : 663,9 mii t), molibden, sulf, aur, argint, cărbune (1967 : 1,4 mil. t), petrol. Industrie — extractivă, energie electrică, siderurgică, constructoare de mașini, chimică, ciment (1968 : 1,25 mil. t), textilă, pielărie. Culturi — grîu (1968 : 1,2 mil. t), orez, ovăz, porumb, secară, cartofi, sfeclă de zahăr. Ovine (1967 : 7,4 mil. capete), bovine (1968 : 3 mil. capete), caprine, porcine (1968 : 1 mil. capete) cabaline. Păduri.
Forma de guvernămînt : Republică.

Colonie spaniolă din secolul XVI. Independent de la 18 septembrie 1810 — data aniversată de sărbătoarea națională.

CHINA

(Zhonggua)

Republica Populară Chineză

(Zhonghua Renmin Gonghego)

Suprafața : 9 597 000 kmp.
Populația (1968) : 730 000 000 (statul cu cea mai numeroasă populație din lume).
Densitatea : 76 locuitori pe kmp.
Capitala : Pekin — cu suburbii — circa 7 000 000 loc. **Orașe principale :** Șanhai — cu suburbii — (12 000 000), Tiențin (4 000 000), Wuhan (2 220 000), Ciungking (2 165 000), Canton (1 860 000), Harbin (1 595 000), Nankin (1 450 000), Sian (1 380 000).
Limbi vorbite : Chineza și altele.
Moneda : Yuan = 100 fyng.
Specific geografic : Situată în partea de est a Asiei. Cei mai înalți munți din lume. Cîmpii largi, fertile, udate din belșug de fluviile Huanhe și Ianțzî. Clima — considerabile variații de temperatură, după latitudine și depărtare de mare. Pe coasta meridională nu există iarnă, în Tibet iernile sînt foarte grele și verile reci. Suflă taifunurile din Pacific.
Economia : Zăcăminte — cărbune, petrol (1968 : 6,8 mil. t), gaze naturale, fier (1968 : 32 mil. t), magnezit (1968 : 800 mii t), mercur (1968 : 690 t), molibden (1968 : 1 500 t), plumb (1968 : 80 mii t), zinc (1968 : 90 mii t), fosfați (1967 : 1 mil. t), tungsten (1968 : 10,1 mii t), vanadiu, cositor. Culturi — orez (1968 : 88 mil. t), grîu (1966 : 25,7 mil. t), porumb, soia (1967 : 10,97 mil. t), arahide (1967 : 2,45 mil. t), tung, susan, trestie de zahăr (1968 : 2,5 mil. t), ceai, bumbac (1966 : 2,6 mil. t), bambus. Industrie — energie electrică (1966 : 58,5 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 20 mil. t ; oțel — 16 mil. t), constructoare de mașini, electrotehnică, metalurgie neferoasă, construcții navale, chimică, optică, de mobile, alimentară, ciment (1968 : 11 mil. t), textile (țesături de bumbac — 1966 : 5,9 miliarde m), încălțăminte. Porcine (1967 : 233 mil. capete — locul I în lume), ovine (1967 : 68,4 mil. capete — locul III în lume), bovine (1967 : 63 mil. capete), cabaline (1967 : 20 mil. capete), caprine (1967 : 55 mil. capete). Pescuit (1966 : 6 mil. t). Artizanat.
Forma de guvernămînt : Republică populară (stat socialist).

Primele formații statale s-au născut în milenliile II—I î.e.n. Succesiune de dinastii imperiale pînă în 1912. După o luptă îndelungată pentru răsturnarea vechiului regim reacționar și eliberarea de sub dominația imperialistă, la 1 octombrie 1949 — data aniversată de sărbătoarea națională — este proclamată Republica Populară Chineză.

CIAD

(République du Tchad)

Suprafața : 1 284 000 kmp.
Populația (1968) : 3 460 000 (95% rural, 5% urban).
Densitatea : 3 locuitori pe kmp.
Capitala : Fort Lamy — 100 000 loc.
Orașe principale : Fort Archambault (34 000), Moundou (29 000), Abéché (24 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.

Limbi vorbite: Africane, araba, franceza.
Specific geografic: Situată în zona ecuatorială, e țara africană cea mai îndepărtată de oceane și mări. Regiune de pustiu și semipustiu, în zona tropicală.
Economia: Țară agrară. Suprafața cultivată 6%; cultivabilă 20%. Culturi — bumbac (1969: 158 mii t), arahide, (1967: 116,8 mii t), mei, sorg, orez, porumb, manioc, batate. Bovine (1967: 4,5 mil. capete), cămile, oi și capre (1967: 4,2 mil. capete). Pescuit (1967: 110 mii t).
Forma de guvernămînt: Republică.

Fostă colonie franceză. De la 11 august 1960, independentă.

CIPRU

Kypros = Kibris

(Kypriaki Demokratia = Kibris Cümhuriyeti)

Suprafața: 9 251 kmp.
Populația (1968): 622 000 (58% urban, 42% rural).
Densitatea: 67,1 locuitori pe kmp.
Capitala: Nicosia — 109 000 loc. **Orașe principale:** Limassol (48 000), Famagusta (40 000), Larnaca (21 000), Pafos (10 000).
Moneda: 1 liră cipriotă = 1 000 mils.
Limbi vorbite: Greaca, turca.
Specific geografic: Situat în apropierea țărmului de vest al Asiei, în partea de răsărit a Mării Mediterane. Stat insular. Relief muntos în succesiune cu depresiuni roditoare.
Economia: Zăcăminte — cărbune, pirită, pirită cupriferă, caolin. Culturi — orz (1967: 85 mii t), ovăz, grîu (1967: 93 mii t), cartofi (1967: 170 mii t), sfeclă, legume, citrice. Porcine (90 mii capete), ovine (1967: 390 mii capete), caprine (1967: 340 mii capete), bovine. Industrie — chimică (concentrat de cupru), textilă, pielărie și încălțăminte, porțelan, alimentară. Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică.

Pînă în 1960 — colonie britanică. Independent de la 1 octombrie 1960 — data aniversată de sărbătoarea națională. Membru al Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

COASTA DE FILDEȘ

(République de la Côte d'Ivoire)

Suprafața: 322 463 kmp.
Populația (1968): 4 200 000 (81% rural, 19% urban.
Densitatea: 13 locuitori pe kmp.
Capitala: Abidjan — 420 000 loc.
Orașe principale: Bouake (150 000), Korhogo (30 000), Gagnoa (18 000).
Moneda: 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite: Africane, franceza.
Specific geografic: Așezată pe țărmul Golfului Guineei; păduri imense și savane.
Economia: Zăcăminte: — mangan, diamante, aur. Culturi — cafea (1967: 207,8 mii t), cacao (147 mii t), banane, manioc (1,1 mil. t), porumb (194 mii t), orez (274 mii t), bumbac. Bovine (1967: 380 mii capete), ovine și caprine (1967: 1,52 mil. capete), porcine. Lemn (acaju). Pește. Industrie — extractivă, textilă, alimentară, prelucrarea fildeșului.
Forma de guvernămînt: Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă de la 7 august 1960 — data aniversată de sărbătoarea națională.

COLUMBIA

(República de Colombia)

Suprafața: 1 138 338 kmp.
Populația (1968): 19 825 000 (53% urban, 47% rural).
Densitatea: 17 locuitori pe kmp.
Capitala: Bogota — 2 038 000 loc.
Orașe principale: Medellin (976 000), Cali (816 300), Barranquilla (593 800), Bucaramanga (285 500), Cartagena (283 300).
Moneda: 1 peso = 100 centavos.
Limbi vorbite: Spaniola, amerindiene.
Specific geografic: Situată în partea de nord-vest a continentului America de Sud. Relief predominant muntos la vest și podiș acoperit de păduri tropicale (50% din suprafața țării) și de savane.
Economia: Zăcăminte — aur, argint, platină (cele mai mari zăcăminte din lume), fier, cupru, sulf, mercur, smaragde, sare, petrol (1968: 8,83 mil. t), gaze naturale (1968: 1,2 miliarde mc.), asfalt. Industrie — energie electrică, siderurgică, chimică, ciment, textilă. Culturi — porumb (1968: 880 mii t), orez (621 mii t), grîu, cartofi, legume, trestie de zahăr, fructe, cafea (475 mii t — locul II în lume), cacao, banane. Bovine (15 mil. capete), porcine (1,8 mil. capete), ovine (1,7 mil. capete), cabaline, caprine.
Forma de guvernămînt: Republică.

Colonie spaniolă din secolul XVI (1536). Independentă din 1810. Sărbătoarea națională: 20 iulie.

CONGO (BRAZZAVILLE)

Republica Populară Congo

Suprafața: 342 000 kmp.
Populația: (1968): 870 000 (35% urban, 65% rural).
Densitatea: 3 locuitori pe kmp.

Capitala : Brazzaville — 165 000 loc. **Orașe principale :** Pointe-Noire (81 000), Dolisie (13 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Situată în vestul Africii. Țară a pădurilor ecuatoriale. Climă ecuatorială.
Economia : Zăcăminte — minereu de fier (estimat la 500 mil. t), petrol, diamante, aur, plumb, staniu, cupru. Industrie — chimică, ciment (80 mil t), forestieră, încălțăminte, confecții, alimentară. Culturi — arahide, cacao, cafea, cauciuc, nuci de cocos, trestie de zahăr. Bovine, porcine, caprine. Pescuit. Păduri — 50% din suprafața țării (esențe de mare valoare — mahon, tec, abanos).
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Independent de la 15 august 1960, dată aniversată de sărbătoarea națională. De la 30 decembrie 1969 — Republică populară.

ZAIR

CONGO (KINSHASA)

Republica Democratică Congo

(République Démocratique du Congo)

Suprafața : 2 345 409 kmp.
Populația (1968) : 16 730 000 (20% urban, 80% rural).
Densitatea : 7 locuitori pe kmp.
Capitala : Kinshasa — 1 404 000 loc. **Orașe principale :** Lubumbashi (233 000), Kisangani (150 000), Luluabourg (141 000), Likasi (102 000).
Moneda : 1 zaire = 100 makuta.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Situat în Africa centrală, pe malurile fluviului Congo și ale afluenților săi ; cîmpii înconjurate de lanțuri muntoase ; climă ecuatorială.
Economia : Ocupă unul dintre primele locuri din lume prin diversitatea și rezervele de materii prime minerale. Zăcăminte — cupru (1969 : 360 mii t), zinc, plumb, cobalt (1969 : 10,8 mii t. — locul I în lume), diamante, staniu (1968 : 7,2 mii t), aur (1968 : 5 tone), columbit, wolfram, cadmiu, mangan (1968 : 139,6 mii t), huilă, uraniu (unul din primele locuri din lume). Culturi — arahide, banane, cacao, cafea, cauciuc, bumbac, porumb, nuci de cocos, orez, ceai. Industrie — extractivă, energie electrică, ciment, textilă, alimentară. Păduri.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie belgiană. Independent de la 30 iunie 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

REPUBLICA POPULARĂ DEMOCRATĂ COREEANĂ

(Chôson Minchuchui Inmin Konghwaguk)

Suprafața : 120 538 kmp.
Populația (1968) : 13 000 000 (34% urban, 66% rural).
Densitatea : 108 locuitori pe kmp.
Capitala : Phenian — 940 000 loc. **Orașe principale :** Cihoncijin (210 000), Hinnam (144 000), Keson (140 000).
Moneda : 1 won = 100 son.
Limba vorbită : Coreeana.
Specific geografic : Situată în nordul Peninsulei coreene. Aproximativ 75% relief muntos (peste 500 m altitudine), îndeosebi în partea de nord și centrală a țării. Cîmpii litorale. Climă musonică, subtropicală.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1967 : 21,4 mil. t), fier, cupru, wolfram, azbest, grafit, aur. Industrie — energie electrică (1966 : 12,5 miliarde kWh), siderurgică (1967 : fontă — 1,7 mil. t ; 1968 : oțel — 1,5 mil. t), constructoare de mașini, chimică, medicamente, mobilă, celuloză, hîrtie, textilă, ciment (1967 : 2,5 mil. t), porțelan, alimentară. Culturi — orez, ovăz, grîu, orz, fructe, legume, soia, bumbac, cînepă, plante medicinale, tutun. Bovine, porcine, viermi de mătase.
Forma de guvernămînt : Republică populară democrată (stat socialist).

S-a proclamat republică populară democrată la 9 septembrie 1948. Este despărțită de Coreea de sud printr-o linie de demarcație pe paralela 38°. Sărbătoarea națională : 9 septembrie — Ziua întemeierii republicii.

COREEA DE SUD

(Daehan Minguk)

Suprafața : 98 477 kmp.
Populația (1969) : 31 139 000 (32% urban, 68% rural).
Densitatea : 316 locuitori pe kmp.
Capitala : Seul — 3 795 000 loc. **Orașe principale :** Pusan (1 425 700), Taegu (845 000), Inchon (525 000), Cuangiû (403 700), Tècijon (315 100), Cengiû (220 700), Masan (152 500).
Moneda : 1 won = 100 șon.
Limba vorbită : Coreeana.
Specific geografic : Ocupă partea de sud a Peninsulei coreene. Relief muntos, înconjurat de cîmpii litorale ; țărm puternic fragmentat, mărginit de numeroase insule. Păduri 67,5%, teren cultivat 22,9%.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1967 : 12,4 mil. t), grafit, aur, wolfram. Industrie — energie electrică (1967 : 4,9 miliarde kWh), chimică,

mobilă, textilă, porțelan, alimentară, artizanat. Culturi — orez (1967: 3,6 mil. t), orz și griu (1967: 2,25 mil. t), ovăz, porumb, soia, bumbac, cînepă, plante medicinale, tutun. Bovine (1967: 1,24 mil. capete), porcine (1967: 1,2 mil. capete), viermi de mătase.
Forma de guvernămînt: Republică.

Independentă din mai 1948. Este despărțită de R.P.D. Coreeană printr-o linie de demarcație pe paralela 38°.

COSTA RICA

(Republica de Costa Rica)

Suprafața: 50 700 kmp.
Populația (1968): 1 640 000 (65% rural, 35% urban).
Densitatea: 32,3 locuitori pe kmp.
Capitala: San José — 350 000 loc.
Orașe principale: Alajuela (71 600), Puntarenas (63 600), Limón (39 000), Heredia (20 900).
Moneda: 1 colón = 100 centimos.
Limba vorbită: Spaniola.
Specific geografic: Situată în America Centrală. Teritoriul străbătut de Cordilierii centrali, cu vulcani activi. Cîmpii litorale. Păduri 78%, pășuni 12%, teren arabil 7%.
Economia: Țară agrară. Culturi — cafea, banane, cacao, tutun, porumb (98 mii t), trestie de zahăr (120 mii t). Ovine (1,1 mil. capete). Se exploatează — bauxită, aur, argint. Industrie — energie electrică, textilă, alimentară (zahăr, ulei, conserve de pește, alcool), artizanat. Păduri.
Forma de guvernămînt: Republică.

Din secolul XVI, colonie spaniolă. Independentă din 1821.

CUBA

(República de Cuba)

Suprafața: 114 524 kmp.
Populația (iulie 1970): 8 250 000 (60% urban, 40% rural).
Densitatea: 72 locuitori pe kmp.
Capitala: Havana — 1 865 000 loc.
Orașe principale: Camagüey (260 000), Santiago de Cuba (251 700), Mariano (241 000), Santa Clara (166 800), Guantánamo (165 200), Sancti Spiritus (137 400), Ciego de Avila (122 600), Cienfuegos (187 800).
Moneda: 1 peso = 100 centavos.
Limba vorbită: Spaniola.
Specific geografic: Cel mai mare stat din regiunea Caraibilor. Include insulele Cuba, Pinos ș.a. Relief de cîmpie; în sud-est munții Sierra Maestra. Climă tropicală.
Economia: Zăcăminte — petrol, crom, mangan, nichel, fier, cupru, sare, aur, asfalt. Industrie — energie electrică, siderurgică, constructoare de mașini, chimică, materiale de construcții, textilă, încălțăminte, alimentară (produse zaharoase — 1970: circa 9 mil. t, locul II în lume), băuturi alcoolice, melasă (1970: circa 2 mil. t), conserve — carne, pește, fructe — țigări de foi, artizanat. Culturi — trestie de zahăr, orez (1970: circa 330 mii t), porumb, batate, manioc, banane, cafea, ananas, citrice, cacao, tutun. Bovine (1967: 7,2 mil. capete), porcine (331,5 mii capete), cabaline (897,7 mii capete), ovine (331,3 mii capete). Păduri (cedru, acaju — lemn mahon — tec). Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică (stat socialist).

Descoperită de Columb (1492); fostă colonie spaniolă. Independentă din 1898. La 1 ianuarie 1959 a fost răsturnat regimul dictatorial; Cuba a devenit primul stat socialist al emisferei vestice. Sărbători naționale: 1 ianuarie — Ziua eliberării; 26 iulie — Ziua insurecției naționale.

DAHOMEY

(République de Dahomey)

Suprafața: 112 622 kmp.
Populația (1969): 2 570 000 (84% rural, 16% urban).
Densitatea: 22,8 locuitori pe kmp.
Capitala: Porto Novo — 85 000 loc.
Orașe principale: Cotonou (120 000), Abomey (25 000), Ouidah (20 000), Parakou (20 000), Natitingou (14 400).
Moneda: 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite: Africane, franceza.
Specific geografic: Teritoriu situat în Africa, pe țărmul Golfului Guineei, pătrunzînd printr-o fîșie îngustă în interiorul continentului african. În afară de zona litorală, este acoperit de savane și păduri-galerii de-a lungul apelor.
Economia: Culturi — palmieri, bumbac, arahide, porumb (250 mii t), manioc (1,2 mil. t), banane, copra, cafea. Bovine (449 mii capete), porcine (353 mii capete), ovine.
Forma de guvernămînt: Republică.

Fostă colonie franceză. Independența: 1 august 1960.

DANEMARCA

(Kongeriget Danmark)

Suprafața: 43 069 kmp.
Populația (1969): 4 900 000 (45,7% urban, 54,3% rural).
Densitatea: 113,7 locuitori pe kmp.
Capitala: Copenhaga — 1 400 000 loc.
Orașe principale: Aarhus (187 000), Odense (132 000), Aalborg (95 000), Esbjerg (57 200), Randers (43 000).

Moneda : 1 krone = 100 öre.
Limba vorbită : Daneza.
Specific geografic : Teritoriu peninsular și insular între Marea Nordului și Marea Baltică. Nici un punct din interiorul țării nu depășește distanța de 60 km de mare. Poziție favorabilă în calea drumurilor comerciale maritime. Relief de cîmpie joasă, ușor vălurită (173 m. alt.). Climă temperat-oceanică.
Economia : Domină ramurile bazate pe prelucrarea resurselor agricole. 73,8% terenuri cultivate, 10,2% păduri. Industrie — energie electrică (1968 : 11,7 miliarde kWh), extractivă (caolin, chihlimbar), construcții de mașini (electrotehnică, navale), chimică, textile-încălțăminte, alimentară (1967 : lapte — 5,8 mil. t ; unt — 166 mii t ; brînză 134 mii t ; carne 1,1 mil. t). Culturi — orz (438,2 mii t), ovăz, secară, grîu, (421 mii t), cartofi, sfeclă, legume, mere, furaje. Porcine (1968 : 8 mil. capete), bovine (1968 : 3,1 mil. capete), cabaline, păsări. Pescuit. Turism (1968 : 0,47 mil.).
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Statul se constituie în secolul IX. Face parte o vreme din Confederația scandinavă (1397—1521). O nouă Constituție în 1953. Sărbătoarea națională : 11 martie — Ziua nașterii regelui.

REPUBLICA DOMINICANA

(República Dominicana)

Suprafața : 48 734 kmp.
Populația (1969) : 4 174 000 (70% rural, 30% urban).
Densitatea : 86 locuitori pe kmp.
Capitala : Santo Domingo — 650 000 loc. **Orașe principale :** Santiago de los Caballeros (335 000), San Cristobal (286 100), La Vega (284 100), San Francisco de Macoris (165 000).
Moneda : 1 peso = 100 centavos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Situată în America Centrală, în partea orientală a insulei Haiti. Regiune muntoasă (3 175 m. alt.) ; în est cîmpie.
Economia : Țară agrară. Culturi — trestie de zahăr (1967 : 7 mil. t), cafea (1967 : 76 mii t), cacao (30 mii t), arahide (50 mii t), tutun (30 mii t), banane (450 mii t), orez (147 mii t), porumb, batate, manioc, fasole. Bovine (1967 : 810 mii capete), porcine (808 mii capete). Albinărit. Zăcăminte.
Forma de guvernămînt : Republică.

Cristofor Columb debarcă aici în 1492. Fostă colonie franceză și spaniolă. Independentă din 1821.

ECUADOR

(República del Ecuador)

Suprafața : 283 561 kmp.
Populația (1969) : 5 890 000 (35% urban, 65% rural).
Densitatea : 21 locuitori pe kmp.
Capitala : Quito (la 2 800 m altitudine) — 500 000 loc. **Orașe principale :** Guayaquil (651 500), Cuenca (70 000), Ambato (55 000), Riobamba (43 000).
Moneda : 1 sucre = 100 centavos.
Limbi vorbite : Spaniola, amerindiene.
Specific geografic : În nord-vestul Americii de Sud ; este tăiat de Ecuator. De la nord la sud este brăzdat de culmile Anzilor (Cordilierii de vest — vulcanul stins Cimborazo — 6 277 m și Cordilierii de est). Păduri 60%, pășuni 7%, suprafețe arabile 4,5%.
Economia : Zăcăminte — aur, argint, petrol, sulf, cupru. Industrie — energie electrică, ciment, chimică, medicamente, textilă, încălțăminte. Culturi — banane (1967 : 1,3 mil. t exportate), cafea (74,5 mii t), cacao (51,4 mii t), grîu, porumb, orez (112 mii t), cartofi (351 mii t), legume, trestie de zahăr, citrice, papaia, ananas, bumbac, palmieri, arborele de cauciuc, tutun. Ovine (1,8 mil. capete), bovine (1,6 mil. capete), porcine (1,3 mil. capete), caprine, cabaline, lame. Păduri (lemn de balsa).
Forma de guvernămînt : Republică.

Din anul 1532, colonie spaniolă. 1809—1822 : lupta pentru independență (proclamată la 10 august 1809, data aniversată de sărbătoarea națională). Din 1822 pînă în 1830 face parte din Republica Columbia. Din 1830, republică independentă.

ELVEȚIA

(Suisse ; Schweiz ; Svizzera)

Suprafața : 41 288 kmp.
Populația (1968) : 6 147 000.
Densitatea : 148,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Berna — cu suburbii — 250 000 loc. **Orașe principale :** Zürich (664 000), Basel (358 700), Geneva (301 000), Lausanne (216 000).
Moneda : 1 franc elvețian = 100 centimes.
Limbi vorbite : Germana, franceza, italiana, retoromana.
Specific geografic : Situată în Europa centrală. Aproximativ 60% din teritoriu este acoperit de munți masivi (Alpii elvețieni, Jura), străbătuți de pasuri de înălțime : St. Bernard, Simplon (2010 m). Cunoscută prin frumoasele peisaje alpine.
Economia : Zăcăminte — sare (1967 : 190 mii t), ape minerale, asfalt, mangan, marmură, fier, bauxită. Industrie — energie electrică (1968 : 30,3 miliarde kWh), constructoare de mașini, aparate de precizie (ceasornice — circa 70 mil. bucăți pe an), chimică, ciment (1968 : 4,3 mil. t), coloranți, medicamente, cosmetică, textilă, confecții, încălțăminte, bijuterii, alimentară. Culturi — grîu (338 mii t), orz (107 mii t), secară,

ovăz, furaje, cartofi (1967 : 1,1 mil. t), sfeclă de zahăr (1967 : 423 mii t). Bovine (1968 : 1,9 mil. capete), porcine (1968 : 1,65 mil. capete). Turism (1968 : 7,83 mil.).
Forma de guvernămînt : Republică federală.

În anul 1848 a fost adoptată constituția prin care Elveția s-a transformat în stat federal unitar. Astăzi, republică federală cu 22 de cantoane, care au o anumită autonomie administrativă. 1 august — Aniversarea întemeierii Confederației helvetice (1291).

ETIOPIA

(Ye Itiopia Neguse Neguest Menguist)

Suprafața : 1 221 900 kmp.
Populația (1969) : 24 769 000 (89% rural, 11% urban).
Densitatea : 20 locuitori pe kmp.
Capitala : Addis Abeba — 644 190 loc.
Orașe principale : Asmara (190 500), Dessié (53 500), Dire-Dawa (50 000), Harrar (40 500), Massawa (23 000).
Moneda : 1 dolar etiopian = 100 cents.
Limbi vorbite : Amhara, araba, galla, engleza, italiana.
Specific geografic : Țară muntoasă, situată în nord-estul Africii.
Economia : Zăcăminte — platină, aur, argint, fier, sare, petrol, cărbune. Industrie — extractivă, energie electrică, ciment, textilă, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — cafea (155 mii t), orz (1967 : 1,4 mil. t.), porumb (827 mii t), grîu (730 mii t), mei, banane, trestie de zahăr, cartofi, batate, gumă arabică, tutun, sorg (922 mii t). Bovine (25,8 mil. capete), ovine (24,9 mil. capete), caprine (16 mil. capete), cabaline (1,4 mil. capete), cămile (960 mii capete). Pescuit (perle).
Forma de guvernămînt : Monarhie.

Stat foarte vechi. Statul etiopian modern s-a constituit în a doua jumătate a secolului XIX. Sărbători naționale : 5 mai — Ziua eliberării ; 23 iulie — Ziua de naștere a împăratului.

FIJI

Suprafața : 18 272 kmp.
Populația (1968) : 505 000.
Densitatea : 28 locuitori pe kmp.
Capitala : Suva — 58 000 loc.
Moneda : 1 liră fijiană = 20 shillings.
Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Stat insular situat în sud-vestul Oceanului Pacific. Arhipelagul cuprinde 844 de insule, din care 106 locuite. Insulele principale : Viti Levu și Vanua Levu. Climă tropicală umedă.
Economia : Zăcăminte — aur. Industrie — mici întreprinderi pentru prelucrarea produselor agricole.

Colonie britanică din anul 1874. Stat independent de la 10 octombrie 1970. Membru al Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

FILIPINE

(Philippines)

Suprafața : 300 000 kmp.
Populația (1969) : 37 158 000 (80% rural, 20% urban).
Densitatea : 124 locuitori pe kmp.
Capitala : Quezon City — 522 800 loc. ; Manila—sediu al guvernului (1 499 000).
Orașe principale : Cebu (332 100), Davao (288 300), Basilan (201 400), Iloilo (194 000), Zamboanga (131 500).
Moneda : 1 peso = 100 centavos.
Limbi vorbite : Tagalog, engleza, spaniola.
Specific geografic : Arhipelag situat în partea de vest a Oceanului Pacific (format din 7 107 insule din care 2773 au nume). Climat maritim tropical. Păduri 41,2%, teren agricol 26,4%, pășuni 11%.
Economia : Zăcăminte — aur (1968 : 16 000 kg), argint (29 000 kg), crom, platină, fier (1968 : 1,35 mil. t), cupru, mangan și cărbune. Industrie — chimică, ciment (1,6 mil. t), textilă (broderii), sticlă, ceramică, alimentară. Culturi — orez (1967 : 4,2 mil. t), porumb (1968 : 1,5 mil. t), batate, trestie de zahăr (1967 : 1,44 mil. t zahăr), cînepă (de Manila) (1,2 mil. t), copra (1,61 mil. t), cafea, cacao, banane, cauciuc, sisal, rafie, tutun. Porcine (1967 : 5,3 mil. capete), bubaline (3,93 mil. capete), bovine (1,58 mil. capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Colonie spaniolă din 1565. Independentă din 4 iulie 1946.

FINLANDA

(Suomen Tasavalta)

Suprafața : 337 000 kmp.
Populația (1969) : 4 705 000 (52% rural, 48% urban).
Densitatea : 14 locuitori pe kmp.
Capitala : Helsinki — 642 300 loc.
Orașe principale : Turku (152 800), Tampere (179 100), Lahti (87 100), Oulu (81 200).
Moneda : 1 marcă = 100 pennia.
Limbi vorbite : Finlandeza, suedeza.
Specific geografic : Situată în nordul Europei, ocupă primul loc prin numărul de lacuri. („Țara celor o mie de lacuri" are în realitate circa

60 000 lacuri — adică 31 613 kmp). 60% din teritoriu este acoperit de păduri de conifere. Munți în partea nordică, podiș central, cîmpii litorale.
Economie : Zăcăminte — cupru, fier, nichel, aur, argint, azbest, piatră de construcții și pavaj. Industrie — energie electrică (1968 : 17,8 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 1,1 mil. t ; oțel — 893 mii t), construcții de mașini, chimică, prelucrarea lemnului (cherestea — 1968 : 6 mil. mc), construcții navale, materiale de construcție, mobilă, celuloză (4 mil. t), hîrtie (3,5 mil. t), sticlă, porțelanuri, textile, confecții, alimentară. Culturi — ovăz (940 mii t), grîu (1968 : 516 mii t), orz (680 mii t), secară, cartofi, sfeclă, in, cînepă, furaje. Bovine (1968 : 2,1 mil. capete), ovine, porcine, cabaline, reni.
Forma de guvernămînt : Republică.

Independentă de la 6 decembrie 1917, zi aniversată de sărbătoarea națională.

FRANȚA

(République Française)

Suprafața : 547 026 kmp.
Populația (1 ianuarie 1970) : 50 600 000 (63% urban, 37% rural).
Densitatea : 92,5 locuitori pe kmp.
Capitala : Paris — cu suburbii — 8 537 400 loc. **Orașe principale :** Lyon (1 074 800), Marsilia (1 000 000), Lille (881 400), Bordeaux (555 200), Toulouse (439 800), Nantes (393 700), Nice (392 000), Rouen (369 800), Toulon (340 000), Strasbourg (334 700), Grenoble (332 400), Saint-Etienne (331 400), Lens (326 000).
Moneda : 1 franc = 100 centimes.
Limba vorbită : Franceza.
Specific geografic : Situată în partea de vest a Europei, scăldată de apele Oceanului Atlantic (vest) și de Marea Mediterană (sud). Mare diversitate a reliefului : Pirinei (peste 3 000 m), Masivul Central Francez (Mont D'or — 1886 m), Ardeni, Vosgi, Alpi. Climă temperată cu influențe oceanice.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 45,8 mil. t), petrol, gaze naturale (1968 : 5744 mil. mc), fier (1968 : 55,2 mil. t), bauxită, potasiu, antimoniu, ape minerale, marmură, piatră de construcție și pavaj. Industrie — energie electrică (1968 : 119,2 miliarde kWh), atomică, siderurgică (1968 : fontă — 16,4 mil. t ; oțel — 20,4 mil. t.), metalurgie neferoasă (aluminiu), constructoare de mașini, lemn (cherestea — 1967 : 8,3 mil. mc), celuloză, hîrtie, mobilă, prelucrare a petrolului, electrotehnică, optică, construcții navale, automobile, ciment (1968 : 25,4 mil. t), sticlă, porțelanuri, aparatură de precizie, chimică, cosmetică, textilă, confecții, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 14,8 mil. t), orz (9,72 mil. t), ovăz (2,82 mil. t), porumb (1968 : 5,2 mil. t), secară (362 mii t), orez, cartofi (10,4 mil. t), sfeclă de zahăr (1968 : 17 mil. t), legume, in, cînepă, tutun, viță de vie, citrice, măsline. Bovine (1968 : 21,4 mil. capete), ovine, porcine (1968 : 9,8 mil. capete), cabaline. Pescuit. Turism (1968 : 38,5 mil. — inclusiv tranzit). Flotă comercială (1969 : 5,962 mil. t).
Forma de guvernămînt : Republică.

Galia antică, locuită de populații celte și iberice, a fost supusă de romani. Primul rege franc este Clovis (481—511). Sistem monarhie pînă la Revoluție (1789—1793). A V-a republică — din 1958. Sărbătoarea națională : 14 iulie — Ziua căderii Bastiliei (1789).

GABON

(République de Gabon)

Suprafața : 267 667 kmp.
Populația (1968) : 480 000 (84% rural, 16% urban).
Densitatea : 2 locuitori pe kmp.
Capitala : Libreville — 85 000 loc. **Localități principale :** Port-Gentil (30 000), Lambaréné (7 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Situat în Africa ecuatorială, pe țărmul Guineei inferioare. Relief de podiș, cîmpii litorale. Climă ecuatorială.
Economia : Zăcăminte — fier, zinc, aur, mangan (585 mii t), uraniu, petrol (1968 : 4,64 mil. t), gaze naturale. Culturi — mei, manioc (125 mii t), batate, cacao, cocos, banane, cauciuc. Bovine (4 mii capete), ovine (50 mii capete), caprine (57 mii capete), porcine (5 mii capete). Lemn (ocum). Pescuit.
Formă de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Stat independent de la 17 august 1960.

GAMBIA

Suprafața : 11 295 kmp.
Populația (1969) : 357 000 (88% rural, 12% urban).
Densitatea : 32 locuitori pe kmp.
Capitala : Bathurst — 42 000 loc.
Moneda : 1 liră = 20 shillings.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Stat situat pe coasta de vest a Africii. Cîmpie, pe cursul inferior al Gambiei.
Economia : Zăcăminte — ilmenit. Culturi — arahide (132 mii t), mei, orez, porumb, manioc, banane, palmieri, copra. Bovine (232 mii capete),

caprine (197 mii capete), ovine (96 mii capete), porcine. Păduri. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fost protectorat al Marii Britanii. Țară independentă din 18 februarie 1965. Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ

(Deutsche Demokratische Republik)

Suprafața : 108 174 kmp.
Populația (1968) : 17 084 800 (73,3% urban, 26,7% rural).
Densitatea : 158 locuitori pe kmp.
Capitala : Berlin — 1 089 738 loc. **Orașe principale :** Leipzig (585 263), Dresda (505 100), Karl Marx-Stadt (294 800), Halle (276 480), Magdeburg (266 100), Erfurt (192 300), Rostock (183 300), Potsdam (110 800).
Moneda : 1 marcă — 100 pfennigen.
Limba vorbită : Germana.
Specific geografic : Stat situat în Europa centrală. La nord se întinde Cîmpia Germaniei (relief cu morene), la sud se află Munții Hercinici, Harz, Pădurea Turingiei, Metalici. Climă temperată, cu nuanțe oceanice.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 248,69 mil. t — ocupă primul loc în lume în extracția de lignit), fier, zinc, cupru, plumb, cositor, sare, potasiu. Industrie — energie electrică (1968 : 63,23 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fonta — 2,33 mil. t ; oțel — 4,09 mil. t), metalurgia neferoaselor, constructoare de mașini, optică, aparate de precizie, electrotehnică, construcții navale, chimică, materiale sintetice, medicamente, cosmetică, sticlă, porțelanuri, ciment (1968 : 7,36 mil. t), textilă, confecții, alimentară (1968 : unt 223,8 mii t, carne 1010 mii t, zahăr 535 mii t). Culturi — secară (1968 : 1,93 mil. t), orz, grîu (1968 : 2,37 mil. t), ovăz, cartofi (1967 : 12,63 mil. t), sfeclă de zahăr (1968 : 6,45 mil t). Porcine (1968 : 9,25 mil. capete), bovine (5,01 mil. capete), ovine (1968 : 1,81 mil. capete), păsări. Pescuit. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică democrată (stat socialist).

Republică proclamată la 7 octombrie 1949. Sărbători naționale : 8 Mai — Ziua eliberării de sub fascism ; 7 octombrie — Întemeierea Republicii Democrate Germane.

REPUBLICA FEDERALĂ A GERMANIEI

(Bundesrepublik Deutschland)

Suprafața : 247 973 kmp.
Populația (1968) : 58 015 000 (79 la sută urban, 21 la sută rural).
Densitatea : 234 locuitori pe kmp.
Capitala : Bonn — 143 700 loc. **Orașe principale :** Hamburg — (1 857 000), München (1 218 300), Colonia (Köln) (854 000), Essen (729 400), Düsseldorf (723 000), Frankfurt pe Main (680 000), Dortmund (658 000), Stuttgart (625 300), Bremen (601 000), Nürnberg (469 000).
Moneda : 1 marcă — 100 pfennigen.
Limba vorbită : Germana.
Specific geografic : Situată în Europa de vest, în nord se află cîmpia germană, în sud relieful este muntos (Renan, Harz, Pădurea Neagră, Jura Suabă, Franconiană). Podișul Bavariei și Cîmpia Rinului. Climă temperat-oceanică.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 213,33 mil. t) ; petrol (1968 : 7,98 mil. t), gaze naturale (1968 : 5738 mil. mc), fier (1968 : 7,71 mil. t), uraniu, sare, potasiu, magneziu, bauxită, plumb, zinc, cupru, aluminiu, argint. Industrie — energie electrică (1968 : 203,83 miliarde kWh), atomică, siderurgică (1968 : fontă — 30,3 mil. t ; oțel — 41,16 mil. t), ciment (1968 : 33,44 mil. t), construcții de mașini, metalurgie neferoasă, construcții navale, electrotehnică, optică, aparate de precizie, chimică, medicamente, cosmetică, cherestea, celuloză, hîrtie, textile, pielărie și încălțăminte, sticlă, porțelanuri, alimentară (1968 : unt — 524 mii t ; zahăr — 1,9 mil. t). Culturi — grîu (1968 : 6,2 mil. t), secară (1968 : 3,18 mil. t), orz, ovăz, porumb, cartofi (1968 : 19,2 mil. t), sfeclă de zahăr (1968 : 18,4 mil. t), viță de vie, fructe, legume, in, furaje, tutun. Porcine (1968 : 19,02 mil. capete), bovine (1968 : 13,97 mil. capete), ovine, cabaline, păsări. Păduri. Pescuit. Turism (1968 : 5,31 mil.). Flota comercială (1968 : 7,027 mil. t).
Forma de guvernămînt : Republică federală.

Republică proclamată la 23 mai 1949.

GHANA

(Republic of Ghana)

Suprafața : 238 537 kmp.
Populația (1968) : 8 545 000 (80% rural, 20% urban).
Densitatea : 35,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Accra — 600 200 loc. **Orașe principale :** Kumasi (301 000), Sekondi-Takoradi (161 000), Ho (115 900), Tamale (59 000), Cape Coast (56 700).
Moneda : 1 cedi = 100 pesewa.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în vestul Africii, în apropierea Ecuatorului și străbătut de meridianul 0° (Greenwich). Păduri ecuatoriale, savane. Fluviul Volta, care se varsă în golful Guineei.
Economia : Zăcăminte — aur (1968 : 24 t), mangan (1968 : 239,2 mii t), bau-

xită (1968 : 331 mii t), diamante. Industrie — extractivă, energie electrică, textilă, medicamente, alimentară, artizanat. Culturi — mei, porumb, (180 mii t), orez, sorg, manioc (125 mii t), batate, arahide, banane, palmieri, cola, copra, cacao (381 mii t — locul I în lume), piper, fistic, citrice, cauciuc, bumbac, tutun. Lemn (mahon). Ovine (518 mii capete), caprine (550 mii capete), bovine (532 mii capete), porcine. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie a Marii Britanii. Independentă de la 6 martie 1957 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

GIBRALTAR

Suprafața : 6 kmp.
Populația (1968) : 25 000.
Densitatea : 4167 locuitori pe kmp.
Centru administrativ : Gibraltar.
Moneda : 1 liră = 20 shillings.
Limbi vorbite : Engleza, spaniola.
Specific geografic : Teritoriu situat pe o mică peninsulă stîncoasă în extremitatea sudică a Peninsulei Iberice. Despărțit de Spania printr-o îngustă zonă neutră. Orașul fortificat Gibraltar, situat pe latura vestică a peninsulei ; fort militar și comercial, punct de aprovizionare a navelor, aeroport militar.
Economia : Șantier naval, țigarete, conserve. Turism.

Colonie britanică din anul 1704 ; are statut de dominion.

GRECIA (Ellas)

(Vasileion Tis Ellados)

Suprafața : 131 944 kmp.
Populația (1968) : 8 803 000 (56,2% urban, 43,8% rural).
Densitatea : 67 locuitori pe kmp.
Capitala : Atena — (cu Pireu) 1 852 709 loc. **Orașe principale :** Salonic (378 700), Patras (102 200), Iraclion (63 500), Larissa (55 400), Volos (49 300).
Moneda : 1 drahmă = 100 lepta.
Limba vorbită : Greaca.
Specific geografic : Teritoriu muntos, situat în sudul Peninsulei Balcanice, la Marea Mediterană. 4/5 din suprafață munți cu înălțimi mijlocii, numeroase depresiuni intramontane (Munții Pindului). Fenomene carstice. Țărmuri crestate cu numeroase golfuri. Climă mediteraneană (cu excepția regiunilor muntoase înalte).
Economia : Zăcăminte — minereu de fier, cărbune (1968 : 5,58 mil. t lignit), plumb, zinc, crom, nichel, bauxită (1968 : 1,7 mil. t), magneziu, argint, marmură. Industrie — energie electrică (1968 : 6,95 miliarde kWh), chimică, ciment (1968 : 4,95 mil. t), textilă, hîrtie, alimentară, țigarete. Culturi — grîu (1968 : 1,5 mil. t), porumb (1968 : 375 mii t), orz (1967 : 839 mii t), secară, ovăz, orez, măslini, citrice, viță de vie, smochine, bumbac, tutun. Păduri. Viermi de mătase. Pescuit. Ovine (1967 : 7,82 mil. capete), caprine, bovine (1968 : 1,1 mil. capete), porcine (1968 : 640 mii capete). Flotă comercială (1969 : 8,581 mil. t). Turism (1969 : 1,3 mil.).
Forma de guvernămînt : Regat.

Veche istorie și civilizație. Statul grec modern s-a constituit în 1830. Sărbătoarea națională : 25 martie — Aniversarea revoluției pentru independența națională.

GUADELUPA

(Guadéloupe)

Suprafața : 1 779 kmp.
Populația (1968) : 319 000.
Densitatea : 179 locuitori pe kmp.
Capitala : Basse-Terre — 15 000 loc.
Alte orașe : Pointe à Pitre (45 000), Les Abymes (48 430), Le Moule (15 000).
Limba vorbită : Franceza.
Moneda : 1 franc = 100 centimes.
Specific geografic : Situată în Marea Caraibilor, în America Centrală. E formată din două insule mari (Basse-Terre și Grande Terre) și din alte insule mici. Climă subecuatorială. Ploi abundente.
Economia : Energie electrică (27,5 mil. kWh). Culturi — trestie de zahăr (167 mii t), banane (155 mii t), cafea (250 t), cacao (200 t), ananas (300 t). Bovine (75 mii capete), porcine (31 mii capete), ovine (18 mii capete), cabaline.

Descoperită în anul 1493 de Cristofor Columb. Acum are statut de departament de peste mări al Franței.

GUATEMALA

(República de Guatemala)

Suprafața : 108 889 kmp.
Populația (1969) : 5 014 000 (66% rural, 34% urban).
Densitatea : 46 locuitori pe kmp.
Capitala : Guatemala — 700 000 loc.
Orașe principale : Quetzaltenango (65 000), Escuintla (62 000), Cobán (45 000), Puerto Barrios (37 450).
Moneda : 1 quetzal = 100 centavos.
Limbi vorbite : Spaniola, amerindiene.
Specific geografic : Stat situat în partea de nord-vest a Americii Centrale. Relief muntos, cu vulcani stinși și activi. Cîmpii litorale. Climă tropicală. Pășuni 53%, păduri 30%, teren arabil 13%.

Economia : Țară agrară. Culturi — cafea (1968 : 108 mii t), banane (200 mii t), porumb (1967 : 690 mii t), batate, trestie de zahăr, citrice, cicle (pentru gumă de mestecat). Zăcăminte — plumb, crom, sulf, zinc, aur, sare. Produse industriale : casnice, energie electrică, ciment. Bovine (1967 : 1,22 mil. capete), ovine (794 mii capete), cabaline (312 mii capete), porcine (814 mii capete).
Forma de guvernămînt : Republică.

Colonie spaniolă din secolul XVI. Independentă din 1821.

GUINEEA

(République de Guinée)

Suprafața : 245 857 kmp.
Populația (1968) : 3 795 000 (85% rural, 15% urban).
Densitatea : 15,4 locuitori pe kmp.
Capitala : Conakry — 200 000 loc. **Orașe principale :** Kankan (30 000), Kindia (41 000), Siguiri (12 700), Labé (12 500).
Moneda : 1 franc guinean = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Teritoriu situat în Africa de vest, pe țărmul Oceanului Atlantic. Relief în general de podiș (300—900 m altitudine) ; în interior — masive muntoase.
Economia : Zăcăminte — bauxită (1968 : 1,61 mil. t), fier, aur, diamante. Industrie — energie electrică (1967 : 200 mil.* kWh), metalurgie neferoasă. Culturi — mei, orez (300 mii t), sorg, batate, manioc (450 mii t), susan, arahide, banane, palmieri, cola, cafea, ananas. Păduri. Bovine (1,85 mil. capete), ovine (375 mii capete), porcine. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă de la 2 octombrie 1958 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

GUINEEA-BISSAU

(Guineea portugheză)

Suprafața : 36 125 kmp.
Populația (1968) : 529 000.
Densitatea : 13 locuitori pe kmp.
Capitala : Bissau — 25 000 loc. **Localități principale :** Bafata (3 300), Bolama (3 000).
Moneda : 1 escudo = 100 centavos.
Limbi vorbite : Africane, portugheza.
Specific geografic : Situată în Africa de vest. Cîmpie joasă, străbătută de numeroase cursuri de apă. Climă tropicală.
Economia : Culturi — cauciuc, arahide, orez, porumb, mei, manioc, palmieri. Bovine (230 mii capete), ovine (54 mii capete), caprine (144 mii capete), porcine (98 mii capete).

Colonie portugheză din secolul XVI ; statut de provincie (posesiune) portugheză.

GUINEEA ECUATORIALĂ

Suprafața : 28 051 kmp.
Populația (1969) : 286 000 (95% rural, 5% urban).
Densitatea : 10 locuitori pe kmp.
Capitala : Santa Isabela — 37 200 loc. — sediul guvernului (pe Insulele Fernando Póo) ; Bata — 27 000 loc. (pe teritoriul continental : Rio-Muni).
Moneda : 1 peseta = 100 centimos.
Limbi vorbite : Africane, spaniola.
Specific geografic : Situată în Africa ecuatorială, la țărmul Golfului Guineei. Este compusă din teritoriile Rio-Muni (continentală) și Fernando Póo (insulară). Relief de podiș, cîmpie. Climă ecuatorială.
Economia : Culturi — cacao (38 t), cafea, palmieri, bananieri, manioc, orez. Lemn (abanos și palisandru). Bovine (3 mii capete), ovine (26 mii capete), porcine. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Din anul 1843 a fost colonie spaniolă, iar în anul 1959 i s-a impus statutul de provincie spaniolă. Stat independent de la 12 octombrie 1968.

GUYANA

(Guyana = Demerara)

Suprafața : 214 969 kmp.
Populația (1969) : 742 000.
Densitatea : 3,1 locuitori pe kmp.
Capitala : Georgetown — 176 100 loc.
Orașe principale : New Amsterdam (15 000).
Moneda : 1 dolar guyanez = 100 cents.
Limbi vorbite : Engleza, amerindiene.
Specific geografic : Situată în partea de nord-est a Americii de Sud. Relief în trepte : cîmpie litorală, podiș slab vălurit, munți (Roraima — 2 771 m). Climă subecuatorială, umedă.
Economia : Zăcăminte — aur, bauxită (3,3 mil t), diamante. Industrie — alimentară (zahăr — 294 mii t), pielărie. Culturi — orez (1968 : 118 mii t), trestie de zahăr, cocos, cafea, cacao. Lemn. Bovine (315 mii capete), porcine (68 mii capete), ovine (87 mii capete), cabaline. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie a Marii Britanii. Independentă de la 26 mai 1966. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

GUYANA FRANCEZĂ

(Guyane Française)

Suprafaţa : 91 000 kmp.
Populaţia (1968) : 40 000.
Densitatea : 0,4 locuitori pe kmp.
Capitala : Cayenne — 20 000 loc.
Limba vorbită : Franceza.
Moneda : 1 franc = 100 centimes.
Specific geografic : Situată pe coasta nord-estică a Americii de Sud. 90 la sută din ţară — acoperită de păduri.
Economia : zăcăminte — aur, tantalit, bauxită, mangan. Culturi — trestie de zahăr (5 000 t), orez, porumb, manioc (5 mii t), banane (1,28 mii t), ananas. Bovine (2,5 mii capete), ovine (1,23 mii capete), porcine (5,9 mii capete). Pescuit.

Departament de peste mări al Franţei.

GUYANA OLANDEZĂ

(Surinam)

Suprafaţa : 163 265 kmp.
Populaţia (1968) : 375 000.
Densitatea : 2,2 locuitori pe kmp.
Capitala : Paramaribo — 130 000 loc.
Moneda : 1 florin surinamez = 100 cents.
Limbi vorbite : Amerindiene, olandeza.
Specific geografic : Teritoriu situat pe coasta nord-estică a Americii de Sud. Păduri — 75%, savane, munţi.
Economia : Zăcăminte — bauxită (1968 : 5,46 mil. t), aur, petrol. Culturi — trestie de zahăr (250 mii t), orez (96 mii t), cafea (377 t), cacao (185 t) nuci de cocos (7,3 mil. bucăţi) banane (34,6 mii t). Bovine (47 mii capete), porcine (11,3 mii capete), ovine. Pescuit.

Colonie olandeză din 1667.

HAITI

(République d'Haïti)

Suprafaţa : 27 750 kmp.
Populaţia (1969) : 4 768 000 (88% rural, 12% urban).
Densitatea : 172 locuitori pe kmp.
Capitala : Port au Prince — 250 000 loc. **Oraşe principale :** Cap-Haïtien (37 000), Gonaïves (20 000).
Moneda : 1 gourde = 100 centimes.
Limba vorbită : Franceza.
Specific geografic : Situată în Arhipelagul Antilelor Mari, face parte din grupul ţărilor Americii Centrale. Ocupă jumătatea vestică a insulei Haiti. Relief muntos. Climă tropicală.
Economia : Ţară agrară. Culturi — trestie de zahăr (79 mii t), sisal (30 mii t), bumbac, cafea (26,1 mii t), cacao. Bovine, cabaline. Se exploatează de către companiile străine bauxită (1968 : 370 mii t), cupru. Industrie — energie electrică (1967 : 72 mil. kWh), alimentară, textilă, ciment. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică.

Statul s-a constituit în 1844.

HONDURAS

(República de Honduras)

Suprafaţa : 112 088 kmp.
Populaţia (1969) : 2 495 000 (74% rural, 26% urban).
Densitatea : 22 locuitori pe kmp.
Capitala : Tegucigalpa — 190 800 loc.
Oraşe principale : San Pedro Sula (93 100), La Ceiba (31 900), Puerto Cortés (22 700), Tela (14 900).
Moneda : 1 lempira = 100 centavos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Situat în America Centrală. Străbătut de Cordilierii Americii Centrale (2 570 m) ; vulcani. Climă tropicală. Păduri 52%, păşuni 17,8%, teren arabil 8,9%.
Economia : Zăcăminte — argint (120 t), aur (180 kg), zinc (8 t), plumb. Industrie — textilă, alimentară. Ţară agrară : banane (1967 : 1,4 mil. t), cafea (62 mii t), tutun, abaca, orez (40 mii t), porumb (1967 : 800 mii t), fasole. Bovine (1,31 mil. capete), porcine (488 mii capete), cabaline (185 mii capete), ovine (78 mii capete). Lemn (acaju, cedru).
Forma de guvernămînt : Republică.

Colonie spaniolă din secolul XVI. Stat independent din 1821.

HONDURASUL BRITANIC = BELIZE

(British Honduras)

Suprafaţa : 22 965 kmp.
Populaţia (1969) : 119 000.
Densitatea : 5 locuitori pe kmp.
Capitala : Belize — 50 000 loc.
Moneda : 1 dolar H. B. = 100 cents.
Limbi vorbite : Engleza, spaniola.
Specific geografic : Teritoriu situat în America Centrală. Ocupă partea de răsărit a Peninsulei Yucatan. Păduri 90%, teren arabil 5,1%.
Economia : Ţară agrară. Culturi — trestie de zahăr (66 mii t), porumb, orez, banane. Bovine (42 mii capete), porcine (14 mii capete), cabaline, ovine. Apicultură. Industrie — prelucrarea lemnului, alimentară, bunuri de larg consum.

Colonie britanică

HONGKONG

(Seangan)

Suprafața : 1 034 kmp.
Populația (1969) : 3 988 000.
Densitatea : 3 857 locuitori pe kmp.
Capitala : Victoria — 1 000 000 loc.
Moneda : 1 Hongkong dolar = 100 cents.
Limbi vorbite : Chineza, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în sud-estul R. P. Chineze, alcătuit din insula Hongkong, insulele mici din apropiere și o fîșie îngustă de pe țărmul Peninsulei Tziulun.
Economia : Zăcăminte — minereu de fier (79 350 t), wolfram, caolin (4 300 t), grafit. Industrie — siderurgică, construcții navale, chimică, electrotehnică, textilă (fire de bumbac), ciment (248 000 t). Culturi — orez (21 mii t), legume. Bovine (17 mii capete), porcine (266 mii capete). Pescuit. Important centru comercial.

Posesiune britanică din 1841.

INDIA

(Bharat)

Suprafața : 3 268 000 kmp.
Populația (1970) : 550 000 000 (al doilea stat din lume ca număr al populației).
Densitatea : 166 locuitori pe kmp.
Capitala : New Delhi — 4 200 000 (cu Delhi și suburbiile).
Orașe principale : Bombay (4 902 000), Calcutta (4 763 000), Madras (1 881 122), Bangalore (1 431 292), Ahmedabad (1 414 200), Hyderabad (1 315 899), Kanpur (1 112 758).
Moneda : 1 rupie = 100 paise.
Limbi vorbite : Hindi, urdu, tamili, engleza și altele.
Specific geografic : Situată între culmile Munților Himalaya (la nord) pînă în extremitatea sudică a Peninsulei Hindustan, cea mai mare parte ocupată de podișul Decan. Este scăldată de apele Oceanului Indian. Cîmpii litorale.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 74,9 mil. t), fier (1968 : 27,7 mil. t), petrol, mangan, cupru, bauxită, aur, argint, mică, zinc, plumb, wolfram, toriu, pietre prețioase, sare. Industrie — energie electrică (1968 : 43,8 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 7,2 mil. t ; oțel — 6,4 mil. t), constructoare de mașini, autoturisme, aviație, electrotehnică, chimică, medicamente, ciment (1968 : 11,9 mil. t), ceramică, covoare, textilă (1968 : 981 mii t fire de bumbac, locul III în lume), confecții, pielărie și încălțăminte, hîrtie, alimentară, artizanat. Culturi — orez (1967 : 56,8 mil. t), grîu (1968 : 16,6 mil. t), porumb (1967 : 6,3 mil. t), sorg, orz (1967 : 2,5 mil. t), ceai, cafea, trestie de zahăr, bumbac, iută, arborele de cauciuc, mac, indigo, tutun. Bovine (177,6 mil. capete), caprine (60,9 mil. capete), bubaline (51,2 mil. capete), ovine (40,2 mil. capete), cabaline (1,3 mil. capete), cămile, elefanți domesticiți. Lemn (tec, santal). Pescuit. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică federală.

A obținut independența în 1947. În 1950 devine republică federală — 17 state și 9 teritorii administrate de către puterea centrală. Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth). Sărbători naționale : 26 ianuarie — Ziua republicii ; 15 august — Ziua independenței.

INDONEZIA

(Republik Indonesia)

Suprafața : 1 904 345 kmp (cu Irianul de Vest).
Populația (1968) : 112 823 000 (90% rural, 10% urban).
Densitatea : 59 locuitori pe kmp.
Capitala : Djakarta — 4 774 000. **Orașe principale :** Surabaja (1 310 000), Bandung (1 020 000), Semarang (503 100), Medan (479 100), Palembang (475 000), Makassar (384 200), Padang (325 000), Djokdjakarta (312 700).
Moneda : 1 rupiah = 100 sen.
Limbi vorbite : Bahasa, javaneza, sundaneza și altele.
Specific geografic : Situată în sud-estul Asiei, formată dintr-un mare număr de insule (Jawa, Sumatra, Kalimantan, Celebes, Irian). Munți de origine vulcanică formează osatura reliefului.
Economia : Zăcăminte — petrol (1967 : 25,3 mil. t), gaze naturale (1967 : 2,8 miliarde mc), cărbune, staniu (1968 : 13,8 mii t), bauxită (1968 : 912 mii t), cupru, mangan (1968 : 81,4 mii t), argint, aur, nichel (1968 : 6 mii t), sare. Industrie — constructoare de mașini (vapoare), aluminiu, ciment, sticlă, ceramică (alembang), textilă, alimentară. Culturi — orez (1967 : 14,8 mil. t), porumb (1967 : 2 960 mii t), trestie de zahăr, manioc, tapioca, ceai, cafea, cacao, copra, soia, batate, arahide, banane, mirodenii, arborele de cauciuc (1968 : 752 mii t), de chinină, indigo, gutapercă, tutun. Păduri (64% din suprafața țării — santal, acaju). Bovine (1967 : 6,75 mil. capete), ovine (2,34 mil. capete), porcine (2,94 mil. capete), cabaline. Pescuit. Flotă comercială.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie olandeză. Independentă de la 17 august 1945 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

IORDANIA

(Al-Mamlaka al Urduniyah al Hashimiyah)

Suprafața : 97 740 kmp.
Populația (1968) : 2 103 000 (56% rural, 44% urban).
Densitatea : 22 locuitori pe kmp.
Capitala : Amman — 378 000 loc. **Orașe principale** : Ierusalim (60 000), Nablus (50 000), Irbid (30 000), Hebron (43 000), Bethleem (25 000).
Moneda : 1 dinar iordanian = 1 000 fils.
Limba vorbită : Araba.
Specific geografic : Situată în sud-vestul Asiei ; ieșire la Marea Roșie ; regiunile orientale ocupate de semidesert și deșert.
Economia : Zăcăminte — sare, fosfați (1970 : prevăzută o producție de 2 mil. t), potasiu, marmură. Industrie — ciment, alimentară. Culturi — grîu (1967 : 248 mii t), orz (22,8 mii t), ovăz, sorg, viță de vie, măslini, citrice, tutun. Caprine (785 mii capete), ovine (1,4 mil. capete), bovine (74 mii capete), cămile (15 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Regat.

Constituită în mai 1946, sub denumirea de Regatul Transiordaniei. După includerea regiunii de vest (aprilie 1950) s-a transformat în Regatul Iordaniei. Sărbători naționale : 25 mai — Ziua independenței ; 14 noiembrie — Ziua aniversării regelui.

IRAK

(Iraq ; Al-Jumhuriya al Iraqiya)

Suprafața : 434 924 kmp.
Populația (1968) : 8 634 000 (33% urban, 67% rural).
Densitatea : 19,9 locuitori pe kmp.
Capitala : Bagdad — 1 884 000 loc. **Orașe principale** : Mossul (350 000), Basra (327 000), Kirkuk (225 000), An Najaf (92 000).
Moneda : 1 dinar irakian = 1 000 fils.
Limbi vorbite : Araba, kurda.
Specific geografic : Situată în principal în valea mănoasă a fluviilor Tigru și Eufrat ; regiuni muntoase în nord și nord-est ; ieșire la Golful Persic.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 73,85 mil. t), asfalt, sulf, sare. Industrie — textilă (covoare), pielărie și încălțăminte, ciment, alimentară, artizanat. Culturi — orz (1967 : 860 mii t), grîu (1,1 mil. t), orez (314 mii t), porumb, curmale, citrice, banane, bumbac, in, cînepă, tutun. Ovine (1967 : 5,6 mil. capete), caprine (1,77 mil. capete), bovine (836 mii capete), cabaline, asini.
Forma de guvernămînt : Republică.

Cele mai vechi urme din istoria actualului teritoriu pînă în mileniul IV î.e.n. In ultimele secole, ocupat de turci. Din 1918, sub mandat britanic. Independent din 1932. La 14 iulie 1958, republică. Sărbători naționale : 24 martie — Ziua eliberării ; 14 iulie — Ziua proclamării republicii.

IRAN

(Keshvare Shahanshahiyé Irân)

Suprafața : 1 648 000 kmp.
Populația (1968) : 26 985 000 (69% rural, 31% urban).
Densitatea : 16,3 locuitori pe kmp.
Capitala : Teheran — 2 803 130 locuitori. **Orașe principale** : Isfahan (424 100), Meshed (409 300), Tabriz (404 000), Abadan (302 200), Shiraz (269 300), Kermanshah (183 100).
Moneda : 1 rial = 100 dinari.
Limba vorbită : Farsi (persana).
Specific geografic : Situat în partea de sud-vest a Asiei. Relief muntos (Elburs, Zagros), regiuni de cîmpie pe litoralul Golfului Persic.
Economia : Zăcăminte — petrol (1969 : 167,6 mil. t), gaze naturale (1968 : 1,56 miliarde mc), cărbune, metale neferoase, pietre prețioase. Industrie — energie electrică (1968 : 4,5 miliarde kWh), construcții de mașini, textilă, ciment, chimică, pielărie, încălțăminte, alimentară, covoare (Tabriz, Kerman, Shiraz). Culturi — grîu (1968 : 4,8 mil. t), orz (1968 : 1,04 mil. t), orez (941 mii t), sfeclă de zahăr (1968 : 2,8 mil. t), ceai, curmale, citrice, bumbac, plante medicinale, tutun. Ovine (karakul și persane — 1968 : 28 mil. capete), caprine (1968 : 14 mil. capete), bovine (6,2 mil. capete), asini, cămile, viermi de mătase. Perle.
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

In 1971, Iranul aniversează 2 500 de ani de la întemeierea statului persan de către Cirus cel Mare. Pînă în 1935 purta denumirea de Persia. Sărbătoarea națională : 26 octombrie — Ziua nașterii Șahinșahului.

IRLANDA (EIRE)

(Poblacht Na h'Eireann)

Suprafața : 70 280 kmp.
Populația (1968) : 2 910 000 (40% urban, 60% rural).
Densitatea : 41,4 locuitori pe kmp.
Capitala : Dublin — 650 200 loc. **Orașe principale** : Cork (122 100), Limerick (55 900), Waterford (29 800), Galway (24 600).
Moneda : Lira irlandeză = 20 shillings.
Limbi vorbite : Irlandeza, engleza.
Specific geografic : Ocupă circa 85% din insula Irlanda (restul fiind reprezentat de Irlanda de Nord, parte a Regatului Unit al Marii Britanii). Cîmpie joasă și podiș. Țărmuri crestate,

climă temperat-oceanică. Rîuri mici, cu debite bogate.
Economia : Zăcăminte — cărbune, turbă. Industrie — energie electrică, prelucrarea petrolului, chimică, alimentară (unt — 60 mii t), textilă, confecții. Culturi — ovăz (1967 : 289 mii t), grîu (293 mii t), orz (666 mii t), cartofi (1,7 mil. t), sfeclă de zahăr (956 mii t), ierburi furajere, in, pomi fructiferi. Bovine (1967 : 5,56 mil. capete), ovine (4,24 mil. capete), porcine (985 mii capete), cabaline, păsări. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

S-a proclamat republică independentă în aprilie 1949.

ISLANDA

(Lydhveldidh Island)

Suprafața : 103 000 kmp.
Populația (1968) : 202 000 (36% rural, 64% urban).
Densitatea : 1,9 locuitori pe kmp.
Capitala : Reykjavik — 81 000 loc.
Orașe principale : Kopavogur (10 810), Akureyri (10 330), Hafnarfjördhur (9 500), Kopavohskaupstadhur (9 200), Keflavik (5 100).
Moneda : 1 króna islandeză = 100 aurar.
Limba vorbită : Islandeza.
Specific geografic : Țară muntoasă (2/3 din teritoriu are alt. 700—1 000 m). În interior, regiune vulcanică (circa 130 vulcani, circa 30 activi) ; 12% din teritoriu acoperit cu ghețari. Cîmpii litorale. Gheizeri. Țărmuri foarte crestate. Clima subarctică maritimă.
Economia : Țară agrară. Importanță deosebită — pescuitul. Zăcăminte — bauxită. Industrie — energie electrică (1967 : 700 mil. kWh), ciment (114 mii t), alimentară (prelucrarea peștelui), construcții navale, încălțăminte și articole din piele. Culturi — cartofi, sfeclă, legume. Ovine (1967 : 827 mii capete), bovine (53 mii capete), cabaline (35 mii capete), porcine. Pescuit (1967 : 8,95 mil. t). Turism.
Forma de guvernămînt : Republică.

Teritoriu colonizat (secolele IX—X) de scandinavi. Devine independentă la 17.VI.1944, cînd se termină uniunea cu Danemarca. Sărbătoarea națională : 17 iunie — Ziua proclamării republicii.

ISRAEL

(Medinat Israel)

Suprafața : 20 700 kmp.
Populația : (1968) : 2 745 000 (82,2% urban, 17,8% rural).
Densitatea : 133 locuitori pe kmp.
Capitala : Tel Aviv — 395 000 loc. **Orașe principale :** Haifa (209 000), Ierusalim (197 000), Ramat Gan (106 000), Holon (69 000), Petah Tikva (60 000).
Moneda : 1 liră israeliană = 100 agorot.
Limbi vorbite : Ebraica, idiș, araba, engleza și altele.
Specific geografic : Situat pe țărmul de răsărit al Mării Mediterane. Dealuri și podișuri. Înălțimi predominante pînă la 700 m ; climă subtropicală uscată, mediteraneană.
Economia : Zăcăminte — petrol (1967 : 130 mii t), asfalt, cupru (1968 : 9,3 mii t), sare, sulf, potasiu (1968 : 496 mii t), fier, fosfați, brom. Industrie — energie electrică (1968 : 5,5 miliarde kWh), constructoare de mașini, chimică, ciment, textilă, bijuterii, alimentară. Culturi — citrice (1967 : 1,08 mil. t), banane (50,8 mii t), grîu (220,8 mii t), arahide (12,8 mii t), sfeclă de zahăr (259,3 mii t), legume și cartofi (442,5 mii t), măsline (24,3 mii t), viță de vie (81,25 mii t struguri). Caprine și ovine (344 mii capete), bovine (221 mii capete). Pescuit. Turism (1968 : 400 mii).
Forma de guvernămînt : Republică.

Stat proclamat la 14 mai 1948, conform hotărîrii O.N.U. din 1947 cu privire la împărțirea Palestinei (fost teritoriu sub mandatul Marii Britanii). Sărbătoarea națională : Ziua independenței.

ITALIA

(Repubblica Italiana)

Suprafața : 301 225 kmp.
Populația (februarie 1970) : 54 341 100 (48% urban, 52% rural).
Densitatea : 179 locuitori pe kmp.
Capitala : Roma — cu suburbii : — 2 731 400 loc. **Orașe principale :** Milano (1 698 800), Neapole (1 270 800), Torino (1 166 000), Genova (848 100), Palermo (653 500), Bologna (488 500), Florența (457 700), Veneția (367 800).
Moneda : Liră italiană.
Limba vorbită : Italiana.
Specific geografic : Stat în sudul Europei, ocupă Peninsula Italică. Predomină relieful muntos și deluros ; cîmpii (podișuri). Vulcani activi. Climă continentală și mediteraneană.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 2,1 mil. t), petrol (1968 : 1,5 mil. t), gaze naturale (1968 : 10,4 miliarde mc), fier (1968 : 766 mii t), zinc, plumb, bauxită, mangan, mercur, antimoniu, sare, marmură, piatră de construcții, asfalt, caolin, sulf. Industrie — energie electrică (1968 : 101,9 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 7,9 mil. t ; oțel — 16,9 mil. t), constructoare de mașini, electrotehnică, metalurgie neferoasă, ciment (1968 : 29,5 mil. t), sticlă, ceramică, încălțăminte, alimentară, textilă, confecții. Culturi — grîu (1968 : 9,6 mil. t), porumb (1968 : 3,04 mil. t), orz, secară, orez,

ovăz, cartofi (1968 : 2,96 mil. t), sfeclă de zahăr (1968 : 11,7 mil. t), citrice (1968 : portocale — 1,35 mil. t ; lămîi — 720 mii t), viță de vie, măslini, bumbac, cînepă. Pomi fructiferi (1968 : mere — 1,98 mil. t ; pere 1,35 mil. t). Bovine (1968 : 9,8 mil. capete), porcine (1968 : 5,4 mil. capete), ovine (8,2 mil. capete), viermi de mătase. Pescuit. Corali. Turism (1968 : 28,98 mil. — inclusiv tranzit). Flotă comercială (1969 : 7,030 mil. t).
Forma de guvernămînt : Republică.

După căderea Imperiului roman de apus (secolul V), pe teritoriul actualei Italii iau ființă o serie de formații statale. Statul italian unitar a fost proclamat la 17 martie 1861. Regat. 1922—1943, regim dictatorial fascist. La 2 iunie 1946 (dată aniversată de sărbătoarea națională) Italia a fost proclamată republică.

IUGOSLAVIA

Republica Socialistă Federativă Iugoslavia

(Federativna Socialista Republika Jugoslavija)

Suprafața : 255 804 kmp.
Populația (1 ianuarie 1970) : 20 456 000 (41% urban, 59% rural).
Densitatea : 80 locuitori pe kmp.
Capitala : Belgrad — 800 000 loc. **Orașe principale :** Zagreb (503 000), Skoplje (228 000), Sarajevo (227 000), Ljubljana (182 000), Novi Sad (126 000), Rijeka (116 00), Split (114 000).
Moneda : 1 dinar = 100 para.
Limbi vorbite : Sîrbo-croata, slovena, macedoneana.
Specific geografic : Situată în partea nord-vestică a Peninsulei Balcanice. În nord-est are o zonă de cîmpie, drenată de Dunăre ; restul teritoriului este în bună parte muntos. Fenomene carstice ; numeroase depresiuni. Țărm la Marea Adriatică. Climă continentală (în regiunile interioare) și mediteraneană.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 26,7 mil. t), petrol (1969 : 2,5 mil. t), gaze naturale (1968 : 584 mil. mc.), fier (1968 : 2,8 mil. t), plumb (1968 : 108,1 mii t.), zinc (1968 : 90 mii t), cupru, antimoniu, bauxită, mangan. Industrie — energie electrică (1968 : 20,6 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 1,284 mil. t ; oțel — 1,924 mil. t), constructoare de mașini, chimică, electrotehnică, textilă, ciment (1968 : 3,76 mil. t), alimentară. Culturi — porumb (1968 : 6,8 mil. t), grîu (1968 : 4,3 mil. t), orz, ovăz, secară, cartofi (1968 : 2,7 mil. t), sfeclă de zahăr (1968 : 2,9 mil. t), viță de vie, măslini, tutun. Lemn. Ovine (1968 : 10,3 mil. capete), bovine (1968 : 5,6 mil. capete), porcine (1968 : 5,5 mil. capete), cabaline, păsări. Pescuit. Turism (1968 : 22,84 mil. — inclusiv tranzit).
Forma de guvernămînt : Republică socialistă federativă.

Stat format în 1918. Republică federativă populară la 29 noiembrie 1945 — Sărbătoarea națională. Republică socialistă federativă la 7 aprilie 1963.

JAMAICA

Suprafața : 10 962 kmp.
Populația (1968) : 1 913 000 (70% rural, 30% urban).
Densitatea : 175 locuitori pe kmp.
Capitala : Kingston — 511 500 loc.
Orașe principale : Montego Bay (23 900), Spanish Town (14 700).
Moneda : 1 liră jamaicană = 20 shilingi.
Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Situată în Marea Caraibilor, în Arhipelagul Antilele Mari. Străbătută de la est la vest de un lanț muntos (2 292 m). Podiș calcaros (nord), cîmpii litorale, climă tropicală.
Economia : Ramurile principale — agricultura și industria extractivă (bauxită — 1968 : 9,3 mil. t. — primul loc în lume). Culturi — trestie de zahăr (500 mii t), banane (180 mii t), cafea, cacao, copra, citrice. Deficitară în produse alimentare. Produse industriale — rom, tutun, energie electrică (800 mil. kWh), ciment (290 mii t).

Fostă colonie britanică. Independentă de la 6 august 1962. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

JAPONIA

(Nippon)

Suprafața : 369 661 kmp.
Populația (1970) : 103 321 900 (70% urban, 30% rural).
Densitatea : 273 locuitori pe kmp.
Capitala : Tokio — cu suburbii — 11 542 900 loc. **Orașe principale :** Osaka (3 156 882), Nagoya (2 000 000), Yokohama (2 040 000), Kyoto (1 398 100), Kobe (1 245 400), Kitakyushu (1 053 000), Nagasaki (725 000), Hiroshima (515 000).
Moneda : 1 yen = 100 sen.
Limba vorbită : Japoneza (nipona).
Specific geografic : Stat insular în Extremul Orient în apele Oceanului Pacific. Este format din patru mari insule : Hokkaido, Honshu, Shikoku, Kyushu. Regiuni muntoase, instabile. Vulcani activi (Fuji Yama) 3 776 m), cutremure frecvente (3—5 zilnic).
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 46,8 mil. t), gaze naturale (1968 : 2 miliarde mc.), cupru (1968 :

117,8 mil t), zinc, plumb (1967 : 72 mii t), fier (1968 : 2,13 mil. t), aur, argint, platină, cositor, sulf, petrol, sare. Industrie — energie electrică (1968 : 263 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 47,3 mil. t ; oțel — 66,9 mil. t), construcții de mașini (din 1956 Japonia se află pe locul I în lume în construcții navale), electrotehnică, chimică (1968 : sodă caustică — 1,9 mil. t, locul II în lume), de medicamente, textilă (fire de bumbac — 1968 : 551 mii t, locul IV în lume) ; fire de lînă — 163 mii t ; țesături de bumbac — 2,75 miliarde mp ; țesături de lînă 305,2 mil. mp. (locul II în lume pentru ambele produse), confecții, celuloză, hîrtie, ciment (1968 : 47,67 mil. t), sticlă, aglomerate din lemn. Culturi — orez (1967 : 18,6 mil. t), grîu (997 mii t), porumb, orz (1,02 mil. t), ovăz, soia, cartofi (3,63 mil. t), ceai, trestie de zahăr, sfeclă de zahăr. Bovine (1967 : 2,9 mil. capete), cabaline, porcine (1967 : 5,9 mil. capete), ovine. Pescuit. Turism. Flotă comercială (1969 : 23,987 mil t — locul II în lume).
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Primele formații statale au apărut la începutul e.n. Statul modern s-a constituit în a doua jumătate a secolului trecut. Sărbătoarea națională : 29 aprilie — Ziua de naștere a împăratului.

KENYA

(Jamhuri ya Kenya)

Suprafața : 582 644 kmp.
Populația (1969) : 10 890 000 (84% rural, 16% urban).
Densitatea : 18,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Nairobi — 479 000 locuitori.
Orașe principale : Mombasa (234 000), Nakuru (45 000), Kisumu (30 000).
Moneda : 1 shilling kenyan = 100 cents.
Limbi vorbite : Suahili, engleza și altele.
Specific geografic : Stat în Africa de est, situat de o parte și de alta a Ecuatorului. Relief de podiș, cîmpii litorale, munți (2 000—3 000 m) în vest. Munți vulcanici (Kenya, Elgon). Clima ecuatorială musonică.
Economia : Zăcăminte — aur, uraniu, sare. Industrie — ciment, metalurgică, ceramică, chimică, alimentară. Culturi — porumb (1,05 mil. t), mei, grîu (127 mii t), manioc, batate, trestie de zahăr, cafea (56 mii t), ceai, bumbac. Lemn. Bovine (7,24 mil. capete), caprine (6,5 mil. capete), ovine (5,37 mil. capete), cămile (180 mii capete). Pescuit. Fildeș. Turism (expediții de vînătoare, vizitarea parcurilor naționale, dintre care Tsavo, 20 000 kmp, 20 000 elefanți).
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie engleză. Independentă din 12 decembrie 1963 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

KUWEIT

(Dawlat al-Kuwait)

Suprafața : 16 000 kmp.
Populația (1 mai 1970) : 733 196 (dintre care băștinași circa 345 000).
Densitatea : 45,8 locuitori pe kmp.
Capitala : El-Kuwait — 250 000 loc.
Orașe principale : Mina al Ahmadi (50 000).
Moneda : 1 kuweit-dinar = 1 000 fils.
Limbi vorbite : Araba, engleza.
Specific geografic : Situat în partea de nord-vest a Golfului Persic. Cea mai mare parte a teritoriului este deșert și cîmpie litorală.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 122 mil. t). Industrie — energie electrică, chimică (petrochimică, îngrășăminte chimice), instalații complexe de desalinizare a apei de mare. Pescuit. Perle. Corali.
Forma de guvernămînt : Emirat.

Protectorat britanic din 1899 pînă în 1961, cînd a obținut independența. Sărbătoarea națională : 25 februarie — dobîndirea independenței.

LAOS

(Lang Xang)

Suprafața : 236 800 kmp.
Populația (1969) : 3 000 000.
Densitatea : 12,6 locuitori pe kmp.
Capitala : Vientiane — 200 300 loc. ; reședință regală — Luang Prabang (30 000). **Orașe principale :** Savannakhet (60 000), Thakhek (49 000), Saravane (30 000).
Moneda : 1 kip = 100 at.
Limbi vorbite : Lao, franceza.
Specific geografic. Stat situat în Peninsula Indochina. Nu are ieșire la mare ; relief muntos, acoperit de păduri tropicale. Traversat de fluviul Mekong.
Economia : În agricultură — 95% din populație. Terenuri arabile — 4,3% din suprafață. Păduri — 60%. Zăcăminte — cositor. Industrie — de prelucrare a lemnului, alimentară, ceramică, textilă. Culturi — orez (727 mii t), porumb, citrice, trestie de zahăr, mirodenii, cafea, ceai. Bovine (730 mii capete), bubaline (477 mii capete), elefanți domestici, cabaline (22 mii capete), porcine (278 mii capete).
Forma de guvernămînt : Monarhie.

Statul laoțian independent s-a format în sec. XIV. Ulterior, sub protec-

toratul francez. Laosul este independent de la 12 octombrie 1945. În baza constituției din 11.V.1947, completată în 29.IX.1956, devine monarhie constituțională. Sărbătoarea națională : 11 mai — Ziua constituției.

LESOTHO

(Kingdom of Lesotho)

Suprafața : 30 355 kmp.
Populația (1966) : 910 000.
Densitatea : 30 locuitori pe kmp.
Capitala : Maseru — 18 000 loc.
Moneda : 1 rand sudafrican = 100 cents.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în Africa de sud, înconjurat de teritoriul Republicii Sud-Africane. Relief muntos (munții Basuto — în medie 2 300—3 000 m alt.).
Economia : Resurse minerale neprospectate. Se extrag diamante (1967 : 22 mii carate). Agricultura — arabil 13,8% din suprafață ; cultura principală — porumbul (116 mii t). Bovine (4 mii capete), ovine (1,52 mil. capete), caprine (891 mii capete), cabaline (97 mii capete).
Forma de guvernămînt : Monarhie.

Protectorat al Marii Britanii din anul 1868 (Basutoland). Devine independent în 4 octombrie 1966. Membru al Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

LIBAN

Lebanon = Lubnan

(Al-Jumhuriya al-Lubnaniya)

Suprafața : 10 400 kmp.
Populația (1968) : 2 580 000.
Densitatea : 248 locuitori pe kmp.
Capitala : Beirut — 700 000 loc. **Orașe principale :** Tripoli (175 000), Sidon (50 000), Zahlé (40 000), Tir (23 000).
Moneda : 1 liră libaneză = 100 piaștri.
Limbi vorbite : Araba, franceza.
Specific geografic : Situat în Asia, pe țărmul răsăritean al Mării Mediterane. Relief muntos (munții Liban și Anti-Liban). Climă mediteraneană. Rîuri scurte.
Economia : Zăcăminte — fier, fosfați. Industrie — energie electrică, petrolieră, textilă, ciment, alimentară, artizanat. Culturi — grîu, orz, porumb, cartofi, măslini, viță de vie, stafide, citrice, banane. Ovine (198 mii capete), caprine (431 mii capete), bovine (97 mii capete). Păduri (renumiții cedri despre care se spune că au fost plantați cu mii de ani în urmă de către fenicieni). Pescuit. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică.

Teritoriu locuit în antichitate de către fenicieni (cunoscutele orașe-state sclavagiste — Tir, Sidon ș.a.). Între 1920—1941, teritoriu sub mandat francez. Stat independent de la 22 noiembrie 1943 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

LIBERIA

(Republic of Liberia)

Suprafața : 111 370 kmp.
Populația (1968) : 1 130 000 (80% rural, dar deplasarea spre urbanism este în creștere).
Densitatea : 10 locuitori pe kmp.
Capitala : Monrovia — 100 000 loc. **Orașe principale :** Greenville (30 000), Robertsport (25 000), River-Cess (15 000), Harper (5 000), Edina (5 000).
Moneda : 1 dolar liberian = 100 cents.
Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Stat în Africa de vest, pe coasta Oceanului Atlantic. Relief de podiș, dealuri, cîmpii litorale. Țărm lagunar. Climă ecuatorială. În podiș, păduri rare și savane.
Economia : Zăcăminte — minereu de fier (1968 : 16,2 mil. t. — primul loc dintre statele africane producătoare și exportatoare), platină, aur, diamante (1967 : 550 mii carate exportate), cupru. Culturi — orez, porumb, batate, manioc, palmieri, cola, cafea, cacao, cauciuc. Bovine (29 mii capete), porcine (33 mii capete), ovine și caprine (63 mii capete). Păduri (acaju, palisandru). Flotă comercială (1969 : 29,215 mil. t. — locul 1 în lume).
Forma de guvernămînt : Republică.

Fondat în 1822. În baza constituției din 26.VII.1847 a fost declarat stat independent și proclamat republică.

LIBIA

(Al-Jumhuriya al-Libiyya)

Suprafața : 1 759 540 kmp.
Populația (1969) : 1 875 000 (21% urban, 79% rural).
Densitatea : 1 locuitor pe kmp.
Capitala : Oficială — El Beida — 30 000 loc. ; Administrativă — Tripoli (379 900) ; Rezidențială — Bengazi (278 800). **Orașe principale :** Misurata (30 280), Darna, Al Marj.
Moneda : 1 liră libiană = 1 000 millièmes.
Limbi vorbite : Araba, italiana, engleza.
Specific geografic : Situată în nordul Africii, pe coasta Mării Mediterane. Podiș (200—600 m) cu depresiuni nisipoase (pustiu). În nord, cîmpie litorală. Climă tropicală de deșert și mediteraneană (în nord).
Economia : Zăcăminte — petrol

(1969 : 160 mil. t), sare. Culturi — orz (100 mii t), măsline (136 mii t), viță de vie, curmale, ricin, tutun. Caprine (1,4 mil. capete), ovine (1,62 mil. capete), cămile (256 mii capete), bovine (116 mii capete). Pescuit. Bureți marini. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie italiană. Independentă de la 24 decembrie 1951.

LIECHTENSTEIN

(Fürstentum Liechtenstein)

Suprafața : 158 kmp.
Populația (1969) : 21 433.
Densitatea : 135,6 locuitori pe kmp.
Capitala : Vaduz — 4067 loc. **Localități principale :** Schaan (3900), Balzers (2700), Triesen (2600).
Moneda : 1 franc elvețian — 100 centimes.
Limba vorbită : Germana.
Specific geografic : Situat în Europa centrală, între Austria și Elveția. Unul dintre „statele pitice" ale Europei.
Economia : Industrie — energie electrică (1968 : 55 mil. kWh), alimentară, textilă. Culturi — cereale, fructe, viță de vie. Lemn. Bovine (1967 : 6144 capete), ovine (1118 capete), porcine (4315 capete).
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

S-a constituit ca principat la 23 ianuarie 1719. Între 1867 și 1918 a fost dependent de Austro-Ungaria. Monarhie pe baza constituției din 5 X 1921.

LUXEMBURG

(Grand-Duché de Luxembourg)

Suprafața : 2 586 kmp.
Populația (1968) : 337 000 (62% urban, 38% rural).
Densitatea : 130,3 locuitori pe kmp.
Capitala : Luxembourg — 78 700 loc. **Orașe principale :** Esch-sur-Alzette (28 200), Differdingen (19 000), Düdelingen (14 700).
Moneda : 1 franc luxemburghez = 100 centimes.
Limbi vorbite : Franceza, germana.
Specific geografic : Situat în vestul Europei, în Podișul Ardenilor (partea de nord) și în cîmpia Mosellei (sudul). Clima — temperată oceanică.
Economia : Industrie — siderurgică (1968 : minereu de fier — 6,4 mil. t ; fontă — 4,3 mil. t ; oțel — 4,8 mil. t), ciment, pielărie, alimentară. Culturi — ovăz, grîu, orz, secară, cartofi, viță de vie. Lemn. Bovine (1968 : 188 mii capete), porcine (106 mii capete), ovine, cabaline.
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

S-a constituit ca stat în secolul X. Între 1477 și 1684 face parte din posesiunile habsburgice. În 1815 — Congresul de la Viena — este proclamat Ducat independent. Sărbătoarea națională : 23 iunie.

MACAO

(Aomin)

Suprafața : 16 kmp.
Populația (1969) : cca. 300 000.
Densitatea : cca. 18 750 locuitori pe kmp.
Capitala : Macao — 161 200 loc.
Moneda : 1 pataca = 100 avos.
Limbi vorbite : Chineza, portugheza, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în sud-estul R. P. Chineze, în Peninsula Macao.
Economia : Culturi — ceai, orez, indigo, tutun. Viermi de mătase. Comerț de tranzit. Pescuit. Turism.

În 1557 a fost arendat Portugaliei. Din 1848, ocupat de Portugalia ; are statut de provincie (posesiune) portugheză.

MALAYEZIA

(Federation of Malaysia)

Suprafața : 332 632 kmp.
Populația (1969) : 11 835 000 (57,5% rural, 42,5% urban).
Densitatea : 35,5 locuitori pe kmp.
Capitala : Kuala Lumpur — 500 000 loc. **Orașe principale :** Georgetown (235 000), Ipoh (125 900), Malacca (70 000), Kuching (54 700), Jesselton (22 000).
Moneda : 1 dolar malayezian — 100 cents.
Limbi vorbite : Malayeza, engleza.
Specific geografic : Stat peninsular și insular. Relief muntos și deluros ; cîmpii litorale. Climă ecuatorială. Vegetație abundentă.
Economia : Zăcăminte — staniu (1968 : 73,3 mii t), fier (1968 : 5,39 milioane t), petrol, cărbune, aur, bauxită (1968 : 900 mii t), wolfram, fosfați, titan, azbest. Industrie — siderurgică, construcții de mașini, textilă, ciment, produse alimentare, produse de artizanat. Culturi — cauciuc natural (Malaya dă 1/3 din producția mondială ; 1968 : 1,1 mil. t), orez, ananas, ceai, porumb, cafea, copra, palmieri, mirodenii (piper), gutapercă, bumbac, cînepă de Manila, tutun. Lemn (tec, abanos, santal). Pescuit. Turism.

Forma de guvernămînt: monarhie electivă federală.

Federație formată din Malaya, Sabah (Borneo de nord) și Sarawak, Foste colonii britanice. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth). Sărbătoarea națională: 31 august — Ziua proclamării independenței.

MALAWI

(Republic of Malawi)

Suprafața: 117 800 kmp.
Populația (1968): 4 285 000 (80% rural, 20% urban).
Densitatea: 36,6 locuitori pe kmp.
Capitala: Zomba — 20 000 loc. — se prevede transferarea la Lilongwe (20 000). **Orașe principale:** Blantyre-Limbe (150 000), Nizuzu (8 200).
Moneda: Lira malawi = 20 shillings.
Limbi vorbite: Bantu, engleza.
Specific geografic: Stat situat în sud-estul Africii. Relief predominant de podiș; la est, marele graben african în care se află lacul Nyassa. Masivul muntos Mlanje (sud-est) — 3 000 m. alt. Climă ecuatorială musonică.
Economia: Zăcăminte — bauxită, fier, aur, cupru, uraniu (neexploatate). Industrie — alimentară. Culturi — porumb (920 mii t), mei, sorg, manioc, tung, ceai, bumbac, tutun. Lemn (cedru, tec, mogan). Caprine (600 mii capete), ovine (81 mii capete), porcine (143 mii capete), bovine (455 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică.

Fost protectorat al Marii Britanii (1891), sub denumirea de Nyassaland. Independent din 6 iulie 1964. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

MALDIVE

(Maldive Islands)

Suprafața: 298 kmp.
Populația (1968): 104 000.
Densitatea: 349 locuitori pe kmp.
Capitala: Malé — 15 000 loc.
Moneda: 1 rupie = 100 cents.
Limbi vorbite: Singaleza, araba, engleza.
Specific geografic: Grup de insule coraligene (circa 2 000) în Oceanul Indian, circa 700 km la vest de insula Ceylon. Climă ecuatorială musonică.
Economia: Culturi — mei, orez, cocos, copra, fructe. Pescuit. Perle.
Forma de guvernămînt: Republică.

Din 1887 a devenit protectorat britanic. La 26 iulie 1965 declarat independent. La 11 noiembrie 1968 — republică.

REPUBLICA MALGAȘĂ

Madagascar

(République Malgache)

Suprafața: 587 041 kmp.
Populația (1969): 6 643 000 (88% rural, 12% urban).
Densitatea: 11 locuitori pe kmp.
Capitala: Tananarive — cu suburbii — 450 500 loc. **Orașe principale:** Tamatave (50 500), Majunga (50 400), Tuléar (39 000), Fianarantsoa (39 400).
Moneda: 1 franc malgaș = 100 centimes.
Limbi vorbite: Malgașa, franceza.
Specific geografic: Stat situat în sud-estul Africii (insula Madagascar), în Oceanul Indian (circa 400 km de coasta continentului). Relief muntos (vîrfurile de circa 3 000 m alt.).
Economia: Zăcăminte — grafit (70 015 t), mică, pietre prețioase, metale neferoase. Industrie — energie electrică, ciment, alimentară. Culturi — orz, orez (1968: 1,5 mil. t), sorg, mei, manioc, cartofi, arahide, banane, cafea, sisal, trestie de zahăr (1,1 mil. t), bumbac, tutun. Lemn (abanos, palisandru, acaju, mogan, trandafir). Bovine (zebu — 1969: 9 mil. capete), caprine, ovine, porcine (560 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă de la 26 iunie 1960. Sărbătoarea națională: 14 octombrie — Ziua proclamării republicii.

MALI

(République du Mali)

Suprafața: 1 240 000 kmp.
Populația (1968): 4 787 000 (90% rural, 10% urban).
Densitatea: 4 locuitori pe kmp.
Capitala: Bamako — 363 700 loc. **Orașe principale:** Kayes (140 200), Segou (29 200), Sikasso (22 900), Timbuktu (9 000).
Moneda: 1 franc malian = 100 centimes.
Limbi vorbite: Africane, franceza.
Specific geografic: Situat în vestul Africii, în bazinul superior al Nigerului. Relief de podiș (200—500 m alt.). Cîmpii (cîmpia Senegalului și Nigerului). Climă tropicală de deșert și subecuatorială musonică (în sud).
Economia: Zăcăminte — bauxită, mangan, fier, uraniu, aur. Culturi — orz, arahide (160 mii t), orez (159 mii t), mei, bumbac. Lemn. Ovine și caprine (9,9 mil. capete), bovine (4,6 mil. capete), cabaline (170 mii capete), cămile (165 mii capete). Pește. Industrie — energie electrică (1965:

34,8 milioane kWh), ciment, alimentară, textilă, pielărie.
Formă de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Stat independent de la 22 septembrie 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

MALTA

(State of Malta)

Suprafața : 316 kmp.
Populația (1960) : 319 000.
Densitatea : 1009 locuitori pe kmp.
Capitala : La Valletta — 18 350 loc.
Orașe principale : Sliema (23 200), Birkirkara (17 000), Hamrun (13 700), Victoria (6 320).
Moneda : Lira malteză.
Limbi vorbite : Malteza, engleza.
Specific geografic : Situat în partea centrală a Mării Mediterane. Insulele Malta, Gozo și Comino. Relief de cîmpie și deal. Climă mediteraneană.
Economia : Industrie — textilă, artizanat, articole de pielărie, alimentară. Culturi — grîu, cartofi, orz, legume, viță de vie, citrice. Caprine (23,4 mii capete), ovine (19 mii capete), porcine (23,4 mii capete), bovine (7,5 mii capete). Pescuit.
Formă de guvernămînt : Monarhie parlamentară.

Fostă colonie britanică, proclamată stat independent din 21.IX.1964 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

MAROC

(Al-Mamlaka al-Maghrebia)

Suprafața : 445 050 kmp.
Populația (1969) : 15 050 000 (23% urban, 77% rural).
Densitatea : 34 locuitori pe kmp.
Capitala : Rabat (410 000). **Orașe principale :** Casablanca (1 250 000), Marrakech (295 000), Fez (270 000), Meknes (225 000), Tanger (170 000), Oujda (150 000).
Moneda : 1 dirham = 100 franci marocani.
Limbi vorbite : Araba, berbera, franceza.
Specific geografic : Situat în nord-vestul Africii. Șiruri muntoase (Rif, Atlasul mijlociu, Anti-Atlas), cîmpii bogate în vest, platouri bine cultivate în centru, zonă presahariană din sud spre est.
Economia : Zăcăminte — fosfați (1968 : 11,3 mil. t), zinc, argint, fier (1968 : 850 mii t), mangan, nichel, plumb, cobalt, antimoniu, cărbune, petrol. Industrie — energie electrică, chimică, textilă, alimentară. Artizanat. Culturi — grîu (1 mil. t), orz (1,1 mil. t), porumb, măslini, cartofi, sfeclă de zahăr, tutun, citrice, viță de vie. Bovine (2,9 mil. capete), ovine (15 mil. capete), caprine (7,4 mil. capete), cămile (200 mii capete), cabaline. Turism.
Formă de guvernămînt : Monarhie constituțională.

În 1912 a fost împărțit într-un protectorat francez și unul spaniol. Tangerul devine zonă internațională (1923). Independent de la 3 martie 1956. Sărbători naționale : 3 martie — Ziua independenței ; 18 noiembrie — Ziua națională.

MARTINICA

(Département de Martinique)

Suprafața : 1 102 kmp.
Populația (1968) : 324 000.
Densitatea : 294 locuitori pe kmp.
Capitala : Fort de France — 96 000 loc. **Orașe principale :** Sainte-Marie (19 500), Lamentin (18 600), Trinité (9 000).
Moneda : 1 franc = 100 centimes.
Limba vorbită : Franceza.
Specific geografic : Insulă în Arhipelagul Antilelor Mici. Formată în mare parte din roci vulcanice (vulcanul activ Montagne Pelée — 1 350 m). Păduri ecuatoriale și savane. Climă tropicală umedă.
Economia : Industrie — alimentară. Culturi — manioc, batate, banane (1968 : 223 mii t), ananas, trestie de zahăr (1968 : 37 mii t), cacao, cafea, mirodenii. Lemn (acaju, trandafir). Bovine (38 mii capete), porcine (30 mii capete), ovine (18 mii capete), caprine. Pescuit.

Descoperită în anul 1502 de Cristofor Columb. În secolul XVII devine colonie franceză. În prezent are statut de Departament de peste mări al Franței.

MASCAT ȘI OMAN

(Sultanat Masquat wa Oman)

Suprafața : 212 380 kmp.
Populația (1969) : 565 000.
Densitatea : 3 locuitori pe kmp.
Capitala : Mascat — 7 000 loc. **Orașe principale :** Matrah (14 000), Sur (12 000).
Moneda : 1 Saidi — Riyal sau Mascat — Riyal = 200 baizas ; rupia indiană.
Limbi vorbite : Araba, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în sudul Peninsulei Arabe. Relief muntos (pînă la 3 352 m alt.) în nord-est ; restul — podiș, deșert. Clima tropicală, aridă.
Economia : Zăcăminte — petrol, cupru, plumb, sulf. Industrie — textilă

(covoare), bijuterii, ceramică. Culturi — grîu, orz, ovăz, curmali, rodii, citrice, banane. Ovine, caprine, cămile, asini. Pescuit (perle).
Forma de guvernămînt : Sultanat.

Se compune din imamatul Oman și sultanatul Mascat și constituie un protectorat britanic.

MAURICIU

(Mauritius)

Suprafața : 1 865 kmp.
Populația (1969) : 787 000.
Densitatea : 422 locuitori pe kmp.
Capitala : Port-Louis — 134 900 loc.
Orașe principale : Beau-Bassin-Rose-Hill (69 800), Curepipe (49 000), Quatre-Bornes (43 700).
Moneda : 1 rupie = 100 cents.
Limbi vorbite : Engleza, franceza (dialect local) și altele.
Specific geografic : Insulă situată în Oceanul Indian. Podiș format din roci vulcanice (828 m) ; cîmpie litorale. Climă tropicală.
Economia : Industrie — textilă, alimentară (zahăr — 1967 : 638 mii t). Culturi — trestie de zahăr (peste 90% din terenurile cultivate), orez, cartofi, arahide, ceai, tutun. Lemn. Caprine (69 000 capete), bovine (42 mii capete), porcine, ovine. Pescuit. Turism.

Ocupată de englezi în 1810, devine oficial posesiune britanică în 1814. Independență de la 12 martie 1968. Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

MAURITANIA

(Al-Jumhuriya al-Muslamiya al-Mauritaniya)

Suprafața : 1 030 700 kmp.
Populația (1969) : 1 120 000 (90% rural, 10% urban).
Densitatea : 1,1 locuitori pe kmp.
Capitala : Nouakchott — 30 000 loc.
Orașe principale : Port-Etienne (11 000), Atar (10 000), Kaedi (10 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Araba, franceza.
Specific geografic : Stat în nord-vestul Africii. Teritoriu intins de deserturi nisipoase. În nord, platoul Adrar (200—500 m). Țărm jos, greu accesibil din cauza bancurilor de nisip. Climă tropicală specifică deserturilor.
Economia : Zăcăminte — fier (1969 : 9 mil. t), cupru, sare. Industrie — alimentară, textilă, pielărie. Culturi — mei (90 mii t), orez, arahide, curmale, gumă arabică (1969 : 6 mii t). Ovine și caprine (10 mil. capete), bovine (2 mil. capete), cămile (1 mil. capete), cabaline. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă de la 28 noiembrie 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

MEXIC

Statele Unite Mexicane
(Estados Unidos Mexicanos)

Suprafața : 1 972 546 kmp.
Populația (1969) : 48 900 000 (49% rural, 51% urban).
Densitatea : 24,7 locuitori pe kmp.
Capitala : Ciudad de Mexico — cu suburbii — 7 433 189 loc. **Orașe principale :** Guadalajara (1 254 500), Monterrey (854 000), Ciudad Juarez (483 000), Mexicali (386 000), Puebla (272 000).
Moneda : 1 peso = 100 centavos.
Limbi vorbite : Spaniola, amerindiene.
Specific geografic : Situat în America Centrală. Relief foarte variat, îndeosebi muntos (Cordilieri, Sierra Madre). Partea centrală este formată din marele podiș mexican. În sud se află vulcani activi. Climă tropicală cu zonalitate verticală.
Economia : Zăcăminte — argint (1968 : 1 250 t), aur (1968 : 6 000 kg), zinc (1968 : 213,7 mii t), plumb (1968 : 164 mii t), cupru, cadmiu, fier (1968 : 3,5 mil. t), mercur, antimoniu, molibden, bismut, wolfram, sulf, petrol (1968 : 20,8 mil. t), gaze naturale (1968 : 18,3 miliarde mc), cărbune. Industrie — energie electrică (1968 : 22,8 miliarde kWh), siderurgică (fontă — 1968 : 1,6 mil. t ; oțel — 1968 : 3,26 mil. t), constructoare de mașini, ciment, chimică, textilă, alimentară, artizanat. Culturi — porumb (1968 : 9,3 mil. t), grîu (1968 : 2,4 mil. t), orz, orez, cartofi, legume, citrice, banane, cafea, cacao, viță de vie, bumbac, in, tutun. Lemn (abanos, acaju, cedru, santal). Bovine (1968 : 34,7 mil. capete), ovine (6,4 mil. capete), porcine (14,5 mil. capete), cabaline. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică federativă.

Fostă colonie spaniolă. Republică federativă din 1824. Sărbătoarea națională : 16 septembrie — Ziua independenței.

MONACO

(Principauté de Monaco)

Suprafața : 1,49 kmp.
Populația (1969) : 23 000.
Densitatea : 15 436 locuitori pe kmp.
Capitala : Monaco — 2 000 locuitori.
Orașe principale : La Condamine (9 000), Monte Carlo (8 400).
Moneda : Francul francez și francul monegasc.
Limbi vorbite : Franceza, italiana.

Specific geografic : Situat pe Coasta de Azur, la poalele Alpilor Maritimi. Climat mediteranean. Unul dintre „statele pitice" ale Europei.
Economia : Industrie — cosmetică, ceramică, alimentară. Culturi — măslini, citrice, viță de vie. Turism. Cazino.
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională (principat).

Fostă posesiune a familiei feudale genoveze Grimaldi (secolul XIII), apoi protectorat spaniol, francez. Stat suveran, constituie cu Franța o uniune vamală.

MONGOLIA

Republica Populară Mongolă (Baghut Năiramdah Mongol Arat Ulos)

Suprafața : 1 565 000 kmp.
Populația (1 ianuarie 1970) : 1 227 000.
Densitatea : 0,8 loc. pe kmp.
Capitala : Ulan Bator — 268 000 loc.
Orașe principale : Ciolbalsan (14 000), Suhe Bator (12 000), Teșirlig (11 000), Djargalant (10 600).
Moneda : 1 tugrik = 100 mongo.
Limba vorbită : Mongola.
Specific geografic : Stat situat în Asia centrală. Relief muntos în nord-vest (Altaiul Mongol, 4 355 m) și deșert în sud (Gobi) străbătut de munți. Numeroase lacuri (sărate în majoritate). Clima continental excesivă.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 1,4 mil. t), fier, cupru, grafit, antimoniu, aur, sare, pietre prețioase. Culturi — orz, grîu. Industrie — energie electrică (1968 : 329 mil. kWh), combustibil, materiale de construcții, ciment, textile, confecții, pielărie, blănuri, alimentară. Bovine (1968 : 2,1 mil. capete), cabaline (2,4 mil. capete), ovine (1968 : 13,1 mil. capete), cămile (685 mii capete).
Forma de guvernămînt : Republică populară (stat socialist).

În anul 1924 a fost desființată monarhia, s-a instaurat puterea populară și a fost proclamată Republica Populară Mongolă. Sărbătoarea națională : 11 iulie — Ziua victoriei revoluției populare.

MOZAMBIC

(Moçambique)

Suprafața : 783 030 kmp.
Populația (1968) : 7 274 400.
Densitatea : 9 locuitori pe kmp.
Capitala : Lourenço Marques — 183 798 loc. **Orașe principale :** Nampula (115 000), Beira (85 000), Villa Cabral (72 000), Porto Amelia (55 000).
Moneda : 1 escudo = 100 centavos.
Limbi vorbite : Africane, portugheza.
Specific geografic : Țară situată în sud-estul Africii, la țărmul Oceanului Indian. Relief de podișuri înalte, (Mozambic, Macabele 2 436 m) ; cîmpii în valea fluviului Zambezi. Clima — ecuatorială (nord), tropicală (sud).
Economia : Zăcăminte — aur, cărbune, bauxită, mică, columbit, cupru, corindon, uraniu. Industrie — energie electrică, textilă, pielărie — blănuri, alimentară. Culturi — porumb, orez, arahide (125 mii t), trestie de zahăr (200 mii t), nuci de cocos, copra, ceai, bumbac (125 mii t), sisal, tutun. Lemn (mogan, abanos roșcat, cedru). Bovine (1,2 mil. capete), ovine (100 mii capete), caprine (480 mii capete), porcine (147 mii capete). Pescuit. Perle. Fildeș.

Colonie portugheză din secolul XIX ; statut de provincie (posesiune) portugheză.

NAMIBIA

Africa de Sud-Vest (South-West Africa)

Suprafața : 824 292 kmp.
Populația (1967) : 594 000.
Densitatea : 0,7 locuitori pe kmp.
Capitala : Windhoek — 48 000 loc. **Orașe principale :** Swakopmund (20 000), Walvis Bay (12 200).
Moneda : 1 rand — 100 cents.
Limbi vorbite : Engleza, olandeza (dialectul sud-african „bur").
Specific geografic : Teritoriu situat în sud-vestul Africii, la Oceanul Atlantic. Relief de podișuri și deserturi întinse. Străbătut de fluviul Orange.
Economia : Zăcăminte — diamante (1967 : 1,9 mil. carate), vanadiu (1968 : 1 227 t — locul III în lume), plumb, zinc, tungsten, petrol, uraniu, cupru, argint, magneziu, aur. Industrie — alimentară (conserve de pește). Culturi — bumbac, tutun. Ovine (3,8 mil. capete), bovine (2,5 mil. capete), caprine (1,4 mil. capete).
Forma de guvernămînt : Provincie a Republicii Sud-Africane.

Din 1884, posesiune germană. După primul război mondial, teritoriu sub tutela Societății Națiunilor, încredințat Uniunii Sud-Africane (Republica Sud-Africană), care a cerut în 1946 s-o încorporeze ; Adunarea Generală a respins cererea, dar în 1949 Uniunea Sud-Africană a ocupat teritoriul și l-a transformat în provincie.

NAURU

Suprafața : 21 kmp.
Populația (1967) : 6 000.
Densitatea : 286 locuitori pe kmp.
Capitala : Makwa.
Moneda : 1 dolar australian = 100 cents.

Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Atol coralier situat în Oceanul Pacific, în Micronezia, la sud de Ecuator.
Economia : Resurse de fosfați (1968 : 1,8 mil. t), copra.
Forma de guvernămînt : Republică.

Teritoriu aflat din 1947 sub tutela O.N.U., în administrația Australiei, Marii Britanii și a Noii Zeelande. Independent de la 31 ianuarie 1968. Membru al Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

NEPAL

(Sri Nepála Sarkár)

Suprafața : 140 798 kmp.
Populația (1969) : 10 845 000 (88% rural, 12% urban).
Densitatea : 77 locuitori pe kmp.
Capitala : Katmandu — 224 900 loc.
Orașe principale : Patan (147 300), Bhadgaon (83 500).
Moneda : 1 rupie nepaleză = 100 paise.
Limbi vorbite : Nepaleza și altele.
Specific geografic : Situat în partea central-sudică a munților Himalaya. Relief muntos, depresiunea Katmandu (cea mai populată). Climă subecuatorială umedă în sud, rece și uscată în nord.
Economia : Țară agrară. Agricultura cuprinde 92% din populația activă. Zăcăminte — salpetru, fier, cupru, sulf, cărbune. Industrie — forestieră, textilă, pielărie, alimentară. Culturi — orez (1968 : 2,2 mil. t), grîu (216 mii t), porumb, cartofi, trestie de zahăr (1968 : 167 mii t), ceai, iută, rășină, tutun. Bovine (5,8 mil. capete), ovine și caprine (4,2 mil. capete), bubaline (2,3 mil. capete), porcine.
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Devine independent în anul 1923. Sărbători naționale : 18 februarie — Ziua națională ; 11 iunie — Ziua de naștere a regelui.

NICARAGUA

(República de Nicaragua)

Suprafața : 130 000 kmp.
Populația (1969) : 1 915 000 (59% rural, 41% urban).
Densitatea : 15 locuitori pe kmp.
Capitala : Managua — 350 000 loc. **Orașe principale :** Léon (90 000), Matagalpa (66 400), Jinotega (57 350), Granada (44 300), Masaya (39 500), Chinandega (36 200).
Moneda : 1 córdoba = 100 centavos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Situată în America Centrală. Cîmpie joasă, mlăștinoasă, podiș puternic fragmentat, munți ; țărm lagunar. Păduri 42%, teren arabil 5,7%, pășuni 4,3%. Climă tropicală, subecuatorială, cu precipitații abundente.
Economia : Țară agrară. Culturi — cafea (30 mii t), bumbac (100 mii t), trestie de zahăr (185 mii t), tutun, cacao, banane, porumb (142 mii t), orez (40 mii t) ; bovine (1,5 mil. capete). Se exploatează zăcăminte de aur, argint. Industrie — prelucrarea lemnului, pielăriei și încălțămintei, textilă, alimentară. Lemn (acaju, cedru, palisandru). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

În secolul XVI devine colonie spaniolă. Independentă din 1821.

NIGER

(République du Niger)

Suprafața : 1 267 000 kmp.
Populația (1969) : 3 909 000 (97% rural, 3% urban).
Densitatea : 3 locuitori pe kmp.
Capitala : Niamey — 60 000 loc. **Orașe principale :** Zinder (37 000), Maradi (27 000), Tahoua (25 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Cea mai mare parte a teritoriului este situată în deșertul Sahara. Podișuri de proveniență vulcanică. Climă tropicală aridă și subecuatorială. Fluviul Niger străbate regiunea sud-vestică.
Economia : Zăcăminte — staniu, wolfram, cupru, uraniu (unul din cele mai importante zăcăminte din lume), plumb, fier. Industrie — energie electrică, ciment, textilă, ceramică, alimentară. Culturi — bumbac, arahide (182 mii t), manioc, mei (842 mii t), sorg, batate. Bovine (6,4 mil. capete), caprine (2,5 mil. capete), ovine (2,1 mil. capete), cameline (350 mii capete). Lemn.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă de la 3 august 1960. Sărbătoarea națională : 18 decembrie.

NIGERIA

(Federation of Nigeria)

Suprafața : 923 768 kmp.
Populația (1969) : 62 650 000 (19% urban, 81% rural).
Densitatea : 67,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Lagos — 670 000 loc. **Orașe principale :** Ibadan (1 690 000), Ogbomosho (343 000), Mushin (312 000), Kano (295 000), Oshogbo (210 400), Ilorin (208 000), Port Harcourt (179 000), Maiduguri (139 965), Ife (130 000).
Moneda : 1 liră nigeriană = 20 shillings.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Stat în Africa de vest, pe coasta Golfului Guineei. Te-

ritoriu format în mare parte din podișuri în trepte (de la 400 m la 1 000 m alt.) culminînd cu altitudinea de 2 000 m. Cîmpii litorale : Delta Nigerului. Climă subecuatorială musonică ; în cîmpie — ecuatorială umedă.
Economia : Zăcăminte — cositor (1968 : 9,7 mii t), columbit (2 770 t). Petrol, cărbune, aur, argint, cupru, plumb, mangan. Industrie — energie electrică, textile, pielărie, ciment. Culturi — sorg și mei (6,7 mil. t), orez, porumb (1,3 mil. t), batate, manioc, arahide (679 mii t), banane, palmieri, cola, cacao (284 mii t), cafea, bumbac, tutun. Lemn (acaju, abanos). Bovine (7,5 mil. capete), ovine (8 mil. capete), caprine (20 mil. capete), porcine. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică federală.

Fostă colonie britanică. Independentă de la 1 octombrie 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

NORVEGIA

(Kongeriket Norge)

Suprafața : 324 219 kmp.
Populația (1969) : 3 867 000 (57% urban, 43% rural).
Densitatea : 12 locuitori pe kmp.
Capitala : Oslo — 483 200 loc. **Orașe principale :** Trondheim (118 700), Bergen (117 800), Stavanger (79 700), Drammen (47 300).
Moneda : 1 coroană = 100 öre.
Limba vorbită : Norvegiana.
Specific geografic : Stat în nordul Europei, situat în partea vestică și nordică a Peninsulei Scandinave. O parte din teritoriu dincolo de cercul polar. Țară muntoasă (Alpii Scandinavi) ; versantul vestic, abrupt spre mare, formează fiorduri (uneori 100—220 km lungime). Insule mărunte (peste 150 mii). Terenuri neproductive 61,6%, păduri 21,7%, insule 6,9%, lacuri și rîuri 4,8%, teren arabil 3,2%, ghețari 1,5%. Climă temperată și oceanică, în nord subpolară.
Economia : Zăcăminte — fier (1968 : 4,1 mil. t), cupru, zinc, aluminiu (275 mii t), argint, molibden (257 t), cobalt (730 mii t), pirită, tungsten, antimoniu, titan. Industrie — energie electrică (1968 : 60,1 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 1,4 mil. t ; oțel — 820 mii t), metalurgică (îndeosebi electrometalurgia), construcții de mașini, chimică (electrochimică), prelucrarea lemnului, textilă, alimentară. Culturi — orz (1967 : 485 mii t), ovăz, grîu, secară, cartofi. Lemn. Ovine (2,1 mil. capete), bovine (986 mii capete), porcine (500 mii capete), reni, animale cu blănuri scumpe. Pescuit. Flotă comercială (1969 : 19,673 mil. tone).
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Statul norvegian s-a cristalizat în secolele X—XI. Uniuni vremelnice cu Danemarca și Suedia. Statul modern s-a constituit în 1905. Sărbătoarea națională : 17 mai — Ziua constituției.

NOUA ZEELANDĂ

(New Zealand)

Suprafața : 268 675 kmp.
Populația (1969) : 2 751 000 (64% urban, 36% rural).
Densitatea : 10 locuitori pe kmp.
Capitala : Wellington — 291 000 loc.
Orașe principale : Auckland (577 300), Christchurch (256 900), Hutt (114 600), Dunedin (109 800).
Moneda : 1 dolar neozeelandez = 100 cents.
Limbi vorbite : Engleza, maori.
Specific geografic : Situată la sud-est de Australia. Insula din nord este ocupată de regiuni muntoase (vulcani) ; cea din sud — străbătută de Alpii Neozeelandezi. Climă maritimă. Pășuni 42%, păduri 22%, terenuri necultivate 33%, arabile 3%.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 1,7 mil. t), aur, argint, wolfram, cinabru, cositor, platină, antimoniu, cupru, mangan, fier. Industrie — energie electrică (1967 : 11,5 miliarde kWh), construcții de mașini (agricole), electrotehnică, chimică (cauciuc și mase plastice), ciment, textile, pielărie, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 405 mii t), orz (246 mii t), ovăz, secară, porumb, cartofi, viță de vie, plante furajere. Lemn. Ovine (1968 : 60 mil. capete), bovine (8,2 mil. capete), porcine (612 mii capete), cabaline. Pescuit (balene).
Forma de guvernămînt : Dominion.

Colonie engleză din 1840. Dominion din 1907. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

OLANDA

(Koninkrijk der Nederlanden)

Suprafața : 33 612 kmp.
Populația (1969) : 12 958 000 (78% urban, 22% rural).
Densitatea : 385,5 locuitori pe kmp.
Capitala : Amsterdam — 1 043 700 loc.
Orașe principale : Rotterdam (1 064 700), Haga (598 710), Utrecht (433 700), Eindhoven (183 000), Haarlem (172 300).
Moneda : 1 gulden (florin) = 100 cenți.
Limba vorbită : Olandeza.
Specific geografic : Stat în vestul Europei, la țărmul Mării Nordului. Relief de cîmpie ; circa 40% sub nivelul mării, fiind apărată prin diguri ; poldere. În sud-est, o parte din munții Ardeni. Clima temperat maritimă.

Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 6,7 mil. t), petrol (1968 : 2,4 mil. t), gaze naturale (1968 : 14 miliarde mc). Industrie — energie electrică (1967 : 30,1 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 2,8 mil. t ; oţel — 3,7 mil. t), constructoare de maşini, chimică, electrotehnică, construcţii navale, textilă, alimentară (1968 : unt — 110 mii t, carne, lapte praf). Culturi — ovăz, secară, grîu (1968 : 679 mii t), orz, cartofi (1968 : 4,1 mil. t), sfeclă de zahăr (1968 : 5,5 mil. t), flori (lalele mai ales), furaje. Bovine (4 mil. capete), porcine (4,3 mil. capete), ovine (530 mii capete), cabaline. Pescuit. Apicultură.
Forma de guvernămînt : Monarhie constituţională.

Statul olandez este independent din 1830. Sărbătoarea naţională : 30 aprilie — Ziua de naştere a reginei.

OMANUL CONTRACTUAL

(Oman al Mutasalih)

Suprafaţa : 83 000 kmp.
Populaţia (1968) : 133 000.
Densitatea : 2 locuitori pe kmp.
Capitala : Dubai — 65 000 loc. **Oraşe principale :** Abu Dhabi (20 000), Sharjah (15 000).
Moneda : In Abu Dhabi : 1 Bahrein — dinar = 1 000 fils ; în celelalte 6 seicate : 1 Qatar şi Dubai — riyal = 100 dirhams.
Limbi vorbite : Araba, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în estul Arabiei Saudite, la ţărmul Golfului Persic şi Oman. Cîmpie litorală, nisipoasă, deşertică.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 24 mil. t). Culturi — curmali. Ovine, caprine, cămile. Pescuit (perle, corali).
Forma de guvernămînt : Federaţie de şapte seicate (Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Ajman, Umm al Quwain, Ras al Khaimah, Fujairah).

Protectorat al Marii Britanii.

PAKISTAN

(Islamitic Republic of Pakistan)

Suprafaţa : 946 716 kmp.
Populaţia (1969) : 111 830 000 (87% rural, 13% urban).
Densitatea : 118 locuitori pe kmp.
Capitala : Islamabad (în construcţie) — 75 000 loc. ; Rawalpindi (actuală) 450 000 loc. **Oraşe principale :** Karaci (2 836 000), Lahore (1 747 000), Hyderabad (1 315 000), Lyallpur (425 200) — în Pakistanul de Vest, Daca (789 000), Chittagong (779 000) — în Pakistanul de Est.
Moneda : 1 rupie pakistaneză = 100 paisa.
Limbi vorbite : Urdu în Pakistanul de Vest, bengali în Pakistanul de Est, engleza.
Specific geografic : Stat situat în sudul Asiei. Condiţii naturale diferite. În Pakistanul de Vest — relief muntos (Himalaia, Hinducuş) ; cîmpii (sud-est), deşertul Thar. În Pakistanul de Est — cîmpie (a Gangelui).
Economia : Zăcăminte — cărbune, petrol, gaze naturale, crom, antimoniu, sare. Industrie — energie electrică, de prelucrare a metalelor, chimică, textilă (1968 : fire de bumbac 269 mii t), pielărie, ciment (1968 : 2,3 mil. t), sticlă, cauciuc, hîrtie, alimentară. Culturi — orez (1968 : 12,4 mil. t), grîu (1968 : 6,5 mil. t), porumb (1968 : 620 mii t), orz, mei, sorg, trestie de zahăr, ceai, susan, bumbac, iută, tutun. Lemn (bambus). Bovine (35,7 mil. capete), caprine, ovine (11 mil. capete), bubaline, cabaline, cameline. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică federală.

S-a constituit în august 1947, în urma împărţirii fostei colonii britanice India în două state — India (populaţie cu religie hindusă), Pakistan (populaţie preponderent musulmană). Face parte din Comunitatea britanică de naţiuni (Commonwealth). Sărbători naţionale : 23 martie — Ziua Pakistanului ; 14 august — Ziua independenţei.

PANAMA

(República de Panamá)

Suprafaţa : 75 650 kmp.
Populaţia (1969) : 1 417 000 (58% rural, 42% urban).
Densitatea : 19 locuitori pe kmp.
Capitala : Ciudad de Panama — 373 200 loc. **Oraşe principale :** Colón (67 700), Ciudad David (40 000), Chitré (9 200).
Moneda : 1 balboa = 100 centesimos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Situată în America Centrală — în porţiunea ei cea mai îngustă. Prin teritoriul statului trece Canalul Panama (zonă arendată S.U.A.) *). Relief muntos (Anzii Cordilieri) ; conuri vulcanice. Păduri 72%, păşuni 7,3%, terenuri arabile 6%. Climă ecuatorială foarte umedă.
Economia : Ţară agrară. Culturi — trestie de zahăr (1968 : 1,9 mil. t), banane (1968 : 808 mii t), cacao, cafea (1968 : 11,4 t), abacă, orez (1968 : 132 mii t), porumb (1968 : 100 mii t). Bovine (1 mil. capete), porcine (187 mii capete), cabaline (100 mii capete). Industrie : casnică, prelucrarea lemnului, ciment, pielărie, articole din paie (panama), alimentară. Lemn (acaju). Pescuit. Balene. Perle. Flotă comercială.

Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie a Spaniei, apoi administrată de Columbia. Independentă de la 3 noiembrie 1903.

*) Canalul Panama are o lungime de 81,3 km. Cea mai mică lățime de fund — 91,5 m, adîncimea 13,5 m. Traseul canalului urmează (în parte) valea rîului Chagrec spre Oceanul Atlantic, unde se află și barajul, iar spre Oceanul Pacific urmează valea rîului Rio-Grande. Zona, în lățime de 8 km de o parte și de alta a canalului, cuprinzînd 1 432 kmp cu 56 000 locuitori, este administrată de un guvernator al S.U.A. Centrul administrativ : Balboa. Trafic (1967) : Pacific-Atlantic — 32,2 mil. t, 6 140 vase ; Atlantic-Pacific — 53,9 mil. t, 6 270 vase.

PARAGUAY

(República del Paraguay)

Suprafața : 406 752 kmp.
Populația (1968) : 2 303 000 (40% urban, 60% rural).
Densitatea : 6 locuitori pe kmp.
Capitala : Asunción — 450 000 loc. **Orașe principale :** Encarnacion (41 000), Concepcion (33 000), Villarrica (30 760).
Moneda : 1 guarani = 100 centimos.
Limbi vorbite : Spaniola, guarani.
Specific geografic : Stat situat în partea centrală a Americii de Sud. Relief de cîmpie înaltă (Gran Chaco) spre vest, cîmpie joasă, străbătută de rîul Paraguay (regiunea centrală), podiș (700 m alt) spre sud-vest. Climă tropicală aridă în est. Păduri 50%, pășuni 30%, terenuri arabile 2%.
Economia : Industrie — textilă, pielărie, tananți, alimentară. Culturi — porumb (225 mii t), orez, manioc (1,4 mil. t), batate, viță de vie, trestie de zahăr (988 mii t), bumbac, tutun, plante medicinale. Lemn (quebracho). Bovine (5,5 mil. capete), cabaline (637 mii capete), ovine (424 mii capete), porcine (800 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie spaniolă. Independentă de la 14 mai 1811.

PERU

(República del Peru)

Suprafața : 1 285 215 kmp.
Populația (mai 1970) : 13 586 000 (48% urban, 52% rural).
Densitatea : 10,5 locuitori pe kmp.
Capitala : Lima — 2 526 000 loc. **Orașe principale :** Callao (307 000), Arequipa (180 400), Trujillo (140 200), Chiclayo (141 100), Cuzco (88 000).
Moneda : 1 sol = 100 centavos.
Limbi vorbite : Spaniola, amerindiene.
Specific geografic : Teritoriu situat în vestul Americii de Sud. Relief muntos (Anzii — 6 768 m vîrful Huascaran). Vulcani stinși și activi (31 mai 1970 — cutremur de pămînt catastrofal). Cîmpie litorală aridă. O parte din Cîmpia Amazonului. Climă tropicală și subecuatorială.
Economia : Zăcăminte — petrol (1967 : 3,5 mil. t), fier, argint (1968 : 1 116 t), zinc (1968 : 318 mii t), plumb, cupru, aur, platină, vanadiu, bismut, wolfram. Industrie — energie electrică (1967 : 4,6 miliarde kWh), siderurgică, textilă, împletituri de paie (panama), alimentară. Culturi — porumb (1968 : 590 mii t), grîu (1968 : 120 mii t), orz, cartofi (1968 : 1,7 mil. t), trestie de zahăr, citrice, cafea, cacao, coca, viță de vie, ananas, curmale, bumbac, cauciuc, chinină. Lemn (cedru, acaju, palisandru). Ovine (15,5 mil. capete), bovine (1968 : 3,6 mil. capete), caprine, porcine (1,9 mil. capete), lame, cabaline. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Colonie spaniolă din secolul XVI. Stat independent de la 28 iulie 1821 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

POLONIA

Republica Populară Polonă

(Polska Rzeczpospolita Ludowa)

Suprafața : 312 677 kmp.
Populația (1 ianuarie 1970) : 32 700 000 (51,5% urban, 48,5% rural).
Densitatea : 104,5 locuitori pe kmp.
Capitala : Varșovia — 1 282 700 loc.
Orașe principale : Lodz (750 000), Cracovia (540 000), Wroclaw (487 000), Poznan (477 000), Gdansk (324 000), Szczecin (319 000).
Moneda : 1 zlot = 100 groszy.
Limba vorbită : Poloneza.
Specific geografic : Stat situat în Europa centrală. Relief de cîmpie (în partea nordică), podișuri și munți (spre sud). Munții Sudeți și Carpații Nordici (Beschizii, Podhale și Tatra — 2 449 m). Climă temperată. Fluvii — Vistula și Odra.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1969 : 165,9 mil. t), plumb, zinc, cupru, fier (1968 : 3,1 mil. t), sare, sulf, gaze naturale (1969 : 3,9 miliarde mc). Industrie — energie electrică (1969 : 60,1 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 6,8 mil. t ; oțel — 1969 : 11,3 mil. t), metalurgie neferoasă, constructoare de mașini, aparate de precizie, chimică, medicamente, pielărie și încălțăminte, ciment (1969 : 11,8 mil. t), sticlă, porțelanuri, cherestea (1969 : 6,7 mil. mc), mobilă, alimentară (1969 : carne — 1,4 mil. t ; zahăr — 1,5 mil. t). Culturi — secară (1968 : 8,5 mil. t), grîu (1968 : 4,7 mil. t), orz (1968 : 1,5 mil. t), porumb, cartofi (1968 : 50,8

mil. t. locul II în lume), sfeclă de zahăr (1968 : 14,8 mil. t). Bovine (1969 : 11 mil. capete), ovine (1969 : 3,2 mil. capete), cabaline, porcine (1969 : 14,4 mil. capete). Păduri. Pescuit. Turism (1968 : 1,97 mil.).
Forma de guvernămînt : Republică populară (stat socialist).

În secolul X se încheie procesul formării statului feudal polon. Secolele XIV—XVII, uniune cu Lituania. Își pierde independența în 1772 și o recîștigă în 1918. În 1944 este instaurată puterea populară. Sărbătoarea națională : 22 iulie — Ziua eliberării.

PORTO RICO

(Puerto Rico)

Suprafața : 8 897 kmp.
Populația (1968) : 2 741 800.
Densitatea : 308 locuitori pe kmp.
Capitala : San Juan — 794 700 loc. **Orașe principale :** Ponce (158 100), Bayamón (113 600), Mayaguez (90 700), Arecibo (78 500), Caguas (74 200).
Moneda : 1 dolar S.U.A. = 100 cents.
Limbi vorbite : Spaniola, engleza.
Specific geografic : Stat format din insulele Porto-Rico, Culebra, Vieques și Mona situate în Antilele Mari. Relief muntos. Cîmpii litorale. Terenuri arabile 40%, pășuni 37%, păduri 12%. Climă tropicală umedă (est), uscată (vest).
Economia : Culturi — trestie de zahăr (800 mii t/an), tutun, banane (120 mii t/an), cafea, nuci de cocos, ananas. Bovine (1968 : 490 mii capete), porcine (1968 : 180 mii capete), caprine (250 mii capete), cabaline (23 mii capete). Industrie : energie electrică, petrolieră, ciment, textilă, alimentară. Lemn. Pescuit. Turism.
Forma de guvernămînt : Stat „asociat".

Colonie spaniolă din secolul XV. Dependență a S.U.A. din 1898. Din anul 1952 are statut de stat liber, asociat cu S.U.A.

PORTUGALIA

(República Portuguesa)

Suprafața : 91 971 kmp.
Populația (1968) : 9 505 000 (77% rural, 23% urban).
Densitatea : 103 locuitori pe kmp.
Capitala : Lisabona — cu suburbii — 1 539 000 loc. **Orașe principale :** Porto (322 800), Coimbra (48 000), Gaia (46 500), Setubal (45 800).
Moneda : 1 escudo = 100 centavos.
Limba vorbită : Portugheza.
Specific geografic : Situată în Europa, în vestul Peninsulei Iberice. Relief muntos și deluros, în vest cîmpie litorală. Fluviile Tajo și Guadiana. Terenuri cultivate 48,4%, păduri 27,8%, pășuni 15,6%.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 428 mii t), minereu de fier (1968 : 215 mii t), pirită, wolfram (1968 : 1 382 t), cupru, plumb, zinc, cositor, uraniu. Industrie — energie electrică (1968 : 6,2 miliarde kWh), chimică, forestieră (1968 : 1,5 mil. mc — cherestea), celuloză, hîrtie, ciment (1968 : 1,8 mil. t), textile, confecții, pielărie, alimentară, vin. Culturi — grîu (1968 : 797 mii t), porumb (1968 : 529 mii t), ovăz, secară (1968 : 197 mii t), orz, orez, cartofi (1968 : 875 mii t), viță de vie, măslini, citrice, migdali, plută. Lemn. Ovine (3,6 mil. capete), bovine (1,1 mil. capete), porcine (1,3 mil. capete), cabaline. Pescuit. Perle.
Forma de guvernămînt : Republică.

Pe teritoriul vechii provincii romane Lusitania s-a constituit, în secolul XII, statul portughez. Stat independent din sec. XII, a fost regat pînă în 1910. A stăpînit un întins imperiu colonial. Din octombrie 1910 — republică.

QATAR

(Al Qatar Protectorate)

Suprafața : 22 014 kmp.
Populația (1969) : 100 000.
Densitatea : 5 locuitori pe kmp.
Capitala : Doha — 50 000 loc.
Moneda : 1 riyal din Qatar și Dubai = 100 dirhams.
Limbi vorbite : Araba, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în peninsula cu același nume în Golful Persic. Relief de cîmpie deșertică, nisipoasă, cu oaze rare, cu suprafețe (litorale) înmlăștinite.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 16,37 mil. t), gaze naturale. Industrie — chimică, ciment (100 mii t). Culturi — curmali. Ovine, caprine, cămile. Pescuit (perle, corali).
Forma de guvernămînt : Emirat.

Protectorat al Marii Britanii. Constituția provizorie publicată în 1970 proclamă independența și suveranitatea Qatarului care va purta denumirea de **„Dawlat Qatar"**, din momentul obținerii depline! independențe.

RÉUNION

(Île de la Réunion)

Suprafața : 2 510 kmp.
Populația (1969) : 430 000
Densitatea : 171 locuitori pe kmp.
Capitala : Saint-Denis — 86 000 loc.
Orașe principale : Saint Paul (42 200), Saint Pierre (40 300), Saint Louis (34 500).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limba vorbită : Franceza.
Specific geografic : Insulă în Oceanul

Indian. Relief muntos (3 069 m), vulcani activi. Climat tropical, maritim. **Economia :** Culturi — orez, porumb, manioc, trestie de zahăr (1968 : 230 mii t), cafea, vanilie (1968 : 20 mii t). Lemn (abanos). Porcine (50 mii capete), bovine (32 mii capete), caprine (39 mii capete), ovine (2 mii capete). Industrie — alimentară (zahăr și rom).

Descoperită de portughezi în secolul XVI ; posesiune franceză din secolul XVII ; de la 19 martie 1946 — Departament de peste mări al Franței.

RHODESIA

Suprafața : 389 362 kmp.
Populația : (1969) : 5 090 000 (4 840 000 africani, 250 000 albi).
Densitatea : 13 locuitori pe kmp.
Capitala : Salisbury — 380 000 loc. **Orașe principale :** Bulawayo (270 000), Umtali (51 000), Gwelo (40 000), Gatooma (15 000).
Moneda : Lira rhodesiană = 20 shillings.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Este situată în Africa australă, fără acces la mare. Teritoriul este format din podișuri înalte, situate între fluviul Limpopo la sud și fluviul Zambezi la nord. Partea de răsărit este ocupată de cîmpia joasă a Mozambicului. Spre vest se găsesc o parte din regiunile aride ale pustiului Kalahari. Climă tropicală.
Economia : Zăcăminte — aur (17 t/an), litiu, crom, cositor, fier, cobalt, plumb, zinc, azbest, cărbune. Industrie — energie electrică, siderurgică, chimică, textilă, alimentară. Culturi — grîu, porumb (830 mii t/an), tutun, arahide, ceai, citrice, trestie de zahăr, bumbac. Bovine (3,5 mil. capete), ovine și caprine (1 mil. capete), porcine.

În anul 1965 și-a proclamat unilateral față de Marea Britanie independența, act al guvernului minorității albe rasiste ; aceleași autorități au proclamat Rhodesia republică, în 1969.

ROMÂNIA

(Republica Socialistă România)

Suprafața : 237 500 kmp.
Populația (1 ianuarie 1970) : 20 140 000 (40,5% urban, 59,5% rural).
Densitatea : 84,8 locuitori pe kmp.
Capitala : București — 1 457 802 loc. ; cu suburbiile — 1 554 818. **Orașe principale** : (cifrele din paranteză includ și comunele suburbane) : Cluj — 197 902 (197 902), Timișoara — 189 264 (202 311), Iași — 179 405 (189 248), Brașov 179 316 (182 779), Galați — 172 687 (179 399), Craiova — 171 676 (193 111), Constanța — 170 026 (234 835), Ploiești — 160 011 (213 658), Brăila — 149 686 (156 141), Oradea — 135 361 (145 097), Arad — 135 131 (156 741), Sibiu — 118 893 (136 540).
Moneda : 1 leu = 100 bani.
Limba vorbită : Româna.
Specific geografic : Teritoriu situat în Europa central-estică, în jurul arcului carpatic. Forme de relief armonios îmbinate și dispuse : 30% munți, 37% dealuri și podișuri între 200—1 000 m, 33% cîmpii sub 200 m. Climă temperat-continentală, cu caracter de tranziție. Ieșire la Marea Neagră.
Economia : Zăcăminte — petrol (1969 : 13,2 mil. t), gaze naturale (1969 : 24,1 miliarde mc), cărbune (1969 : 19,1 mil. t), fier, mangan, nichel, bauxită, cupru, plumb, zinc, argint, aur, sare, grafit, antimoniu, mercur, ape minerale. Industrie — energie electrică (1969 : 31,5 miliarde kWh), siderurgică (1969 : fontă — 3,47 mil. t ; oțel — 5,54 mil. t), metalurgie neferoasă (aluminiu — 1969 : 89,6 mii t), construcții de mașini, construcții navale, agregate metalice, electrotehnică, petrolieră (1969 : benzină — 2,6 mil. t), chimică, medicamente, ciment (1969 : 7,5 mil. t), materiale de construcții, cherestea (1969 : 5,3 mil. mc), celuloză, hîrtie, mobilă, textile, confecții, pielărie și încălțăminte (1969 : 62,9 mil. perechi), sticlă, ceramică, porțelan, alimentară (1969 : unt — 30,8 mii t ; carne — 417 mii t ; zahăr — 422 mii t). **Culturi** — porumb (1969 : 7,6 mil. t), grîu-secară (1969 : 4,4 mil. t), ovăz, orez, sfeclă de zahăr (1969 : 3,8 mil. t), cartofi (1969 : 2,2 mil. t), legume (1969 : 2 mil. t), floarea-soarelui (1969 : 750 mii t, locul III în lume), cînepă, in, bumbac, viță de vie (1969 : 1,2 mil. t struguri), fructe (1969 : 1,6 mil. t), plante furajere, plante medicinale, tutun. Ovine (1969 : 13,8 mil. capete), bovine (1969 : 5 mil. capete), caprine, porcine (1969 : 5,9 mil. capete), cabaline, viermi de mătase, apicultură. Păduri. Stuf. Pescuit (sturioni, icre negre). Turism (1969 : 1,88 milioane).
Forma de guvernămînt : Republică socialistă.
Sărbătoarea națională : 23 August — Eliberarea patriei de sub jugul fascist.

RUANDA

(République de Rwanda)

Suprafața : 26 338 kmp.
Populația (1968) : 3 405 000 (99% rural, 1% urban).
Densitatea : 129 locuitori pe kmp.
Capitala : Kigali — 26 000 loc.
Moneda : 1 franc ruandez = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Teritoriu situat în Africa, la sud de Ecuator, pe malul lacului Tanganica. Relief muntos și podiș puternic fragmentat. Climă ecuatorială musonică.

Economia : Zăcăminte — cositor (1968: 1,3 mii t), aur. Culturi — manioc (230 mii t), porumb și sorg (194 mii t), batate (572 mii t), cocos, palmieri, cafea (11 mii t), ceai, bumbac. Păduri. Bovine (682 mii capete), ovine și caprine (638 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fost teritoriu sub tutela Belgiei (tutelă recunoscută de O.N.U. în 1946). Stat independent de la 1 iulie 1962 — data aniversată de sărbătoarea națională.

SAHARA SPANIOLĂ

Suprafața : 266 000 kmp.
Populația : 48 000.
Densitatea : 0,1 locuitori pe kmp.
Capitala : Aaiun — 12 000 loc.
Moneda : 1 peseta = 100 centimes.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Poziție în nord-vestul Africii, pe țărmul Oceanului Atlantic. Relief de cîmpie litorală, care se continuă spre est cu Podișul Adrar. Climă tropicală aridă. Țara are caracter de deșert.
Economia : Culturi — alfa, orz, curmali, mei, grîu. Zăcăminte — sare, fosfați (zăcăminte evaluate de unii experți la 1,7 miliarde t), minereu de fier. Energie electrică (3 milioane kWh). Cămile (38 mii capete), oi (18 mii capete), capre (64 mii capete). Pescuit.

Posesiune spaniolă din 1884.

SALVADOR

(República de El Salvador)

Suprafața : 21 393 kmp.
Populația (1969) : 3 390 000 (61% rural, 39% urban).
Densitatea : 158 locuitori pe kmp.
Capitala : San Salvador — 400 000 loc.
Orașe principale : Santa Ana (152 300), San Miguel (100 000), Nueva San Salvador (50 400).
Moneda : 1 colón = 100 centavos
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Țară situată în America Centrală. Cea mai mare parte a teritoriului — podiș vulcanic — 600—700 m. alt. ; în sud cîmpie.
Economia : Zăcăminte — aur, argint, mercur, zinc, sare. Industrie — energie electrică, chimică, textilă, alimentară. Culturi — cafea (1968 : 201 mii t), bumbac (211 mii t), porumb (454 mii t), susan, orez, fasole, trestie de zahăr. Bovine (1 mil. capete), porcine (307 mii capete), cabaline, ovine. Lemn (cedru, acaju, balsa). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie spaniolă. Independentă din 1821.

SAMOA DE VEST

(State of Samoa)

Suprafața : 2 842 kmp.
Populația (1969) : 141 000.
Densitatea : 50 locuitori pe kmp.
Capitala : Apia — 25 500 loc.
Moneda : 1 dolar din Samoa de vest = 100 cents.
Limbi vorbite : Polineziana (dialect samoan), engleza.
Specific geografic : Stat în Polinezia, ocupă partea vestică, cea mai importantă, a arhipelagului Samoa situat în Oceanul Pacific central.
Economia : Industrie — alimentară, textilă (împletituri din fibre pandan). Culturi — copra, cacao, banane, nuci de cocos, orez, batate, porumb. Păduri. Bovine (20 mii capete), porcine (40 mii capete), cabaline. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Regat.

Fost teritoriu aflat sub tutela Noii Zeelande. Stat independent de la 1 ianuarie 1962. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

SAN MARINO

(Repubblica di San Marino)

Suprafața : 61 kmp.
Populația (1968) : 18 000.
Densitatea : 295 locuitori pe kmp.
Capitala : San Marino — 4 000 loc.
Moneda : Lira italiană.
Limba vorbită : Italiana.
Specific geografic : Situată pe teritoriul Italiei, la est de Florența. Ocupă versantul Monte-Titano, la 18 km distanță de Marea Adriatică. Unul din „statele pitice" ale Europei.
Economia : Industrie — textilă, pielărie, teracotă, hîrtie, mobilă. Culturi — grîu, viță de vie. Păduri. Ovine, bovine. Turism. Filatelie.
Forma de guvernămînt : Republică.

Întemeiat ca oraș în anul 301. San Marino devine în 1263 republică.

SENEGAL

(République du Sénégal)

Suprafața : 196 192 kmp.
Populația (1969) : 3 780 000 (27% urban, 73% rural).
Densitatea : 19 locuitori pe kmp.
Capitala : Dakar — 520 000 loc. **Orașe principale :** Kaolak (82 000), Thiès (74 000), Saint Louis (63 700), Rufisque (50 000).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Teritoriu situat în vestul Africii, pe litoralul Oceanului Atlantic. Relief de cîmpie litorală, savane și păduri subecuatoriale. Este traversat de fluviul Senegal. Climă subecuatorială.

Economia : Zăcăminte — fosfați, titaniu. Industrie — textilă, încălțăminte, ciment, alimentară. Culturi — arahide (880 mii t — circa 80% din totalul exporturilor senegaleze), bumbac (1969 : 10 mii t), mei (400 mii t), orez, porumb, banane, cocos, manioc, trestie de zahăr, gumă arabică, tutun. Păduri. Bovine (2,2 mil. capete), ovine și caprine (1,9 mil. capete), cabaline (188 mii capete), porcine (2,9 mil. capete), cămile (53 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Stat independent de la 4 aprilie 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

SIERRA LEONE

Suprafața : 71 740 kmp.
Populația (1968) : 2 475 000 (11% urban, 89% rural).
Densitatea : 34 locuitori pe kmp.
Capitala : Freetown — 163 000 loc.
Moneda : 1 leone = 100 cents.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în Africa, pe coasta Oceanului Atlantic. Interiorul țării — deluros și acoperit de savane. Climă tropicală.
Economia : Zăcăminte — diamante (1,4 mil/an carate), bauxită (1968 : 342 mii t), minereu de fier (1968 : 2,6 mil. t), crom, aur, platină, molibden. Culturi — orez (340 mii t), mei, sorg, palmieri, manioc, cafea, cacao. Bovine (200 mii capete), ovine, porcine. Pescuit.

Fostă colonie britanică. Independentă de la 27 aprilie 1961 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

SIKKIM

Suprafața : 7 107 kmp.
Populația (1968) : 187 000.
Densitatea : 26 locuitori pe kmp.
Capitala : Gangtok — 12 000 loc.
Moneda : 1 rupie = 100 paise.
Limba vorbită : Hindi.
Specific geografic : Teritoriu situat în munții Himalaia, în nord-estul Indiei. Relief muntos, în general altitudini peste 1 500 m (vîrful Kanchenjunga = 8 573 m). Climă subecuatorială montană foarte umedă.
Economia : Industrie — textilă (covoare), bijuterii, pielărie, chimică (vopsele), artizanat. Culturi — grîu, porumb, orez, secară, citrice, cartofi. Pomi fructiferi. Păduri. Ovine, bovine, iaci.
Forma de guvernămînt : Regat feudal sub protectoratul Indiei.

SINGAPORE

(Majulah Singapura)

Suprafața : 581 kmp.
Populația (1969) : 2 017 000.
Densitatea : 3 472 locuitori pe kmp.
Capitala : Singapore — 1 955 600 loc.
Moneda : 1 dolar singaporez = 100 cents.
Limbi vorbite : Chineza, malayeza, tamila, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în sud-estul Asiei, la extremitatea peninsulei Malacca. Zonă de cîmpie. Climă ecuatorială umedă.
Economia : Zăcăminte — fosfați, cositor. Industrie — siderurgică, construcții de mașini, construcții navale, chimică, textilă, cosmetică, alimentară. Culturi — orez, ananas, cocos, copra, arbori de cauciuc, cocotieri. Porcine, bovine. Pescuit. Comerț de tranzit (prin portul Singapore traversează anual 32 mii vase cu un tonaj de 130 mil. t). Turism.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie engleză. A făcut parte din Federația Malayeziei, din care a ieșit la 9 august 1965 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

SIRIA

(Al-Jumhuriya al-Arabiya as-Suriya = Republica Arabă Siria)

Suprafața : 185 180 kmp.
Populația (1969) : 5 866 000 (35% urban, 65% rural).
Densitatea : 32 locuitori pe kmp.
Capitala : Damasc — 630 100 loc. **Orașe principale :** Alep (670 200), Homs (306 150), Hama (228 100), Latachia (148 800), Dair az Zur (146 000).
Moneda : 1 liră siriană = 100 piaștri.
Limba vorbită : Araba.
Specific geografic : Teritoriu situat în Asia Mică, în estul Mării Mediterane. Relief de podiș și pustiuri. Pășuni 28%, terenuri arabile 47%. Climat subtropical și continental secetos.
Economia : Zăcăminte — petrol (1969 : 3 mil. t), fier, aur, lignit, asfalt. Industrie — energie electrică (700 milioane kWh), textilă, pielărie, sticlă, ciment (650 mii t/an), alimentară. Culturi — bumbac, grîu (1,04 mil. t), orz (399 mii t), porumb, mei, cartofi, curmale, măsline (113 mii t), citrice, susan, cînepă, tutun. Ovine (5,8 mil. capete), bovine (339 mii capete), cabaline, cămile, viermi de mătase. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

După primul război mondial, sub mandat francez. Independentă din

1946. Între 1958—1961 a format, împreună cu Egiptul, Republica Arabă Unită. Sărbătoarea națională : 17 aprilie — Ziua independenței.

SOMALIA

(Al-Jumhuriya As-Somaliya)

Suprafața : 637 657 kmp.
Populația (1968) : 2 745 000 (89% rural, 11% urban).
Densitatea : 4 locuitori pe kmp.
Capitala : Mogadiscio — 180 000 loc.
Orașe principale : Merka (100 000), Hargeysa (60 000), Margherita (52 000), Berbera (50 000), Villabruzzi (17 200), Afgoi (17 000).
Moneda : 1 somalo = 100 centesimi.
Limbi vorbite : Somaleza, araba, engleza, italiana.
Specific geografic : Situată în Africa estică, în partea de nord și răsărit a peninsulei Somalia. Cîmpii de litoral și podiș. Climă ecuatorială musonică.
Economia : Zăcăminte — petrol, fier, uraniu, plumb, potasiu, marmură, mangan. Industrie — textilă, pielărie, alimentară, blănuri. Culturi — mei (55 000 t), porumb (40 000 t), dura, susan, arahide, trestie de zahăr, banane (160 000 t), bumbac, ricin, gumă arabică. Lemn (cedru). Caprine (4,6 mil. capete), ovine (3,8 mil. capete), cămile (2,8 mil. capete), bovine (1,4 mil. capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Proclamată republică la 1 iulie 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională — prin unirea Somaliei (fost teritoriu sub tutela Italiei din 1950) și Somaliland-ului (fost protectorat britanic din 1884).

SPANIA

(Estado Español)

Suprafața : 504 748 kmp.
Populația (1969) : 32 949 000 (59% rural, 41% urban).
Densitatea : 65 locuitori pe kmp.
Capitala : Madrid — 3 100 000 loc.
Orașe principale : Barcelona (2 500 000), Valencia (503 360), Sevilla (488 600), Zaragoza (372 400), Bilbao (351 500), Malaga (316 800).
Moneda : 1 peseta = 100 centimos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Teritoriu situat în sud-vestul Europei, în Peninsula Iberică. În centru se află un platou (meseta), mărginit la sud de munții Sierra Morena și la nord de munții Iberici. Cîmpii litorale (Andaluzia, Valencia, Ebrului). În interior, climat arid continental ; în rest, mediteranean. Fluvii : Duero, Tajo, Guadalquivir.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 15,2 mil. t), fier (1968 : 5,98 mil. t), cupru, plumb, zinc, mercur, wolfram, argint, sulf, bauxită. Industrie — energie electrică (1968 : 45,2 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 3,84 mil. t ; oțel — 4,94 mil. t), metalurgie neferoasă, construcții de mașini, construcții navale, electrotehnică, chimică, ciment (1968 : 15,1 mil. t), textilă, confecții, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 5,48 mil. t), orz (1968 : 3,44 mil. t), porumb (1968 : 1,47 mil. t), ovăz, secară, orez, cartofi (1968 : 4,37 mil. t), sfeclă de zahăr, viță de vie, citrice, măslini, fructe mediteraneene, bumbac, tutun, plută. Păduri. Ovine (1967 : 18,7 mil. capete), caprine, porcine (1968 : 5,66 mil. capete), bovine (1968 : 4 mil. capete), cabaline. Pescuit. Turism (1968 : 16,26 mil.).
Forma de guvernămînt : Monarhie cu consiliu de regență.

Regatele feudale Castilia, León, Navarra, Aragon etc. apar în secolul XI. În 1479 s-au unit regatele de Aragon și Castilia formînd regatul Spaniei. În 1931 este proclamată republică. Actuala formă de guvernămînt — din 1947.

STATELE UNITE ALE AMERICII

(United States of America)

Suprafața : 9 363 353 kmp.
Populația (31 martie 1970) : 204 663 000 (70% urban, 30% rural).
Densitatea : 21,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Washington — 806 000 loc.
Orașe principale : New York — cu suburbiile — (15 982 000), Chicago (7 331 000), Los Angeles (6 789 000), Philadelphia (4 690 000), Detroit (4 060 000), Boston (3 201 000), San Francisco (2 938 000), Saint Louis (2 294 000), Cleveland (2 064 000), Baltimore (1 950 000), Houston (1 740 000), Milwaukee (1 331 000), Dallas (1 352 000), New Orleans (1 044 000).
Moneda : 1 U.S. dollar = 100 cents.
Limba vorbită : Engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în jumătatea sudică a Americii de Nord (exceptînd Alaska și Hawaii). Relief muntos în est, cîmpie în centru, străbătută de fluviul Mississippi, în vest zonă de munte și podiș. Climat variabil în latitudine — oceanic (în nord), mediteranean (în sud).
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 496 mil. t, locul II în lume), petrol (1968 : 449,9 mil. t, locul I în lume), gaze naturale (1968 : 547,8 miliarde mc, locul I în lume), fier (1968 : 88,5 mil. t, locul II în lume), cupru, zinc, plumb, bauxită, nichel, crom, mangan, cositor, antimoniu, molibden, vanadiu, wolfram, sulf, potasiu, fosfați, uraniu, aur, argint. Industrie — energie electrică (1968 : 1433 miliarde kWh, locul I în lume), atomică, side-

rurgică (1968 : fontă — 91,3 mil. t, locul I în lume ; oțel — 118,9 mil. t, locul I în lume), metalurgie neferoasă, construcții de mașini, construcții navale, agregate metalice, electrotehnică, optică, aparate de precizie, chimică, medicamente, cosmetică, forestieră, celuloză, hîrtie, ciment, sticlă, ceramică, porțelan, textilă, confecții, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — porumb (1968 : 111,1 mil. t, locul I în lume), grîu (1968 : 42,7 mil. t, locul II în lume), orz (1968 : 9,1 mil. t), ovăz, secară, bumbac, sfeclă de zahăr (1968 : 23,1 mil. t), cartofi (1968 : 13,3 mil. t), in, cînepă, oleaginoase, palmieri, orez. Bovine (1968 : 109,3 mil. capete, locul I în lume), porcine (1968 : 54,3 mil. capete, locul III în lume), ovine, caprine, cabaline, bubaline, viermi de mătase. Apicultură. Păduri. Pescuit. Turism (1969 : 12,4 mil.). Flotă comercială (1969 : 19,55 mil. t).
Forma de guvernămînt : Republică federală.

Actualul teritoriu a fost colonizat de Anglia începînd din secolul XVI, 1775—1783, războiul de independență împotriva Angliei. La 4 iulie 1776 (data proclamării independenței), statele unite erau în număr de 13. În urma unor asocieri, anexiuni, colonizări, cumpărări, numărul lor este astăzi de 50. Sărbătoarea națională : 4 iulie — Ziua independenței.

REPUBLICA SUD-AFRICANA

(Republic of South Africa)

Suprafața : 1 221 037 kmp.
Populația (1968) : 19 167 000 (66% rural, 34% urban).
Densitatea : 16 locuitori pe kmp.
Capitala : Pretoria — 483 000 loc. — sediul guvernului ; Capetown (807 000) — sediul parlamentului. **Orașe principale :** Johannesburg (1 280 000), Durban (681 500), Port Elizabeth (364 000).
Moneda : 1 rand = 100 cents.
Limbi vorbite : Afrikaans, africane, engleza.
Specific geografic : Teritoriu situat în sudul Africii, avînd un relief de cîmpie litorală. Spre interior se găsesc o serie de munți înalți (M. Scorpiei). În interior se află podișul sud-african și o parte din deșertul Kalahari. Climă subtropicală. Puține ape curgătoare.
Economia : Zăcăminte — diamante (1967 : 6,67 mil. carate — Transvaal), cărbune (1968 : 51,6 mil. t), argint (1968 : 99,3 t), cupru, aur (1968 : 967 t, — 70% din producția lumii capitaliste), fier (1968 : 8,1 mil. t), platină, uraniu, mangan, crom, nichel, plumb, cositor, grafit, antimoniu, asbest, mică, sare, marmură. Industrie — siderurgică, energie electrică (1968 : 35 miliarde kWh), construcții de mașini, chimică, celuloză, hîrtie, textilă, confecții, încălțăminte, ciment, sticlă, alimentară. Culturi — porumb (1969 : 5,1 mil. t), grîu, mei, batate și cartofi, arahide, citrice, bananieri, viță de vie, bumbac. Bovine (10,6 mil. capete), ovine (42 mil. capete), caprine (5 mil. capete), porcine (2 mil. capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

În 1910 a fost înființată Uniunea Sud-Africană, ca dominion al Marii Britanii ; în 31 mai 1961 a fost proclamată Republica Sud-Africană, cu legislație rasistă.

SUDAN

Suprafața : 2 505 813 kmp.
Populația (1968) : 14 770 000 (23% urban, 77% rural).
Densitatea : 5,7 locuitori pe kmp.
Capitala : Khartum — 189 000 loc. **Orașe principale :** Omdurman (201 000), Port Sudan (135 000), Al Obeid (100 000), Khartum de Nord (105 000), Wad Medani (90 000), Kassala (49 000).
Moneda : 1 liră sudaneză = 100 piaștri.
Limbi vorbite : Araba, engleza.
Specific geografic : Situat în Africa de nord-est, cu ieșire la Marea Roșie. Relief variat : muntos, platou, deșert. Climă de tranziție de la cea ecuatorială musonică, la tropicală, deșertică.
Economia : Zăcăminte — cromite, aur, sare, cupru, fier. Industrie — ciment (1968 : 128,7 mil t), alimentară. Culturi — bumbac (1969 : 4,2 mil. t), sorg (1969 : 700 mil t), arahide (1969 : 382 mil t), grîu (1968 : 152 mil t), curmale, trestie de zahăr, cafea, gumă arabică. Ovine (10 mil. capete), bovine (11 mil. capete), caprine (8 mil. capete), cămile (2 mil. capete). Pescuit. Perle. Fildeș.
Forma de guvernămînt : Republică.

Din 1899, sub ocupația engleză și a Egiptului, de fapt colonie a Marii Britanii. Stat independent de la 1 ianuarie 1956.

SUEDIA

(Sverige)

Suprafața : 449 793 kmp.
Populația (1969) : 8 000 000 (77,4% urban, 22,6% rural).
Densitatea : 18 locuitori pe kmp.
Capitala : Stockholm — 1 234 300 loc. **Orașe principale :** Göteborg (446 000), Malmö (253 500), Wästeras (108 700), Upsala (89 000), Norrköping (94 100), Örebro (86 000), Hälsingborg (81 500).
Moneda : 1 coroană suedeză = 100 öre.
Limba vorbită : Suedeza.
Specific geografic : Stat în nordul Europei, ocupă partea estică a Peninsulei Scandinave. Teritorii

țării se desfășoară pe o lungime (meridională) de 1 500 km și o lățime variabilă (90—300 km). In nord se distinge Laponia, regiune muntoasă, apoi podiș (centru), cîmpii (sud). Aproape 100 000 de lacuri (circa 9% din suprafață). Pădurile acoperă 54% din suprafață. Poziție favorabilă la Marea Baltică.
Economia : Zăcăminte — fier (1968 : 32,8 mil. t), zinc, plumb, cupru, bauxită, aur, argint, mangan, wolfram, cărbune. Industrie — energie electrică (1968 : 56,3 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 2,5 mil. t ; oțel — 5,1 mil. t), construcții de mașini, electrotehnică, celuloză și hîrtie, chimică și de medicamente, textilă, alimentară. Culturi — ovăz, grîu (1968 : 1,1 mil. t), orz (1968 : 1,8 mil. t), secară, cartofi (1968 : 1,4 mil. t). Lemn (1968 : 11,5 mil. mc cherestea). Bovine (1968 : 2,1 mil. capete), porcine (1968 : 2 mil. capete), reni. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Monarhie constituțională.

Statul feudal timpuriu al Suediei s-a constituit la începutul secolului al XI-lea. 1397—1523, membră a Confederației scandinave. 1814—1905, uniune cu Norvegia. Sărbătoarea națională : 6 iunie — Aniversarea constituției.

SWAZILAND

(Ngwane)

Suprafața : 17 363 kmp.
Populația (1968) : 395 000 (19% urban, 81% rural).
Densitatea : 23 locuitori pe kmp.
Capitala : Mbabane — 14 000 loc.
Moneda : 1 rand sudafrican = 100 cents.
Limbi vorbite : Swazi, bantu, engleza.
Specific geografic : Stat în sud-estul Africii, situat între Mozambic și Republica Sud-Africană. Teritoriul, un podiș, coboară în trepte abrupte spre cîmpia Mozambicului. Climă subtropicală.
Economia : Zăcăminte — aur, fier, azbest, cositor, argint, mică. Culturi — trestie de zahăr (150 mii t), citrice, bumbac, mei, porumb, orez, banane, arahide, tutun. Bovine (565 mii capete), caprine (235 mii capete), ovine (36 mii capete), porcine.
Forma de guvernămînt : Regat.

Fost protectorat britanic. Stat independent de la 6 septembrie 1968. Membru al Comunității britanice de națiuni (Commonwealth).

TAILANDA

(Muang Thai)

Suprafața : 514 000 kmp.
Populația (1969) : 34 738 000.
Densitatea : 68 locuitori pe kmp.
Capitala : Bangkok — 2 152 000 loc.
Orașe principale : Thonburi (500 000), Chiang Mai (100 000), Nakhon Ratchasima (42 200), Lampang (37 500).
Moneda : 1 baht = 100 satangi.
Limbi vorbite : Thai, engleza.
Specific geografic : Stat în sud-estul Asiei, situat în Peninsula Indochina. Relief muntos (nord), cîmpii aluvionare (est) și delta rîului Menam. Climă ecuatorială și subecuatorială. Junglă.
Economia : Zăcăminte — cărbune (335 mii t), cositor (31 mii t), plumb, zinc, fier (850 mii t), aur, wolfram, antimoniu, pietre prețioase. Industrie — hîrtie, ciment, sticlă, articole de pielărie, alimentară. Culturi — orez (10 mil. t), porumb (1,38 mil. t), trestie de zahăr (4,4 mil. t), cocos, copra, susan, bumbac, cauciuc (1968 : 255 mii t), tutun. Lemn (tec, santal, abanos). Bubaline (7 mil. capete), bovine (5,5 mil. capete), porcine (4 mil. capete), cabaline (175 mii capete), elefanți domestici (11 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Regat.

Regatul tailandez s-a format în secolele XIII—XIV. Cunoscut pînă în 1939 sub numele Siam.

TANZANIA

(Jamhuri ya Tanzania)

Suprafața : 939 702 kmp.
Populația (1968) : 12 560 000 (5% urban, 95% rural).
Densitatea : 13 locuitori pe kmp.
Capitala : Dar es Salaam — 273 000 loc.
Orașe principale : Zanzibar (68 400), Tanga (60 900), Mwanza (34 900), Tabora (21 000).
Moneda : 1 shilling tanzanian = 100 cents.
Limbi vorbite : Suahili, engleza și altele.
Specific geografic : Așezată în sud-estul Africii. Zanzibar — insulă. Relief muntos. Climă ecuatorială musonică.
Economia : Zăcăminte — aur, plumb, cositor, mică, diamante, cărbuni, fosfați. Industrie — energie electrică, textilă, alimentară. Culturi — sisal (217 mii t), mei, sorg, porumb, orez, arahide, batate, manioc, susan, nuci de cocos, copra, cafea, cacao, bumbac, ceai, tutun. Bovine (11 mil. capete), ovine (3 mil. capete), caprine (4,5 mil. capete), porcine. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică federală.

Fost teritoriu sub tutelă britanică. Stat independent din 1961. La 26 aprilie 1964 se constituie Tanzania (Tanganyika și Zanzibar). Membră a Comunității britanice de națiuni (Commonwealth). Sărbătoarea națională : 26 aprilie — Ziua unirii.

TOGO

(République de Togo)

Suprafața : 56 000 kmp.
Populația (1969) : 1 815 000 (21% urban, 79% rural).
Densitatea : 32 locuitori pe kmp.
Capitala : Lomé — 120 000 loc. **Orașe principale :** Sokodé (16 000), Palimé (15 400), Anécho (12 700), Atakpamé (12 500).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza
Specific geografic : Teritoriu situat în vestul Africii, pe țărmul Golfului Guineei. Relief muntos și cîmpii litorale. Clima ecuatorială.
Economia : Zăcăminte — fosfați (reprezintă peste 50% din valoarea exporturilor țării), minereu de fier, bauxită, marmură. Industrie — extractivă, alimentară, textilă. Culturi — mei, sorg, orez, porumb, manioc (640 mii t), batate, arahide, copra, bumbac, cafea, cacao. Bovine (170 mii capete), ovine (570 mii capete), caprine (475 mii capete), porcine (225 mii capete).
Forma de guvernămînt : Republică.

Fost teritoriu sub tutela O.N.U., administrat de Franța. Independent de la 27 aprilie 1960 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

TRINIDAD ȘI TOBAGO

(Républic of Trinidad and Tobago)

Suprafața : 5 128 kmp.
Populația (1968) : 1 021 000 (90% rural, 10% urban).
Densitatea : 199 locuitori pe kmp.
Capitala : Port of Spain (Puerto España) — 100 000 loc. **Orașe principale :** San Fernando (45 000), Arima (12 000), Scarborough în insula Tobago (4 000).
Moneda : 1 dolar din Trinidad și Tobago = 100 cents.
Limbi vorbite : Engleza, spaniola, franceza.
Specific geografic : Stat format din insulele Trinidad și Tobago, situate în apropierea țărmului Americii de Sud.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 9,5 mil. t), gaze naturale (2,5 mil. mc), asfalt. Culturi — trestie de zahăr (cu 250 mii t/an), cacao (8 mii t/an), nuci de cocos, citrice, orez, batate, manioc. Produse industriale — energie electrică (1968 : 1 miliard kWh), ciment, tutun, alimentară. Bovine, ovine, porcine, cabaline. Pescuit. Turism.

Fostă colonie britanică. Stat independent din 1962. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

TUNISIA

(Al-Jumhuriya al-Tunisiya)

Suprafața : 164 150 kmp.
Populația (1968) : 4 600 000 (36% urban, 64% rural).
Densitatea : 28 locuitori pe kmp.
Capitala : Tunis — 763 000 loc. **Orașe principale :** Sfax (100 000), Sousse (70 000), Bizerta (70 000), Kairouan (40 000), Gabes (35 000), Menzel Bourguiba (34 800), Gafsa (30 000).
Moneda : 1 dinar tunisian = 1 000 milimi.
Limbi vorbite : Araba, franceza.
Specific geografic : Teritoriu situat în nord-vestul Africii, la Marea Mediterană și extins spre sud pînă la pustiul Sahara. Relief muntos în nord, deșert în sud. Climat subtropical și mediteranean în nord, deșertic tropical în sud.
Economia : Zăcăminte — petrol, gaze naturale, fosfați, fier (1968 : 1,01 mil. t), plumb, cupru. Industrie — petrolieră, chimică, textilă, bijuterii, alimentară, artizanat. Culturi — grîu (1 mil. t), orz (90 mii t), ovăz, porumb, măslini, viță de vie, curmali, citrice, migdale, tutun, plută. Păduri. Ovine (4,2 mil. capete), caprine (325 mii capete), bovine (620 mii capete), cămile (215 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă din 1956. Republică din 1957. Sărbătoarea națională : 1 iunie — Ziua victoriei.

TURCIA

(Türkiye Cümhuriyeti)

Suprafața : 780 576 kmp. (756 953 kmp în Asia Mică, 23 623 kmp. în Europa).
Populația (1969) : 34 400 000 (31% urban, 69% rural).
Densitatea : 44 locuitori pe kmp.
Capitala : Ankara — 1 644 300 loc. **Orașe principale :** Istanbul — (cu suburbii — 2 052 400), Izmir (420 000), Adana (347 500), Bursa (307 900).
Moneda : 1 liră turcească = 100 kurus.
Limba vorbită : Turca.
Specific geografic : Teritoriu situat în Peninsula Balcanică și în Asia Mică. Relief de podiș înconjurat de masive muntoase. Strîmtori : Bosfor și Dardanele. Ieșire la mările : Neagră, Marmară, Mediterană.
Economia : Zăcăminte — cărbune (1968 : 8,9 mil. t), petrol (1968 : 3,1 mil. t), gaze naturale, fier (1968 : 1,9 mil. t), crom, mangan, cupru, zinc, plumb, mercur, sulf. Industrie — energetică (1968 : 6,9 miliarde kWh), siderurgică, ciment (1968 : 4,9 mil. t), forestieră, chimică, pielărie și încălțăminte, textilă, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 9,6 mil. t), orz (1968 : 3,6 mil. t), se-

cară (1968 : 820 mil t), porumb (1968 : 1 mil. t), orez, ovăz, sfeclă de zahăr (5,3 mil. t), viță de vie, citrice, măslini, smochini, mac, bumbac, in, cînepă, trandafiri, tutun. Păduri. Ovine (1967 : 34,4 mil. capete), caprine, bovine (1968 : 14,3 mil. capete), cabaline. Pescuit. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică.

Secolele XIV—XVI cunosc culmea puterii Imperiului otoman. În actualele granițe, după primul război mondial. Din 29 octombrie 1923 republică — dată aniversată de sărbătoarea națională.

UGANDA

(Republic of Uganda)

Suprafața : 236 036 kmp.
Populația (1969) : 9 526 000 (2% urban, 98% rural).
Densitatea : 34 locuitori pe kmp.
Capitala : Kampala — 332 000 loc. **Orașe principale :** Jinja (47 000), Kabale (14 000), Mbale (13 600), Entebbe (11 000).
Moneda : 1 shilling ugandez = 100 cents.
Limbi vorbite : Africane, engleza.
Specific geografic : Stat în Africa estică, situat pe Ecuator. Relief muntos (în medie 1 000—1 200 m), cu proeminențe accentuate (peste 5 000 m). Climat ecuatorial musonic.
Economia : Zăcăminte — cositor, tungsten, beriliu, cobalt, cupru, fosfat, sare. Industrie — ciment, textilă, alimentară. Culturi — mei, porumb, batate, manioc, arahide, susan, trestie de zahăr (135 mii t), ceai, cafea (144 mii t), banane, bumbac (192 mii t), sisal, cauciuc, tutun. Lemn (mogan). Bovine (4 mil. capete), ovine (775 mii capete), caprine (1,7 mil. capete). Pescuit. Fildeș.
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie britanică. Independentă de la 9 octombrie 1962 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

UNGARIA

Republica Populară Ungară

(Magyar Népköztársaság)

Suprafața : 93 030 kmp.
Populația (1 ianuarie 1970) : 10 314 100 (55% rural, 45% urban).
Densitatea : 110,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Budapesta — 2 010 000 loc.
Orașe principale : Miskolc (180 000), Debrețin (155 000), Pécs (140 000), Szeged (120 000), Győr (80 200), Kecskemét (74 400).
Moneda : 1 forint = 100 fillér.
Limba vorbită : Maghiara.
Specific geografic : Stat situat în centrul Europei, în bazinul mijlociu al Dunării. Relief predominant de cîmpie, dealuri. Climă temperat-continentală.
Economia : Zăcăminte — bauxită (1968 : 1,8 mil. t), cărbune (1968 : 27,21 mil. t), petrol (1968 : 1,8 mil. t), fier, cupru, plumb, sare, uraniu. Industrie — energie electrică (1968 : 13,15 miliarde kWh), siderurgică (1968 : fontă — 1,8 mil. t ; oțel — 2,9 mil. t), constructoare de mașini, chimică, medicamente, textilă, confecții, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — porumb (1969 : 4,7 mil. t), grîu (1969 : 3,6 mil. t), secară, ovăz, orz, cartofi, sfeclă de zahăr, viță de vie, plante oleaginoase, legume, fructe, tutun. Porcine (1969 : 5,4 mil. capete), ovine (1968 : 2,3 mil. capete), bovine (1969 : 1,92 mil. capete), cabaline. Viermi de mătase. Apicultură. Pescuit. Turism (1968 : 4,3 mil.).
Forma de guvernămînt : Republică populară (stat socialist).

Statul a fost întemeiat de Ștefan I (997—1038). Își pierde independența în secolul XVI și o redobîndește în 1918, după prăbușirea monarhiei austro-ungare. La 20 august 1949 Ungaria este proclamată republică populară. Sărbătoarea națională : 4 aprilie — Ziua eliberării.

UNIUNEA REPUBLICILOR SOVIETICE SOCIALISTE

(Soiuz Sovietskih Soțialisticeskih Respublik)

Suprafața : 22 402 200 kmp. (Statul cu cea mai mare suprafață din lume).
Populația : (15 ianuarie 1970) : 241 748 000 (56% urban, 44% rural).
Densitatea : 10,8 locuitori pe kmp.
Capitala : Moscova — cu suburbii 7 061 000 loc. **Orașe principale :** Leningrad (3 950 000), Kiev (1 632 000), Tașkent (1 385 000), Baku (1 261 000), Harkov (1 223 000), Gorki (1 170 000), Novosibirsk (1 161 000), Kuibîșev (1 047 000), Sverdlovsk (1 026 000), Minsk (916 000), Odesa (892 000), Tbilisi (889 000), Donețk (879 000), Celeabinsk (874 000), Kazan (869 000), Dnepropetrovsk (863 000), Perm (850 000). (În U.R.S.S. sînt 10 orașe cu peste 1 000 000 loc. și 23 orașe cu 500 000—1 000 000 loc.)
Moneda : 1 rublă = 100 kopeiki.
Limbi vorbite : Rusa, limbile republicilor unionale.
Specific geografic : Stat ocupînd partea nord-estică a Europei și întreg nordul Asiei. Regiunile de vest sînt ocupate mai ales de cîmpii, dealuri, podiș. La răsărit de fluviul Enisei pînă la Oceanul Pacific predomină munții. Climă diferențiată, în funcție de latitudine, de la cea arctică la cea tropicală. Mari fluvii, în partea europeană și în cea asiatică.

Economia : Zăcăminte — cărbune (1969 : 608 mil. t, locul I în lume), petrol (1969 : 328 mil. t., locul II în lume), gaze naturale (1969 : 183 miliarde mc., locul II în lume), minereu de fier (1969 : 186 mil. t., locul I în lume), cupru, plumb, zinc, bauxită, nichel, wolfram, crom, magneziu, mercur, platină, aur, argint, molibden, apatită, sare, potasiu, pietre prețioase. Industrie — energie electrică (1969 : 689 miliarde kWh, locul II în lume), atomică, siderurgică (1969 : fontă — 81,6 mil. t ; oțel — 110 mil. t., locul II în lume, la ambele produse), metalurgie neferoasă, constructoare de mașini, construcții navale, electrotehnică, optică, aparate de precizie, chimică, medicamente, ciment (1969 : 89,8 mil. t., locul I în lume), celuloză, hîrtie, textilă (1969 : țesături — din bumbac : 6218 mil. mp. — din lînă : 617 mil. mp — din mătase : 1028 mil. mp), confecții, pielărie și încălțăminte, mobilă, alimentară. Culturi — grîu (1968 : 93,4 mil. t, locul I în lume), porumb, secară, ovăz, orez (1969 : 1,1 mil. t), orz (1968 : 28,9 mil. t, locul I în lume), cartofi, sfeclă de zahăr (1968 : 94,3 mil. t., locul I în lume), floarea-soarelui, ceai, fructe, viță de vie, citrice, bumbac, cînepă, in, tutun. Ovine (1969 : 138,3 mil. capete), bovine (1969 : 95 mil. capete), porcine (1969 : 56,1 mil. capete), cabaline, păsări, viermi de mătase. Apicultură. Pescuit. Turism (1968 : 1,8 mil.). Flotă comercială (1969 : 13,705 mil. t).
Forma de guvernămînt : Uniune de republici sovietice socialiste.

Primele formații statale slave apar în secolele IX—X. Principele Moscovei, Ivan cel Groaznic (1533—1584), se încoronează ca „țar al întregii Rusii". Statul modern rus este întemeiat de Petru cel Mare (1682—1725). Ca urmare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie (1917) se constituie U.R.S.S. (1922), primul stat socialist din lume. 7 Noiembrie — Aniversarea Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

URUGUAY

(República Oriental del Uruguay)

Suprafața : 186 926 kmp.
Populația (1969) : 2 852 000 (82% urban, 18% rural).
Densitatea : 15 locuitori pe kmp.
Capitala : Montevideo — 1 250 000 loc.
Orașe principale : Paysandú (63 000), Salto (62 000), Mercedes (30 000), Minas (37 000).
Moneda : 1 peso uruguayan = 100 centesimos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Situată în America de Sud. Relief de cîmpie. Climat subtropical și oceanic. Rețea hidrografică densă — Rio Negro și Uruguay.
Economia : Zăcăminte — granit, talc, azbest, marmură. Industrie — energie electrică, chimică, ciment, pielărie, sticlă, alimentară. Culturi — grîu (329 mii t), orez, ovăz, porumb, viță de vie, citrice. Ovine (22 mil. capete), caprine (10 mil. capete), bovine (8,9 mil. capete), porcine (383 mii capete). Pescuit. Turism.
Forma de guvernămînt : Republică.

Colonie spaniolă din secolul XVI. Independentă de la 25 august 1825 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

VATICAN

(Stato della Città del Vaticano)

Suprafața : 0,44 kmp.
Populația : 1 000 loc.
Moneda : Lira italiană.
Specific geografic : Teritoriu în orașul Roma, capitala Italiei, situat pe malul drept al Tibrului, mărginit la sud de Via Aurelia. Cuprinde piața și bazilica San Pietro, Palatul Vatican, un muzeu, grădini, biserici. Reședința papală.

Stat clerical al Bisericii Catolice, constituit în februarie 1929.

VENEZUELA

(República de Venezuela)

Suprafața : 912 050 kmp.
Populația (1969) : 10 035 000 (67% urban, 33% rural).
Densitatea : 11 locuitori pe kmp.
Capitala : Caracas — 2 064 000 loc. **Orașe principale :** Maracaibo (621 100), Barquisimeto (282 700), Valencia (213 200), Maracay (185 000), San Cristóbal (128 000), Cabimas (124 400).
Moneda : 1 bolivar = 100 centimos.
Limba vorbită : Spaniola.
Specific geografic : Situată în nordul Americii de Sud. Trei regiuni naturale : munți în nord (Cordilierii de Merida) ; în centru — vaste cîmpii — valea Orinoco ; muntos — în sud-est. Păduri 40%, pășuni 19,5%, terenuri cultivate 1,5%.
Economia : Zăcăminte — petrol (1968 : 189,2 mil. t, locul III în lume), gaze naturale (1968 : 7,8 miliarde mc), fier, aur, diamante, nichel, uraniu, cupru, mercur. Industrie — energie electrică (1967 : 9,5 miliarde kWh), chimică, ciment, sticlă, textile, pielărie, hîrtie, alimentară. Culturi — porumb (694 mii t), orez (292 mii t), grîu, cartofi, trestie de zahăr (4,3 mil. t), banane (695 mii t), cafea, cacao, bumbac, cauciuc. Lemn. Bovine (8,1 mil. capete),

porcine (812 mii capete), caprine, ovine. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică federativă.

Fostă colonie spaniolă. Independentă din 1811. Sărbătoarea națională : 5 iulie — Proclamarea independenței.

REPUBLICA DEMOCRATĂ VIETNAM

(Việt Nam Dân Chủ Cộng-Hoà)

Suprafața : 158 750 kmp.
Populația (1968) : 20 700 000.
Densitatea : 130 locuitori pe kmp.
Capitala : Hanoi — 1 200 000 loc. **Orașe principale :** Haifong (370 000), Nam-Dinh (228 000), Hong-Hòa.
Moneda : Dong.
Limba vorbită : Vietnameza.
Specific geografic : Teritoriu situat în sud-estul Asiei, în partea de nord-est a Peninsulei Indochina. Relief muntos și cîmpii. Climă tropicală. Influența musonilor de vară (timp ploios) și de iarnă (timp secetos).
Economia : Zăcăminte — cărbune, fier, cositor, zinc, fosfați, mangan, antimoniu. Industrie — energie electrică, construcții navale, ciment, sticlă, porțelan, chimică, celuloză, hîrtie, textilă, pielărie, alimentară. Culturi — orez, porumb, trestie de zahăr, ceai, cafea, arahide, batate, cocos, copra, bumbac, ricin, tutun. Lemn (tec, bambus). Bubaline, bovine, porcine. Viermi de mătase. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică democrată (stat socialist).

Potrivit hotărîrii Conferinței de la Geneva (1954), teritoriul Vietnamului a fost divizat cu caracter temporar prin linia de demarcație din lungul paralelei 17° nord. R.D. Vietnam se află în nordul acestei linii. Sărbătoarea națională : 2 septembrie — Proclamarea Republicii Democrate Vietnam.

VIETNAMUL DE SUD

(Việt Nam Cộng Hoà)

Suprafața : 173 809 kmp.
Populația (1963) : 17 414 000.
Densitatea : 102 locuitori pe kmp.
Capitala : Saigon — 2 500 000 loc. (cu Cholon și Giadinh). **Orașe principale:** Da-Nang (270 000), Huê (137 000), Gia-Dinh (90 000).
Moneda : 1 piastru = 100 cenți.
Limba vorbită : Vietnameza.
Specific geografic : Teritoriu situat în partea de sud-est a Peninsulei Indochina. Relief muntos și cîmpii. Cea mai mare activitate se desfășoară în delta fluviului Mekong. Climă tropicală.
Economia : Zăcăminte — cărbuni, fosfați, cupru, zinc, molibden, aur. Industrie — construcții navale, textile, ciment, celuloză, hîrtie, pielărie, sticlă, ceramică, alimentară. Culturi — orez, porumb, trestie de zahăr, ceai, cafea, cocos, copra, bananieri, manioc, susan, cauciuc, tutun. Lemn (tec, abanos). Bubaline, bovine, porcine. Viermi de mătase. Pescuit.
Forma de guvernămînt : Republică.

Republica Vietnamului de Sud se află în sudul paralelei 17° nord.

VOLTA SUPERIOARĂ

(République de la Haute-Volta)

Suprafața : 274 200 kmp.
Populația (1969) : 5 278 000 (5% urban, 95% rural).
Densitatea : 19 locuitori pe kmp.
Capitala : Ouagadougou — 105 000 loc. **Orașe principale :** Bobo-Dioulasso (65 000), Koudougou (52 100), Ouahigouya (16 000), Kaya (12 500).
Moneda : 1 franc CFA = 100 centimes.
Limbi vorbite : Africane, franceza.
Specific geografic : Stat în Africa de vest. Relief deluros, podiș (200—500 m), cîmpii. Climă subecuatorială.
Economia : Zăcăminte — aur, cupru, diamante, magneziu. Culturi — mei (1,17 mil. t), sorg, porumb (170 mii t), orez (34 mii t), arahide, bumbac. Bovine (2 mil. capete), ovine (1,17 mil. capete), caprine (2 mil. capete), cabaline (65 mii capete).
Forma de guvernămînt : Republică.

Fostă colonie franceză. Independentă de la 5 august 1960. Sărbătoarea națională : 11 decembrie — Ziua proclamării republicii.

YEMEN

Republica Arabă Yemen

(Al-Jumhuriya al-Arabiya, al-Yamania)

Suprafața : 195 000 kmp.
Populația (1968) : 5 000 000 (10% urban, 90% rural).
Densitatea : 26 locuitori pe kmp.
Capitala — Sanaa — 100 000 loc. **Orașe principale :** Taiz (80 000), Hodeida (50 000), Zabeid (25 000), Dhamar (15 000), Yerim (12 000).
Moneda : 1 ryal de argint = 40 bakșa.
Limba vorbită : Araba.
Specific geografic : Situat în partea de sud-vest a Peninsulei Arabe pe țărmul Mării Roșii. Relief muntos (Djebel — circa 3 000 m). 2/3 din teritoriu,

Economia: Zăcăminte — petrol, cărbune, sulf, cupru, sare. Industrie — aluminiu, ciment, medicamente, pielărie și încălțăminte, alimentară. Culturi — orz, grîu, mei, cafea, susan, banane, curmale, smochine, gumă arabică, bumbac, indigo, tutun. Ovine, caprine, cămile. Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică.

Republică din 26 septembrie 1962 — dată aniversată de sărbătoarea națională.

YEMENUL DE SUD

Republica Populară a Yemenului de Sud

Suprafața: 287 683 kmp.
Populația (1969): 1 195 000.
Densitatea: 4 locuitori pe kmp.
Capitala: Madinat as Shaab — 30 000 loc. **Orașe principale:** Aden (285 000), Sheikh Othman (30 000), Mukalla (25 000).
Moneda: 1 dinar = 1 000 fils.
Limba vorbită: Araba.
Specific geografic: Stat situat în sudul Peninsulei Arabe, format din fosta colonie engleză Aden, 16 principate din protectoratul de vest și de est al Adenului și cîteva insule de lîngă coastă. Situat în zona climatului tropical-temperat. Nu are ape curgătoare; savană.
Economia: Adenul, punct important de aprovizionare cu combustibil a vaselor. Zăcăminte — sare, petrol, mangan, fier. Produse industriale: conserve de pește, săpun, țigări, mobilă, produse alimentare. Culturi — durra, duhna, grîu, orez, cafea, indigo, tutun, bumbac. Ovine (2 mil. capete), caprine (450 mii capete), bovine (41 mii capete), cămile (80 mii capete). Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică.

Fostă colonie engleză din anul 1839. În 1962, englezii au înființat Federația Arabiei de sud. La 30 noiembrie 1967 a fost anunțată oficial crearea Republicii Populare a Yemenului de Sud. Sărbătoarea națională: 14 octombrie — începerea luptei pentru eliberarea națională.

ZAMBIA

(Republic of Zambia)

Suprafața: 752 614 kmp.
Populația (1969): 4 080 000 (19% urban, 81% rural).
Densitatea: 5,3 locuitori pe kmp.
Capitala: Lusaka — 160 000 loc. **Orașe principale:** Kitwe (146 000), Ndola (110 000), Mufulira (85 000), Luanshya (81 400).
Moneda: 1 kwacha = 100 ngwee.
Limbi vorbite: Africane, engleza.
Specific geografic: Stat în Africa. Podișuri înalte, munți. Climă tropicală.
Economie: Zăcăminte — cupru (1968: 663 mii t), plumb, mangan, zinc (1968: 54,4 mii t), aur. Industrie — energie electrică (2,5 miliarde kWh), extractivă, siderurgică, textilă, alimentară. Culturi — cereale, bumbac, arahide, tutun, ceai. Bovine (1,3 mil. capete), ovine (37 mii capete), caprine (150 mii capete), porcine. Pescuit.
Forma de guvernămînt: Republică.

Colonie britanică din secolul XIX (Rhodesia de Nord). Independentă de la 24 octombrie 1964 — dată aniversată de sărbătoarea națională. Face parte din Comunitatea britanică de națiuni (Commonwealth).

„Terra la zi — 1971", mic ghid actualizat și adăugit de CONSTANTIN VOICAN

SURSE BIBLIOGRAFICE

Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1970.
Münzinger — Archiv — 1970.
The New York Times Enciclopedia Almanac, 1970.
Quid ? — 1970
Informatutto l'enciclopedia annuale, 1970.
The International Year Book, 1969.
The Europa Year Book, 1970.
Și alte enciclopedii, anuare, publicații, precum și știri ale agențiilor de presă, aflate la secția Documentare *a ziarului „SCÎNTEIA".*